

Za novi most ni več ovir

Investitor zagotavlja, da se bodo gradbena dela v Ločni začela do konca septembra

V kakšnih okoliščinah se rojeva novi most čez Krko v Ločni, je v torek dopoldne pojasnjeval novinarjem Dolenjskega lista, Dela in RTV predsednik novomeške občinske skupščine Jakob Berič. Delal je, da se je začetek gradnje, ki jo zdaj zagotovo pričakujemo do konca septembra, zavlekel tudi zaradi stabilizacijskih ukrepov.

Naj bodo komentariji v javnosti taki ali drugačni, ne moremo mimo

nekaterih dejstev. Resnica je, da je republiški sekretariat za industrijo šele 27. avgusta letos izdal odločbo, s katero republiški skupnosti za ceste, ki je investitorica ločenskega mostu, dovoljuje pripravljala dela.

Odločba je bila izdana v skladu z lokacijskim dovoljenjem republiškega sekretariata za urbanizem s konca leta 1974. V tem času je bil izdelan tudi glavni projekt in dostavljen v začetku avgusta republiški skupnosti za ceste in republiškem sekretariatu za industrijo. V Novem mestu so komunalnim organizacijam naročili, naj izdelajo izvedbene načrte za prestatitev vseh komunalnih

(nadaljevanje na 4. strani)

KONCERT, POSVEČEN T. KRALJU

75-letnico rojstva slikarja, kiparja in grafika Toneta Kralja bodo proslavili v soboto, 6. septembra, ob 18. uri s slavnostnim koncertom v Miklavževi cerkvi v Kostanjevici. Na koncertu bosta arije iz Wagnerjevih, Puccinijevih, Boitovih, Mozartovih, Verdijevih in Bizetovih oper ob klavirski spremljavi Jelke Suha tonik pela sopranistka Tatjana Kralj, hči slavjenca Toneta Kralja, in tenorist Jurij Reja. Prireditve se bo udeležil tudi umetnik sam. Telega dne bodo odprta vsa kostanjevska razstavišča od 10. do 22. ure, še posebej pa vabijo na ogled Kraljeve stalne zbirke v kostanjevskem gradu.

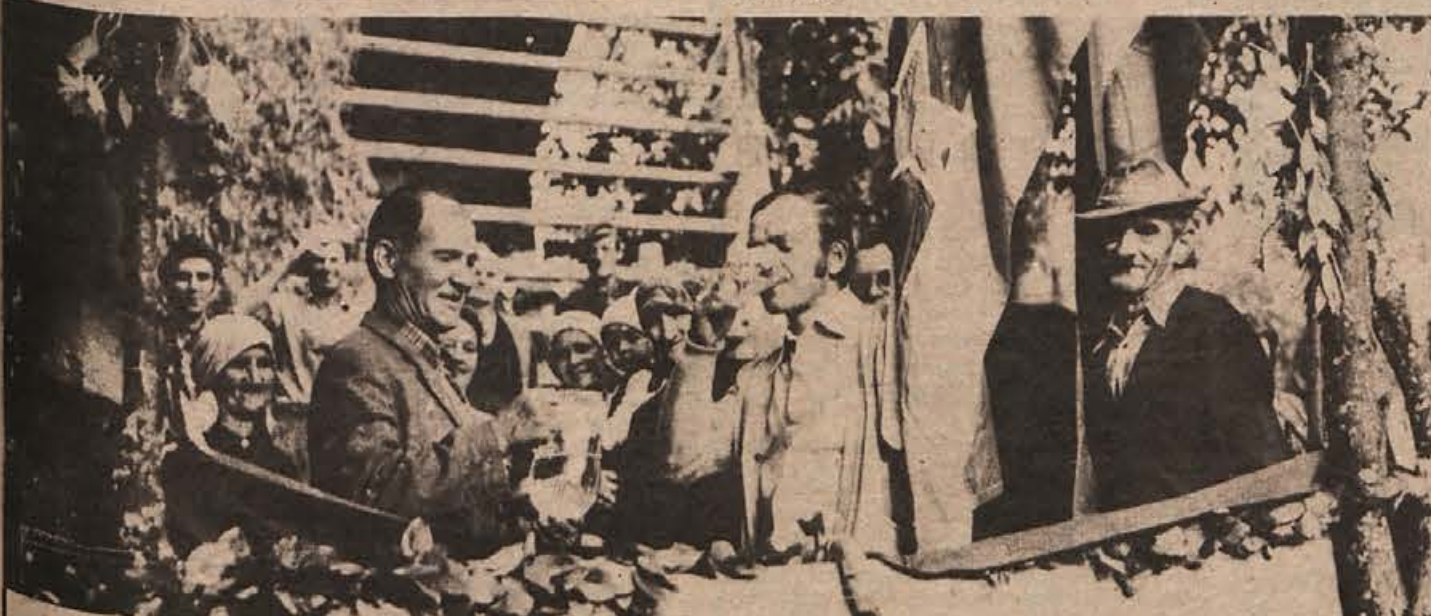

SLANA ŠE ENAJST DNI V KOSTANJEVICI

Retrospektivno razstavo Slanovih akvarelov v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici so zaradi izrednega zanimanja obiskovalcev in zato, da bi si razstavo lahko ogledali tudi soljarji, ki so se spet vrnili v učilnice, podaljšali do 15. septembra. Razstavo bodo potem prepeljali v Celje.

Danes praznuje Trebnje

OSREDNJA PRIREDITEV BO V SOBOTO OB 14. URI
Danes slavijo občani in prijatelji trebanjske občine svoj občinski praznik v spomin na ustanovitev Gubčeve brigade na ta dan pred 33 leti v gozdu pod Trebelnim. Slovesnosti, kulturna in športna srečanja se vrstijo že ves teden. V soboto ob 10. uri bodo v mirenski Dani odprli nov obrat za predelavo sadja, popoldne ob 14. uri pa bo predsednik slovenskih sindikatov inž. Janez Barborič odprl nov obrat strešnih in fasadnih plošč Trima. Več o uspehih in naporih za razvoj trebanjske občine objavljamo še na drugih straneh našega časnika.

PRAZNIK SUHOKRAJINČANOV – V sredo je bil dokončan za letos načrtovan del suhokrajinskega vodovoda. Voda je prišla do Lazin pri Hinjah in tako kronala 110 dni trajajočo mladinsko delovno akcijo, v kateri je bilo za nad 6 km dolg vod opravljenih 60 tisoč prostovoljnih delovnih ur, od tega 50.400 brigadirskih in vrednosti 1,6 milijona dinarjev. Na sklepi slovesnosti na Prevolah sta se predsednika OBS Novo mesto Jakob Berič in KS Hinje Jože Hribar zahvalila vsem, ki so pripomogli, da je bila akcija uspešna – kljub zelo težavnim delovnim razmeram. Slovesnost je izvenela v pozvi: nasvidenje na delovni akciji v prihodnjem letu. (Foto: M. Vesel)

Umetnost za praznik

Andrija Kusanič, kipar iz Karlovca, in Boris Lavrič, slikar iz Kranja, ki sta se udeležila letošnjega osmega tabora likovnih samorastnikov v Trebnjem, bosta od jutri do 16. septembra razstavljala svoja dela v trebanjski galeriji likovnih samorastnikov.

Razstavo, ki jo prirejajo v počastitev trebanjskega občinskega praznika, bo jutri ob 18. uri odprl Marjan Jenko, sodnik ustavnega sodišča SRS. Po otvoritvi v galeriji bo v sosednjem domu kulture slav. ostni koncert.

Likovnika, sicer že stara znanca tabora, galerije in salona, se trebanjskemu občinstvu tokrat predstavljata s 55 deli: Kusanič s 20 lesenimi skulpturami, nastalimi v obdobju 1971 – 1975, Lavrič pa s 35 slike mi na steklu in platnu iz cikla „Moj svet planetov“.

OSMIČ „PO BELI KRAJINI“

V nedeljo, 6. septembra, se bodo v Metliki ponovno srečali najboljši jugoslovanski kolesarji, z njimi pa se bodo pomerili tudi nekateri tekmovalci izven naših meja. VIII. mednarodne dirke „Po Beli krajini“ prireja v počastitev srečanja borcev v sodelovanju s slovensko kolesarsko zvezo, metliško občinsko skupščino in veletrgovino „Astra“ ljubljanski kolesarski klub „Astra“.

Mladinci se bodo pomerili na 96 kilometrov dolgi progi in sicer Metlika – Črnomelj – Vinica – Črnomelj – Metlika – Gorjanci – Metlika, člani pa na 130 km dolgi progi: Metlika – Črnomelj – Dragatuš – Črnomelj – Metlika – Novo mesto – Dolenske Toplice – Metlika.

LIK IN INKOP ZDRUŽENA

V petek, 29. avgusta, je bil v OZD INKOP Kočevje referendum za priporočitev k OZD LIK Kočevje. Izmed 183 volilnih upravičencev se jih je udeležilo referenduma 175. Za priporočitev jih je glasovalo 144 ali 78,6 odstotka, 27 ali 14,7 odstotka pa jih je bilo proti. Zdjaj bo INKOP četrti TOZD znotraj OZD LIK Kočevje. V Kočevju že več let potekajo razprave o združitvi lesne industrije in gozdarstva na območju občin Kočevje in Ribnica, nadalje o združitvi treh komunalnih delovnih organizacij, gostinskih delovnih organizacij in o združitvi Tekstilane in Trikona. Vendar povsod se govori, ne ukrenej pa ničesar, da bi do združitve res prišlo, čeprav bi združenje lahko poslovalo bolje in ceneje.

J. P.

Radivoj Jerasimovič, vojak iz enote poročnika Radovana Tkalca, je v nedeljo simbolično prerezal otvoritveni trak na novi cesti Pogance-Ruperč vrh. (Foto: I. Zoran)

Jubilej samoupravljanja

25-letnico samoupravljanja v Novoteksu so proslavili pri Gospodični na Gorjancih – Plakete 18 članom DS

30. avgusta 1950 se je v novomeški tekstilni tovarni Novoteks uresničilo geslo „Tovarne delavcem!“ Tega dne so namreč med prvimi v Sloveniji uvedli samoupravljanje in izvolili prvi delavski svet.

Ob 25-letnici tega dogodka je bila v soboto dopoldne pri Gospodični na Gorjancih slovesnost, na kateri so 18 še živim članom prvega delavskega sveta (vseh je bilo 25) podelili priznanja in plakete Novoteksa.

Predsednik sedanjega centralnega delavskega sveta Franc Zunič je opisal razvoj podjetja in delavskega samoupravljanja od tistih dni pred 25 leti, ko je bilo v Novoteksu zaposlenih 306 delavcev, do danes, ko jih je desetkrat toliko. Prvi predsednik Janko Kastelic je obudil spomine na čase, ko so znali delavci le delati po navodilih, upravljanja pa so se

morali šele naučiti.

Predsednik novomeške občinske skupščine Jakob Berič je Novoteksu čestital za uspešno prehojeno pot in poudaril, da so imeli Novoteksovi delavci vedno posluš tudi za širše družbene potrebe.

Za kulturni del slovesnosti pri Gospodični je poskrbel Dolenjski oktet.

A. B.

Taborniki slavijo tri obletnice

Proslava v gozdni šoli v Bohinju – Odlikovanja tudi Dolenjcem

V nedeljo se je zbralo na prostoru gozdne šole v Bohinju več kot 700 tabornikov iz vse Slovenije in Trsta. Proslavili so 30-letnico osvoboditve, 25-letnico dela taborniške organizacije v naši socialistični samoupravni družbi ter 50-letnico taborniškega gibanja na Slovenskem. Med gosti sta bila tudi prvi in dolgoletni predsednik jugoslovanskih tabornikov, predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher, in Lidija Šentjura, članica sveta federacije.

V taboru na Naklovi glavi ob Bohinjskem jezeru so taborniki ob tej priložnosti odkrili lesen kip, delo ljudskega umetnika izpod Blegoša Petra Jovanoviča, ki predstavlja tabornika in tabornico, spodbujena s svetlimi zgledi nekdanjih partizanskih kurirjev. Razvojno pot in pomen organizacije je v slavnostnem govoru opisal predsednik RK ZSMS Ljubo Jasnič in poudaril, da organizacija, ki združuje danes v 160 enotah že nad 17.000 članov, s svojimi izvirnimi metodami, z zdravim načinom življenja v naravi in s krepitevijo tovarištva vzgaja mladi rod v socialističnem patriotizmu.

Sekretar izvršnega odbora Zveze taborniških organizacij Jugoslavije Predrag Rafailović je nato izročil še

(nadaljevanje na 4. strani)

Vojak odprl novo cesto

Cesta Pogance – Ruperč vrh dokaz več, da sodelovanje med JLA in prebivalstvom ni prazna beseda

Pogance in Ruperč vrh je zblížala nova, dober kilometer dolga in kakih 5 m široka cesta z dvema manjšima mostovoma, delo in darilo JLA krajevni

V sredini tedna je Slovenija prišla pod vpliv vlažnejšega zraka, zato se je nagnjenost k nevihtam spet povečala. V četrtek in petek bo še spremenljivo oblačno, možne so krajevna pljole. Ob koncu tedna izboljšanje.

skupnosti Birčna vas. Cesto je ob navzočnosti vojaških predstavnikov in zastopnikov občine ter družbenopolitičnih organizacij iz Novega mesta odprl vojak Radivoj Jerasimovič iz enote poročnika Tkalca.

O tem prispevku pripadnikov JLA krajevni skupnosti Birčna vas je govoril major Aleksandar Djukić. Vojaki njegovih enot so opravili okoli 34.000 prostovoljnih delovnih ur in dokončali vsa dela znatno pred rokom. Dela so vredna okoli 1,7 milijona dinarjev. Tudi drugi govorniki so poudarili, da je ta cesta še en dokaz o ustvarjalnem sodelovanju JLA s prebivalstvom.

Na slovesnosti, na kateri je sodeloval tudi moški pevski zbor „Ruperč vrh“ pod vodstvom Ernesta Jazbeca, so podelili nagrade in priznanja krajevne skupnosti Birčna vas vojakom, starešinam in enotam JLA, ki so se pri teh in drugih delih do zdaj najbolj izkazali.

I. Z.

KOPRIVNIK BREZ ŠOLE

V Koprivniku v kočevski občini so z novim šolskim letom uknili osnovno šolo, ker je premalo otrok. Za nižje razrede se je letos prijavilo le 9 soljarjev, kar je premalo za enega učitelja. Učence višje stopnje pa so že lani vozili v šolo v Kočevje.

VINOGRADNIKI

Obveščamo vse vinogradnike, da sprejemamo naročila za RIGOLANJE, UMETNA GNOJILA in ZAŠČITNA SREDSTVA.
Naročila sprejema TOZD HMELJNIK, Novo mesto, Kolodvorska 2a (Bršlin, pri žel. postaji) vsak dan ali po telefonu 21-174.

Čeprav letos ne moremo govoriti o dolgem vročem poletju, je bila temperatura na gospodarskem in političnem področju dokaj visoka. Spodbuja jo akcija za stabilizacijo gospodarstva in lahko celo ugotavljamo, da se proti prvim jesenskim dnevom še povišuje.

Nekaj novega smo lahko občutili vse poletje. Medtem, ko je prejšnja leta politično življenje skoraj po pravilu zamrlo za najmanj polmeseč, v gospodarskih organizacijah pa skoraj ni bilo nikogar od vodilnih, je bilo letos precej drugače. Na telefonske klice smo lahko kaj hitro dobili sobesednika in že po vesteh iz sredstev obveščanja smo razbrali, da se v povsod nekaj dogaja. Sestankov ni bilo malo, slišali smo lahko pravo poplavo predlogov in mnenj o konkretnih ukrepih za boljše gospodarjenje, v večini delovnih organizacij so že marsikaj storili in prvi sadovi prizadevanj so tu.

Mnoge poletne vesti so bile prav presenetljive. Posebne delovne skupine so v večini občin obiskale skorajda vse TOZD, se pogovarjale z dokaj širokim krogom ljudi, spraševale in se dogovarjale in marsikatera na-

paka ali slabost se jim ni mogla izmuzniti, da je ne bi opazili. Zato so se kot gobe po dežju pojavili v mnogih delovnih organizacijah stari stabilizacijski in protinflacijski programi, za katere večina samoupravljavcev sploh ni vedela, da obstajajo. Drugod, kjer jih doslej še niso imeli, pa so nenadoma lahko „zrtvovali“ nekaj dni snovanj, da so jih sestavili in sprejeli. In — spet začuda — so vsi ti programi nenadoma prikazali nove možnosti za zmanjšanje stroškov in povečanje proizvodnje ter odkrili tako imenovane notranje rezerve, za katere so v istih okoljih dolgo časa trdili, da jih enostavno ni več.

Ob vsem tem se človek ne hote vpraša, zakaj nismo takih ugotovitev videli že doslej in kdo jih je skrival. In, ali nas res mora nekdo povleči za ušesa in nas neprestano opozarjati, da moramo delati in gospodariti

Več kot vsi komentariji pove ta slika. Na severu imamo Sredozemsko morje — tu so dobili Egipčani kar precej ozemlja. V sredi sta oba prelaza Gidi in Mitla. Tu je manjša vboklina proti vzhodu — izraelskim položajem. In prav na jugu so petrolejska polja Abu Rudeis. Iz teh polj so Izraelci krili približno 55 % svojih potreb po nafti. Belo polje bodo kontrolirale čete svetovne organizacije. Na obeh prelazih bodo ameriški civilisti nadzorovali radarske prisluškovalne naprave.

drugače, kot delamo vsak dan. Nekaj očitno ni bilo v redu in — to moramo tudi pričakovati — tudi ne bo šlo vse tako lepo, kot pišemo in poročamo. Nekateri so se skrili in čakajo, kaj bo. Drugi so prišli na sestanke z nerealnimi načrti, ker si želijo nekakšnih političnih pohval, pa čeprav jih bo prej ali slej povzela gospodarska zakonitost.

Na srečo pa je večina, če sodimo po poročilih, s katerimi razpolagamo, ravnala trezno in umirjeno, naredila bilanco slabosti in uspehov, želja in možnosti. In to je edino prav. Prav zato, ker se bo akcija nedvomno nadaljevala in dokazala svojo dolgoročno usmeritev, se ne bomo smeli čuditi, če bodo morali zapustiti svoje položaje nekateri ljudje, za katere njihovo okolje še danes misli, da imajo v rokah škarje in platno našega gospodarstva. Ne moremo pa se tudi znebiti občutka, da marsikje še vedno brskajo po površini in posledicah, namesto da bi se zarili v globino in poiskali resnične vzroke, ki onemogočajo dobro gospodarjenje.

Zato je očitno, da bomo morali neprestano na vseh ravneh analizirati prav vse: naše obnašanje, naše znanje in našo sposobnost ter prizadevnost. In seveda temeljito delati, vsak na svojem mestu.

JANEZ KOROŠEC

tedenski zunanjepolitični pregled

Sporazum — začasni — o ločitvi sil na Sinaju je tu! Čez nekaj dni bodo na tem sporazumu tudi uradni podpisi. Takoj na začetku tega sestavka poudarjamo, da to ni niti mir niti premirje, marveč samo sporazum o prehodni fazi.

Položaj je tak: Izraelci imajo sedaj še 87,5 odstotka Sinajskega polotoka, Egipt 5 odstotkov, čete svetovne organizacije 7 odstotkov. Agencija Tanjug je sporočila, da bo moral Izrael vrniti 3500 kv. kilometrov ozemlja. To je, če lahko tako rečemo, geografska stran sporazuma.

Egipt ima sedaj kontrolno nad prelazi Sinajskega polotoka, pod njegovo upravo so tudi petrolejska polja, južno od Sueza. Egipt je popravil svoje pozicije tudi na Sredozemlju, zdaj ima širši obalni pas vzhodno od Port Saida.

Tudi Izrael je dobil manjše zadoščenje: na prelazih bodo ameriški civilisti kontrolirali radarske naprave.

Obe državi: Egipt in Izrael se svečano obvezujeta, da ne bosta uporabila vojaške sile.

To je skelet sporazumov. Večje podrobnosti bodo znane čez nekaj dni, ko bodo objavili vse uradne dokumente.

Naša misel je: sporazum, čeprav začasen, je korak naprej. Na Srednjem vzhodu ni neresljivi vprašanj. Angleži pravijo: kjer je dobra volja, je tudi pot.

Sporazum je enostranski, saj ureja le nekaj odprtih vprašanj med Izraelom in Egiptom. Stanje na ostalih sektorjih je nespremenjeno. Izraelske čete so globoko na sirskega ozemlja, pod njihovo oblastjo je vsa zahodna obala Jordanije.

Kdaj se bodo začela pogajanja med Sirijo in Izraelom — seveda prek posrednikov? Ali bodo ta pogajanja še dolgo zamrznjena? Ali bo skušal Izrael doseči sporazum najprej z Egiptom? Izraelski zunanji minister Allon je ondan dejal, da je za Izrael — Egipt najvažnejša arabska država. Egipt ima 37 milijonov ljudi in kontrolira sueska vrata. V Egiptu je več ljudi kot na vsem Arabsem polotoku.

To je ena stran medalje. Voditelj palestinske osvobodilne organizacije Jaser Arafat je nedavno dejal: palestinsko vprašanje je najvažnejša stran problema Srednjega vzhoda. Mi smo ključ vseh rešitev. Zakaj so Palestinci še vedno odrinjeni z diplomatske mize? Ne bodo nas izrinili na stransko pot, je poudaril Arafat. Naš čas še ni prišel. Kakor so se morali Američani umakniti iz Vietnam, tako bodo morali nekega dne Izraelci s Srednjega vzhoda. Tako bo odločila zgodovina — največji sodnik vseh časov.

Sovjetska zveza gleda dokaj nezaupno na ves ta proces urejanja. Moskva meni, da bi morali vsa vprašanja rešiti na veliki mednarodni konferenci, in sicer globalni. Ameriška metoda je kos za kosom. Reševanje bo dolg proces, v tem procesu se

bodo nekako zgladila in pomirila nasprotja.

Očitno je, da želi ameriška diplomacija izrinuti Sovjetsko zvezo s tako važnega sektorja kot je Srednji vzhod. V tej zvezi lahko predvidevamo, da bo zdaj Sovjetska zveza še bolj podprla zahteve Sirijcev pa tudi Palestincev. Le-teh tedaj, ko bo prišel pravi trenutek.

Zdaj ko pišemo te vrstice, je nemogoče predvideti, kakšne odmeve bo imel začasni sporazum v drugih arabskih deželah. Mnogi menijo, da bo dal Egipt pobudo za sestanek arabskih držav na vrhu. Tak sestanek naj bi bil v Libanonu, torej na „nevtralnih“ tleh. Za tak sestanek

Več optimizma

se zavzema tudi Jaser Arafat. Palestinci menijo, da ameriška diplomacija ignorira njihove pravice.

Zdaj, ko so vsi zakopali bojno orožje, lahko predvidevamo, da bo igrala diplomacija še večjo vlogo. Splošno mnenje je: mir na Srednjem vzhodu je zagotovljen. Seveda pa to ni zadnja beseda.

TELEGRAMI

DILI — Poročila s portugalskega Timorja so napolnjena, poročajo avstralski listi. V Evropi prikazujejo dogodke črno-belo, kakor da gre za življenje in smrt tisočev in tisočev. Mnogi portugalski uradniki pa kitajski trgovci so se umaknili v Avstralijo. Menijo, da bodo morale na otoku nevtralne sile zagotoviti red in mir. Pri tem mislijo vsi na Avstralijo, Indonezijo, Melezijo in samo Portugalsko.

BUKAREŠTA — V romunskem glavnem mestu se mudi delegacija britanskih konservativcev. Sredi septembra pričakujejo premierja Wilsona, ta bo prišel na uradni obisk. Romunija si prizadeva, da bi zagotovila svoji državi čim večjo manevrsko sposobnost.

LIMA — Novi voditelj Peruja je postal general Morales Bermudez. Prejšnji šef države, Velasco Alvarez, je moral odstopiti. Zahodne agencije poročajo, da velja novi šef za bolj zmernega, poleg tega je tudi finančni strokovnjak, kar je redkost med generali. Peru je eden glavnih izvoznikov bakra na svetu, v zadnjih mesecih je cena bakra padla, država se je znašla v stiski. Posledica tega je bila, da se je moral Velasco Alvarez umakniti drugim.

DUNAJ — Tanjug poroča, da bo morda avstrijska vojska oborožena s raketami zemlja-zrak. To zahtevajo ondan predložil armadni poveljnik Spannochi. Kako bo Dunaj uveljavil to zahtevo, še ni znano. Po državni (mirovni) pogodbi Avstriji ni dovoljeno razpolagati s tem orožjem. Za omenjeni general zahteva tudi več lovskih letal. Svica ima kar 290 lovskih letal, Avstrija samo 40.

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

— Ali ste vino prodali?
— Kje pa, samo klet praznujemo, da bo v njej prostora za uvoženo vino iz Alžira ...

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Običajni prehod poletnega (vročega in dopustniškega) obdobja v jesenski čas, ko se spet začnejo bolj živo vrteti kolesje naše družbenopolitične dejavnosti, je letos — bi rekli — nekoliko manj skokovit, kot pa smo bili navajeni. Vzrok za to gre pač iskati v nujni stabilizacijski akciji, ki smo jo sprožili prav na začetku počitniških (minulih) dni in ki ni dovolila zastanka v naših prizadevanjih za ureditev nekaterih najbolj perečih vprašanj družbeno-ekonomske realnosti.

In teh vprašanj ni malo — zvrstila so se naštet, že v akcijskih dokumentih na vseh ravneh, sedaj pa se v konkretni obliki očrtujejo tudi v posameznih stabilizacijskih programih sleherne OZD ali družbeno-politične skupnosti.

Res pa je — tudi to je bilo povedano že čisto določeno — da tokratna akcija, ki naj bo stabilizacijska v najbolj pravem pomenu besede, ne sme biti niti kampanjska niti enkratna, kakor je tudi res, da je ne bo mogoče opraviti v prav kratkem času. Vendar to ne pomeni, da se lahko še nadalje zanašamo na jutri, češ da se bodo stvari že kako uredile, urejati jih moramo spriti in sami — le tako se bo pokazal stabilizacijski učinek, ki je za nadaljnjo rast našega gospodarstva tako nujen.

Sredi prejšnjega tedna so potek stabilizacijske akcije v državi obravnavali na seji koordinacijskega odbora zvezne konference SZDL. Po besedah predsednika tega odbora Marjana Rožiča je treba nadaljnja prizadevanja v smeri stabilizacije sedaj predvsem usmeriti na to, da bi na vseh ravneh ter na temelju dosedanjih izkušenj realno programirali ekonomski razvoj za prihodnje srednjeročno obdobje ter to utrdili z dogovori in sporazumi.

Marjan Rožič je ob tem opozoril, da so nekateri stabilizacijski programi, ko so sedaj narejeni (v posameznih OZD ali družbenopolitičnih skupnostih), še neustrezni — da so samo formalni in da so v resnici odraz odporov proti stabilizaciji. Spopad s temi odpori, je dejal Rožič, je hkrati spopad z nedelavnostjo ter slabim gospodarjenjem, z ostanki nesamoupravnih odnosov pa tudi z birokratiizmom in tehnokratizmom. Stabilizacije ni mogoče doseči samo z zmanjševanjem pro-

VROČE VPRAŠANJE CEN

metnega davka in nižanjem cen blaga, ki ga je mnogo po skladiščih. Treba je odstraniti vzroke za kopičenje zalog že v samem delovnem procesu in vzroke za višanje proizvodnih cen. To pa z drugimi besedami pomeni — prvi pogoj je zares racionalno gospodarjenje prav povsod. SZDL se odločno zavzema za nezmanjšano nadaljevanje stabilizacijske akcije po vsej državi — ki mora bolj zajeti tudi trgovino, banke in interesne skupnosti.

Da je vprašanje nakopičenih zalog resnično pereče, pričajo podatki iz vse države. Skladišča mnogih tovarn so polna, v njih so nakopičeni predvsem končni izdelki, kar seveda pomeni hudo „zamrznitev“ razpoložljivega denarja gospodarskih organizacij. Konec letošnjega junija so znašale skupne zaloge vseh podjetij v državi kar 235 milijard

dinarjev vrednosti — od tega je bilo v skladiščih „zamrznjenih“ skoraj za 40 milijard končnih izdelkov. To je seveda huda gospodarska škoda in voda na mlin nelikvidnosti, ki spet močno trka na vrata naših podjetij.

Ob tem pa nam naraščajoče cene vedno bolj rastejo čez glavo, kar postaja v stabilizacijski akciji problem številka ena. Republiški komite za trg in cene je prejšnji četrtek obravnaval sedanje stanje glede cen v Sloveniji ter je ocenil, da se cene proizvajalcev sicer še gibljejo v predvidenih okvirih podražitev, da pa bo rast življenjskih stroškov zelo težko ohraniti na tisti ravni, kot smo menili za letos. Splošna ugotovitev je, da smo se pri sproščanju cen obnašali preveč liberalno in da so nam precej ušle z vjati, kar še posebej velja za tiste cene, ki so v občinski pristojnosti, delno pa tudi v republiški.

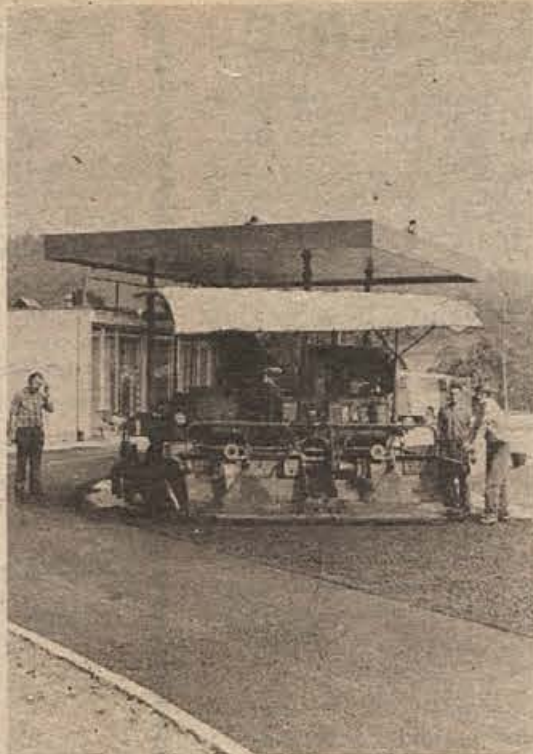
Republiški komite je pripravil osnutek ukrepov, s katerimi naj bi spravili cene v predvidene okvire (kar pa ne pomeni ponovne „zamrznitve“ cen, kot so bili svojčas administrativni ukrepi) in naj bi tiste, ki bistveno odstopajo od predvidenega, tudi popravili navzdol. O tem predlogu bo v prihodnjih dneh razpravljali republiški izvršni svet.

Na navijanje cen so se spravili tudi v zvezni tržni inspekciji — kjer so se sestali inspektorji iz vseh republik in pokrajin. Opozorili so, da je opaziti poskuse, ko skušajo nekateri prodajalci izigravati predpise o cenah — tako npr. začetek nižanja cen v proizvodnji (ki je že očitno) ne spremljajo tudi ustrezne pocenitve blaga po trgovinah. Kot primer za to so navedli posebej cene mesa, ki navzlic nižjim odkupnim cenam ostajajo po mesnicah takšne, kot so bile.

Na sestanku inspektorjev so poudarili, da morajo pristojni republiški in drugi organi sprejeti ukrepe, da se bodo cene iz njihove pristojnosti znašale na tisto raven, kot je bila določena z letošnjo resolucijo.

Ob 25-letnici uvedbe samoupravljanja in izvolitvi prvega delavskega sveta novomeške tekstilne tovarne Novoteks so pri Gospodični na Gorjancih pripravili proslavo, na kateri so 18 živim članom prvega delavskega sveta podelili priznanja in plakete Novoteksa. (Foto: A. Bartelj)

SGP Slovenija ceste iz Ljubljane gradi za Petrol iz Ljubljane na Rašici pri Velikih Laščah novo bencinsko črpalno, ki jo bodo s pridom uporabljali motorizirani turisti in lastniki kmetijskih strojev iz bližnje okolice.

(Foto: F. Brus)

Po asfaltirani in razširjeni cesti Dečna sela-Artiče, ki so jo v nedeljo, 31. avgusta, slovesno izročili prometu, so se najprej peljali kolesarji artičke osnovne šole, za njimi pa je krenil sprevid traktorjev z lojtrskimi vozovi.

(Foto: Jožica Teppey)

Denar le do Pekla? Kaže, da se bo na cesti proti Planini delo za letošnje nehalo, čeprav je zaenkrat tam dokaj živo. Na sliki: še v soboto popoldne so novomeški cestarji hiteli polagati zaporni asfaltni sloj od 4. do 8. kilometra ceste Sevnica-Planina. (Foto: Železnik)

NOVI PREDSEDNIKI

Na nedavnem posvetu predsednikov področnih konferenc in predsednikov komisij pri občinski konferenci ZSM Kočevje je bilo dogovorjeno, da zaradi nezadovoljivega dela nekaterih organov občinske konference ZSM Kočevje izvedejo korenite kadrovske spremembe. Predsedstvo je zaradi slabega dela nekaterih predsednikov komisij oziroma organov izvolilo nove predsednike. Ti so: Darg Skorjanc - komisija za kulturo, Stane Gabrič - komisija za organiziranost in razvoj, Roman Deržek - komisija za ljudsko obrambo in družbeno samoznaščenje, Marjan Oražem - komisija za prireditve, mladinske delovne akcije in telesno kulturo ter Jure Podražaj - komisija za informiranje in propagando.

Posavje: spodbudni stabilizacijski koraki

Prejšnji teden je sekretariat MS SZDL Posavje na razširjeni seji s predsedniki koordinacijskih odborov za uresničevanje ciljev družbeno ekonomske politike OK SZDL razpravljalo o izvajanju nalog za stabilizacijo gospodarstva in kritično ocenil družbenopolitično aktivnost.

Politično odgovorno so se zadalni naloge lotile vse družbenopolitične organizacije, v občini pa so naredili analize gospodarskih gibanj, o katerih so razpravljali organi ZK, SZDL, sindikata, mladine in še posebej občinske skupščine. Razprava

ke, ki najbrž menijo, da je dobro gospodarjenje domena ozkega kroga ljudi.

Pokazalo se je tudi, da je skupna in splošna poraba v okviru družbenih dogovorov in da dohodki ne prebijajo zgornjih meja, poraba pa teče v okviru sprejetih programov in razpoložljivih sredstev. Delovne organizacije si prizadevajo povečati izvoz ter hkrati zmanjšati uvoz reprodukcijskega materiala, posebno tam, kjer je na voljo domači.

Razprava je podprla tudi prizadevanja, da še ostale TOZD preidejo na izplačevanje osebnih dohodkov na hranilne knjižice, da naj se išče notranje rezerve tudi v izboljšanju tehnologije, raziskavah, organizaciji dela, delovni disciplini, zmanjšanju proizvodnih stroškov itd. Predvsem pa je treba stabilizacijske naloge prenesti v bazo.

besedami: „Ljubljanski vinjski sejem se je razvil v pomembno mednarodno razstavišče z vinogradniško in vinarsko opremo.“

Kot odliko ocenjujemo, da sejem ni le parada najboljega, kar da vinska trta in kar zmora predelava, temveč daje ustrezen poudarek agrotehnik in sodobnemu kletarstvu z vsemi novostmi, ki jih prinaša naglo se razvijajoča stroka. Hala B in „Jurček“ sta polna sodobnih tehničnih pripomočkov, ki si jih je vredno ogledati. Predvsem mariborska višja agronomska šola pa je v hali A postavila nad vse poučno razstavo sodobne ampelotekhnike, na kateri je mogoče nazorno videti, kako se vzgaja vinsko trto in s kakšnimi pripomočki si vinogradnik lahko olajša delo.

Podoba bi bila še popolnejša, če bi tako izjemno priljubljen, kakršna je ljubljanski sejem, za katerega pravi organizatorji, da je največji mednarodni sejem vina in drugih pijač, bolje izkoristili v izobraževalnem smislu. Več predavanj in simpozijev za vinogradnike, več organiziranega sodelovanja na njih, to bi zelo koristilo vinogradništvu in desetisočim ljudem, ki živijo od njega.

M. LEGAN

ko začenja vsak spoznavati in čutiti, da je stabilizacija odvisna od vsakega posameznika in da mora vsak, od snalilke do direktorja, prispevati svoj delež.

Ko sta bila program in ocena stabilizacijskih gibanj na občinski ravni začrtana z ukrepi vred, se je akcija preselila v delovne kolektive. Večina je že na zborih delovnih ljudi pregledala stanje doma in predvidela tudi odpravo dosedanjih napak. Za večji del delovnih organizacij velja, da delovna disciplina ni v redu, da je mogoče še marsikaj prihraniti in da storilnost še lahko precej napreduje.

Hkrati s preverjanjem stabilizacijskih prizadevanj v kolektivih prihajajo na dan stari grehi: tožijo nad pomanjkanjem kadrov, nič pa ne zapišijo, kako in kdaj jih bodo dobili. Podobno je ponekod z neustrezno tehnologijo. Prav tako se je izkazalo, da ponekod delovnim ljudem sploh niso na razumljiv način razložili, koliko prispevajo za posamezne samoupravne interesne skupnosti in kaj od njih pričakujejo.

R. B.

„Želimo odgovore“

Na prvi pogled ni nikakršnega razloga, da bi udarili plat zvona. Novomeška občina je letos po številu dograjenih družbenih stanovanj, takšne podatke navaja republiški zavod za statistiko, na šestem mestu v Sloveniji. 145 novih stanovanj je bilo zgotovljenih v prvem polletju. Občina Krško je na 16. mestu s 60 stanovanji, Brežice na 17. mestu s 56, Kočevje na 19. z 48, Sevnica na 30. z 29, in Ribnica na 35. s 24 dograjenimi stanovanji. Tri naše občine - Crnomelj, Metlika in Trehnje - se nahajajo med tistimi 20 slovenskimi občinami, ki niso v prvem polletju pridobile nobenega novega stanovanja.

Toda samo na videz je tako, da bi bila lahko metropola Dolenjske kar zadovoljna. V resnici v Novem mestu ni mogoče kupiti niti enega stanovanja, pa če bi še tako cingljali z denarjem.

Hlavatyjeva intervencijska stanovanjska hiša: zakaj je usahnilo zanimanje zanjo?

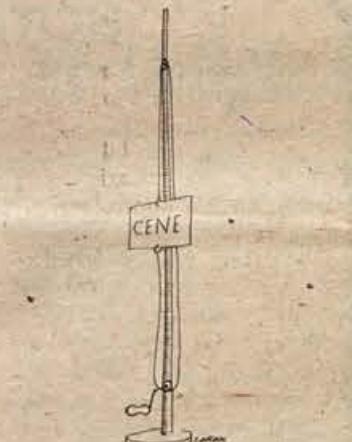
Tovarna zdravil Krka iz Novega mesta je imela za potrebno, da je v zadnji številki svojega časopisa postavila javno vprašanje odgovornim dejavnikom, zakaj je v Novem mestu tako. Zeli tudi odgovor, kdaj bodo v Novem mestu programirali in zgradili stanovanjski blok za samske delavce, ki je medu nujno potreben, povrhu pa terja še zagotovilo občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij, da se bo delo strokovnih služb Dominvesta, ki mu je zaupano načrtovanje, v najkrajšem času bistveno izboljšalo.

M. L.

Sejmišča

BREŽICE - V soboto so na tedenski sejem pripeljali 439 prašičev, starih do tri mesece, in 23 starejših. Živih so prodali 328, cena za kilogram žive teže je bila 20 do 21 dinarjev, starejših pa 14, kilogram njihove žive teže pa je veljal 17 do 18 dinarjev.

NOVO MESTO - V ponedeljek je bil promet na prašičjem sejmu srednje živahen. Od skupno 319 glav so jih prodali 207. Cene so se gibale med 300 in 420 dinarji za prašiče, stare od 6 do 12 tednov, in med 430 do 720 dinarji za prašiče, stare od 3 do 7 mesecev. Od 63 glav goveje živine jih je bilo prodanih le 25. Cene za kilogram žive teže pa so bile: volom od 13 do 14 din, kravam od 8,50 do 10,50, mladi živini pa od 12,50 do 13,50 din.

so pripravile tudi OZD, samoupravne skupnosti, manj pa krajevne skupnosti. Večina od teh je že sprejela stabilizacijske programe, v tistih TOZD in SIS, kjer pa se zmeraj zgolj razpravljajo, pa bi bilo treba poklicati na odgovornost tiste posameznike.

Rekordni sejem

Enaindvajsetega ljubljanskega vinskega sejma, ki bo odprt do 7. septembra, ni treba biti sram. To ni več predvsem imenitna (ali pa tudi ne?) slovenska veselica, temveč prireditelj, kakršno potrebuje stroka - vinogradništvo in vinarstvo - če hoče napredovati in se uveljaviti.

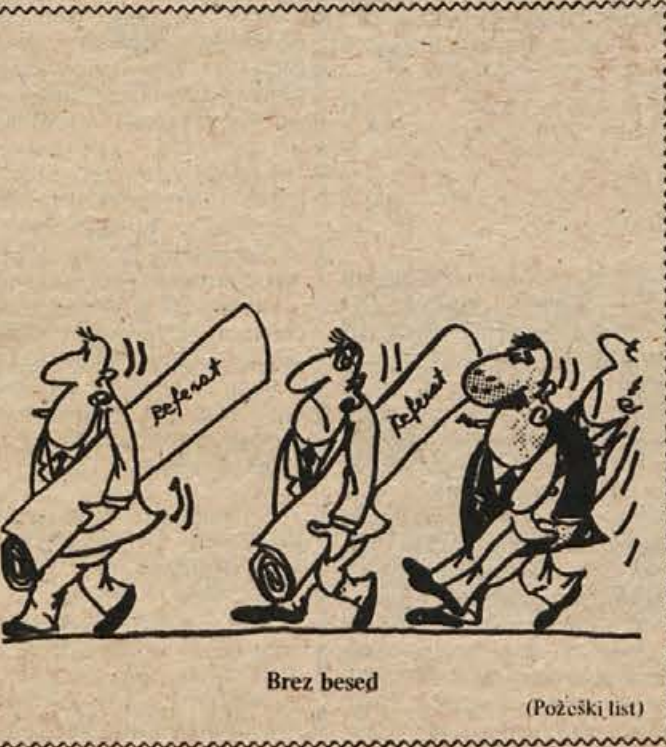
Ne gre samo za doslej najvišjo kvaliteto vzorcev, za rekordno udeležbo iz 25 držav, za 86 zlatih, 298 srebrnih in 63 pisemnih priznanj, kolikor so jih prejeli naši pridelovalci vina in proizvajalci žganih in drugih pijač, temveč predvsem za tisto, kar je tržaški list „Gospodarstvo“ imenoval „izčiščenje prave podobe ljubljanskega sejma v širokem evropskem svetu“, svedeni govornik Rudi Čacinovič, podpredsednik IS republiške skupščine, pa poudaril z

KAR SE JANEZEK NAUČI... zbiralci starega papirja.

Že čutijo vsebino

Stabilizacijski ukrepi in načrti niso le natiskan papir, temveč vsakdanjost, ki jo že začenja čutiti vsak delovni človek v črnomaljski občini. Četudi so sprva delavci bolj nemo in ne preveč zainteresirani spremljali stabilizacijska prizadevanja, sestanke in besede za to odgovornih v kolektivu, se je obrnilo. Prišlo je obdobje,

Brez besed

(Požeški list)

Kmetijski nasveti

Napada koruzna vešča

Zaenkrat škodljivka - koruzna ali tudi prosena vešča imenovana - v naših krajih še ni nevarna, toda to lahko postane kaj kmalu. Uvedba hibridnih sort koruze, stalno sejanje te poljščine na isto zemljo, puščanje koruznice na njivi, pa tudi brezbriznost, vse to je v nekaterih žitnih predelih že pripomoglo, da je vešča postala koruzna škodljivka številka ena.

Najhuje je, da zaenkrat v naših razmerah še nimamo zanesljivega načina zatiranja. Kemični pripravki, ki jih sicer priložniki svetujejo, kot so basudin, sevin ali ekatox, še ne dajejo popolnega uspeha. Tako vsaj ugotavlja ob svojem preizkusu v štirih krajih Slovenije kmetijski inštitut, ki meni, da je zato potrebno s poskusi zatiranja še nadaljevati.

Dokler je tako, je potrebno škodljivca drugače onemogočiti. Proseni vešča, pravilneje rečeno njena gosjenica, raje v koruznem steblu in storžu ter s tem oslabi rastlino, da komajda kaj rodi. Da je rastlina napadena, je mogoče spoznati po tem, da hira, njeno listje rumeni, storž pa rjavi. Radi poženejo tudi stranski poganjki. Sicer pa metuljčki prosene vešče vzletajo junija in julija ter polagajo na spodnje strani koruznih listov jajčeca, iz katerih se razvijajo požrešne ličinke. Ugotovljeno je, da se to dogaja predvsem v zadnji tretjini julija, torej bi bil to zadnji čas za skropenje s kemičnimi pripravki.

Da bi pravočasno obvarovali koruzne posevke pred invazijo vešče, je priporočljivo zlasti, da jeseni spravimo z njiv vso koruznico. Zeti jo je treba čim nižje, ob jesenski setvi pa izbrati preostanke in jih sežgati. Ni zgolj žalostna slika poljedelčeve nevestnosti, če ostaja čez zimo koruznica na poljih, usodnejše je, ker se v nji ohrani pri življenju koruzna vešča, ki čaka, da se bo preobrazila v novega metuljčka in zaplodila novo množico škodljivih gosenic.

Vedeti pa še velja, da prosena vešča preživi lahko tudi na drugih rastlinah. Kot že ime pove: na prosu, pa tudi sirku, sončnicah, konoplji, fozolu, celo koprivah. Tudi pri teh rastlinah je potemtakem treba začeti z enakimi preventivnimi ukrepi.

Inž. M. L.

Ne goljufija temveč le pomota

Pojasnilo na članek „Goljufajo kmete...“, objavljen prejšnji teden na 3. strani DL

V Delu št. 193 je bil dne 20. 8. 1975 objavljen članek „Naglo hujsanje“, v Kmečkem glasu št. 34 dne 27. 8. 1975 „Zadeva je zrela“, v Dolenjskem listu št. 35 dne 28. 8. 1975 pod naslovom „Goljufajo kmete“ in v kmetijski radijski oddaji dne 24. 8. 1975 prispevek o nepravilnostih pri odkupu živine v KZ Trebnje.

Takoj v začetku ima Kmetijska zadruga Trebnje načelno pripombo proti namigovanju v vseh teh prispelkih o goljufiji, izhajajoč iz enega primera tako, da se je objavilo v vseh občilih samo mišljenje prizadete stranke kmeta, nikjer pa ne mišljenja KZ Trebnje. Ničde od podpisanih novinarjev ni smatral za potrebno, slišati tudi drugo plat zvona, to je obrazložitev zadruga. Takega obveščanja javnosti ne moremo odobravati. Nadalje smatramo, da je imela prizadeta stranka, ki je član KZ Trebnje, vso pravico in možnost, da reklamira in razčisti nepravilnost po samoupravni poti v delovni organizaciji. Stanka ni tako ukrepala in zadruga ni dala možnosti da ugotovi nepravilnost.

Do leta 1974 je KZ Trebnje odkupovala živino „na fiksno“, to je na samem dogonskem mestu. Po zveznem odloku o premiranju mlade pitane govedi in republiškem sporazumu za živinorejo smo bili prisiljeni v letu 1974 začeti odkupovati mlado pitano goved „na meso“. Ta način prodaje govedi je uveljavljen v drugih predelih Slovenije že dolga leta. Vsi dobri rejci so podprli ta način prodaje tudi v naši zadrugi. To je razvidno tudi z razprave na občnem zboru zadruga dne 15. 8. 1975, kjer je kmet, član tega organa, Bregar Slavko s Cateza v enom stavku ugotovil smotnost take prodaje: „S prodajo na živo so bili pri krajsini dobri proizvajalci, ker so morali boljše bibe prodajati slabše. Tako je 24. 7. 1975 KZ Trebnje odkupila od svojih članov klavno živino za poslovnega partnerja EMONA – TOZD Mesna industrija Zalog. Na kamion last Emone so bile prevzete in naložene živali ob naslednjih rejcev: 1 bik od Zupančiča z Gor. Podboršta na dogonskem mestu Velika Loka z uš. št. 6446, na P. O. Mokronog 1 bik št. 6448 last Gričarja iz Hrastovice in 1 bik št. 0417 last Zagarja iz Radne vasi. Na isti kamion so bili naloženi tudi ena telica, 1 krava in 1 vol, ki niso sporni. Živali dobijo ob prevzemu uš. številke, ki so spredaj navedene in tudi vpisane v spremni list kupca Emone. Ta spremni list spremlja žival v depo kupca. Vsak spremni list je oštevilčen, v konkretnem primeru s III/296 in III/297 z dne 24. 7. 1975.

Ob razkladanju na rampi kupca vse živali tehtajo in njihovo težo vpíšejo v spremni list. Sporne živali so imele ob razkladanju naslednje težo: bik št. 0417 505 kg, bik št. 6448 416 kg, bik št. 6446 560 kg.

Te živali so klali naslednji dan in so imele naslednje težo mesa toplih polovic:

Bik št. 0417 290 kg, bik št. 6448 217 kg, bik št. 6446 316 kg.

Pri tej teži kupec odbija 1 % toplega kmeta.

Na osnovi teh tež izda Emone obračun klanja na 56 % klavnosti, iz katere sta razvidni teža in cena po sporazumu. Na osnovi tega obračuna št. 759/S in 760/S je zadruga Trebnje izplačala:

Bik št. 0417 Zagarju v teži 512 kg po ceni 16,90

bik št. 6448 Gričarju v teži 384 kg po ceni 16,90

bik št. 6446 Zupančiču v teži 559 kg po ceni 16,90

Na Gričarjevo „reklamacijo“ v Delu, radiu, Kmečkem glasu sta poslovna partnerja pregledala vso dosegljivo dokumentacijo. Ugotovila sta, da je Zupančič pred oddajo bika stehital na uradni tehtnici na Veliki Loki – tehtni list št. 113046 z dne 24. 7. 1975 s težo 450 kg. Istočasno sta ugotovila, da je Gričar tudi tehtal omenjenega bika, in sicer v Sentrupertu – tehtni list št. 118538 z dne 14. 7. 1975 s težo 517 kg. Zagar svojega bika ni tehtal, vendar je iz pisane izjave prevzemalca Tonija Franca razvidno, da je tehtal okrog 590 kg. Ker Emone odkupuje vse mlado pitano govedo na bazi mesa, zadruga teh živali ob prevzemu ne tehta.

Na osnovi dokumentov brez tehtnih listov zadruga ni mogla ugotoviti napak v zamenjavi tež med posameznimi živalmi. Šele z razpoložljivimi tehtnimi listi sta partnerja ugotovila, da je prišlo do zamenjave tež in sicer:

bik št. 0417 s težo mesa 290 kg, težo ob razkladanju v depou Emone 505 kg in izplačanem Zagarju v teži 512 kg, je bil dejansko last Gričarja.

bik št. 6448 s težo mesa 217 kg, težo ob razkladanju 416 kg, in izplačano Gričarju v teži 384 kg, je bil dejansko last Zupančiča.

bik št. 6446 s težo mesa 316 kg,

težo ob razkladanju 560 kg, in izplačano Zupančiču v teži 559 kg, je bil dejansko last Zagarja. Vse teže so bile v celoti izplačane rejcem tako, da je Zupančič prejel 2.957,50 din preveč oz. 175 kg po 16,90 din, Gričar 2.163,20 din premalo, oz. 128 kg po 16,90 in Zagar 794,30 din, oz. 47 kg po 16,90 din prav tako premalo. Zadruga Trebnje bo priznala oz. obremnila rejce za zgoraj navedene zneske.

Partnerja sta ugotovila, da gre v spornem primeru izključno za tehnično napako oz. zamenjavo tež pri posameznih živalih ob prevzemu v depo kupca in ne za materialno izkoriščenje ali goljufijo enega ali drugega partnerja na škodo rejcev.

Smatramo, da so poslovni odnosi med KZ Trebnje in posameznimi člani – kmeti in kooperanti pošteno in odkriti, zato javno zahtevamo, da nas obišče tržna inšpekcija, ki se naj o tem prepriča. Ne dovolimo pa, da se nas že vnaprej v javnih občilih obsoja za goljufije, ki jih ni.

Inž. SLAVKO NEMANIČ

Za novi...

(nadaljevanje s l. strani)

objektov in naprav, ki bi kakor koli ovirali gradnjo. Organizacije so obljubele, da bo to opravljeno najkasneje v septembru.

Republiška skupnost za ceste kot glavna investitorica (novomeška občina mora za ta most prispevati 8 milijonov din) je obljubila, da se bodo pričela tudi glavna gradbena dela najkasneje do konca septembra. Jakob Berič je izrazil upanje, da bodo v tem času v resnici opravljena vsa potrebna pripravljala dela z vsemi formalnostmi.

„Prepričan sm.“ je poudaril predsednik novomeške občinske skupščine, „da je zdaj prišel tudi trenutek za naše TOZD, ki so dolžne izpolniti svoje obveznosti do novomeškega mostu v skladu s samoupravnim sporazumom. Zato pozivamo strokovne službe v TOZD, da nakažejo obvezne zneske. Nedvomno je tudi od tega odvisno, kako bo grajen naš most, ki je pri republiški skupnosti za ceste letos na prednostni listi.“

Novi novomeški most bo širšega turističnega in gospodarskega pomena in ne samo objekti, ki bo razbremenil promet v samem Novem mestu. Cimprišnjevo zgraditev zahteva stanje, ki ga povzroča sedanjost preozki in propadajoči kandijski most.

I. ZORAN

Taborniki

(nadaljevanje s l. strani)

RK ZTS Zdravka Krvine prejelo za poštvalno in uspešno delo z mladino priznanje z zlatimi značkami ob 25-letnici Zveze tabornikov Slovenije. Med njimi so naši znanci: Odred gorjanskkih tabornikov in klub STRELA iz Novega mesta, Odred Matije Gubca iz Brežic, Rozika Bohinc in Božena Češnovar iz Brežic, Nace Sila iz Cete sivih jelš iz Trebnje, od Novomeščanov pa Elza Dobovšek, prof. Marjan Dobovšek, prof. Tomaž Dobovšek, prof. Jože Glonar, Tone Gošnik, Marjan Moškon, dr. Božo Oblak, Milan Obradnovič, Mirko Rupnik in Mirko Vesel.

Taborniki so s svoje osrednje proslave poslali pristožno pozdravno pismo predsedniku Titu, vsej naši javnosti pa nujen poziv za resnejša prizadevanja pri varstvu narave.

POSNETEK ZA SPOMIN ob pravkar odkritem kipu Petra Jovanoviča: ustanovitelji, predsedniki, staroste taborniške organizacije, od leve Zdravko Krvin, Lidija Sentjurc, Sergej Kraigher, Peter Jovanovič, Pavel Kunaver, Rudi Woelle, Sergej Vošnjak, Roman Zupan, Franjo Klojčnik, Predrag Rafailović in Ivan Čanžek (Foto: M. Moškon)

Jedraska elektrarna ni - atomska bomba

66 vprašanj in odgovorov, ki pojasnjujejo vse

Osnovno načelo napredka stehiniranega sveta je, da večina novosti tehničnega napredka prinaša tako koristi, kakor tudi škodo. Tehnika brez tveganja je utopija. Koristi in izboljšave na eni strani pa se morajo pretehtati z nevarnostmi na drugi strani za vsak posamezni primer, preden bi se odločili za ali proti. Poznani zgledi za take primere so:

- množična uporaba insekticidov in pesticidov v kmetijstvu,
- masovna uporaba motornih vozil (20 000 smrtnih prometnih nesreč na leto v ZRN!),
- kemoterapija.

Tudi pri uporabi jedrske energije moramo vzporediti neko tveganje s prednostmi, ki jih od nje pričakujemo. Obenem mora biti dokazano, da so druga tveganja, ki se jim človeštvo nikakor ne more izogniti, primerljivi ali večji. Ta dokaz je podan (glej tudi 32. vprašanje!).

Sledi nekaj podatkov o tem, da mora človeštvo enostavno sprejemati določena tveganja, če sploh hoče živeti.

Tako znaša število nesreč na milijon oseb za:	
1 uro športnega letenja	260
1 uro potniškega letenja	2,5
1 uro avtomobilske vožnje	0,6
1 uro vožnje po železnici	0,05
1 cepljenje proti črnim kozam	17
1 penicilinsko injekcijo	11,4

1 anestezijsko injekcijo pri zobozdravniku 5,7

1 uro življenja v okolici jedrske elektrarne 0,00001

Poglejmo še naslednje podatke o tveganju, da v poklicu kdo izgubi življenje med opravljanjem poklicnega dela:

poklicni pilot 7 %

gradbeni delavec 5 %

poklicni ribič 5 %

rudar 2 %

obrtnik 0,4 %

osebje, zaposleno pri reaktorjih 0,3 %

53. vprašanje: Kako je prišlo do reaktorskih nesreč v Windsvalu (Vel. Britanija), Idahu (ZDA) in Lucensu (Švica)? in kakšne so bile posledice nesreč?

Odgovor: Reaktor v Windsvalu je pridobil plutonij v vojaške namene. Bil je odprt reaktor in je popolnoma različen od reaktorjev elektrarn. Za sprostitve nabrane energije v grafitu zaradi Wignerjevega efekta je bil reaktor namenoma nuklearno segret. Segrevanje grafita pa ni potekalo enakomerno. Pravočasno ni bila ugotovljena prekoračitev dovoljene temperature. Grafitni požar je privedel do sprostitve produktov cepitve iz reaktorja. (Wignerjev efekt je spreminjanje kemičnih ali fizikalnih lastnosti s tem, da zaradi trka z nevtronom odleti atom iz svojega položaja v kristalni mreži.)

Aktivnost joda 131, ki je pri nesreči dne 8. 10. 1957 ušel v ozračje, je znašala 20 000 Ci. Trije milijoni litrov mleka so postali neužitni. Razširjanje radioaktivnega oblaka pa so sledili prek cele Evrope. Reaktorje tega tipa so takrat takoj ustavili. Osebe niso bile poškodovane.

Nesreča na SI-1 v Idahu se je pripetila 31. 1. 1961 med popravili. Reaktor, ki je bil namenjen za armado ZDA, je imel moč 300 kW. Bil je grajen tako, da ga je bilo možno z lahkoto tudi transportirati. Tako imenovani „containment“ je obstajal le iz okrova iz valovite pločevine, ki pa ni dovolj tesnil.

Pri nestrokovnem izvajanju del na reaktorju se je pripetila nesreča, katere žrtve so bili trije vojaki, določeni za izvajanje del. Merilne in varnostne naprave so bile v celoti izklopljene in reaktorska komandna soba ni bila zasedena, čeprav je bilo osebje zadostno informirano o stanju reaktivnosti. Nesrečo je torej pripisati veliki malomarnosti in tudi pomanjkljivi konstrukciji.

Nesrečo v Lucensu, ki je bila dne 21. 1. 1967, je prav tako pripisati nesmotni konstrukciji in neki napaki v materialu. Poškodba na grafitni cevi je povzročila lokalno pregretje in lom tlačne cevi. Sproščeni produkti cepitve niso mogli preiti v ozračje, ker je bila reaktorska naprava zgrajena v kaverni. (Kaverna je umetna vodina.) Varnostni sistem 8,5 MW reaktorja je deloval brezhibno in je takoj izklopil reaktor. Škoda izven reaktorske naprave ni bilo. Oddana aktivnost z odpadnimi plini je znašala 1,5 Ci, z odpadno vodo je bilo oddanih največ 0,2 Ci.

55. vprašanje: Ali so utrpele posadke ameriške podmornice „Nautilus“ kakršnekolikoli poškodbe zaradi sevanja?

Odgovor: Kritiki jedrske energije trdijo, da so danes mrtvi zaradi sevalnih poškodb do zadnjega moža vsi, ki so bili v posadki prve atomske podmornice „Nautilus“, splovljene leta 1956. (Nautilus je prva ladja na svetu, ki jo poganja jedrsko gorivo.

PROSTO DELOVNO MESTO!

„BETI“ – METLIKA

Odbor za kadre, delovne in življenjske pogoje ter stanovanjsko politiko

TOZD Kodranka in volna Metlika sprejme v uk enega STROJNEGA KLJUČAVNICARJA

s pogojem, da je kandidat končal osemletko in da je zdravstveno sposoben.

Vlogo z dokazili je treba poslati na naslov podjetja v 10 dneh po objavi tega razpisa.

VPIS V ŠOLO!

EKONOMSKO ADMINISTRATIVNI ŠOLSKI CENTER NOVO MESTO

objavlja

razpis

za šol. leto 1975/76 za vpis v:

1. razred EKONOMSKE SREDNJE ŠOLE – oddelek za odrasle

1. razred DVELETNE ADMINISTRATIVNE ŠOLE – oddelek za odrasle
STROJEPISNI TEČAJ!

Prošnja, kolkovano s kolkom za 2,00 din, je treba oddati najkasneje do 12. septembra 1975 in priložiti:

1. spričevalo 8. razreda osnovne šole,
2. izpisek iz rojstne matične knjige,
3. kandidati, ki so zaposleni, morajo priložiti tudi potrdilo organizacije združenega dela, da bodo lahko obiskovali predavanja v popoldanskem času.

Sestanek slušateljev, vpisanih v 1. letnik, bo 18. septembra 1975, in sicer za ekonomsko srednjo šolo – odd. za odrasle ob 16. uri, za dveletno administrativno šolo – oddelek za odrasle ob 17. uri in za strojepisni tečaj ob 18. uri.

Vpisovanje slušateljev 3. letnika ekonomske srednje šole – odd. za odrasle in 2. letnika dveletne administrativne šole – odd. za odrasle bo 18. septembra 1975 ob 16. uri 30 minut.

LICITACIJA!

KONFEKCIJA „KOMET“ METLIKA

razpisuje javno licitacijo

– 2 šivalnih strojev owerlock klase 990 B 10 Singer

Izključna cena 40.000,00 din;

– 3 šivalnih strojev dvoiglovk Singer klase 212 b 141

Izključna cena 45.000,00 din;

– 1 šivalnega stroja luknjičarke Singer 71 K 32

Izključna cena 13.000,00 din.

Prodaja navedenih strojev bo v ponedeljek, 8. 9. 1975, ob 9. uri za družbeni sektor in ob 10. uri za zasebni sektor v prostorih tehničnega sektorja.

Ogled strojev je mogoč vsak dan, razen sobote in nedelje, od 8. – 14. ure.

Vsi zainteresirani morajo pred licitacijo položiti 10-odst. kavcijo.

10 medalj za AK Novo mesto

Na mladinskem prvenstvu SRS Keržan osvojil dve zlati

9:56,9; daljava: 6. Krizman 59,3; 4 x 100 m: Novo mesto (Majerle, Krizman, Nagode, Keržan) 46,1; 400 m ovire: 2. Krizman 59,3; 200 m: 1. Keržan 22,6; troskok: 3. Krizman 12,85; disk: 6. Okloččen 32,84; 4 x 400 m: 3. Novo mesto (Majerle, Nagode, Krizman, Keržan) 3:37,0; starejša mladinke: disk: 5. Valentič 23,80; koplje: 5. Valentič 26,18.

VODI TRIK

V nedeljo so moštva v novomeški občinski nogometni ligi odigrala drugo kolo in dosegla naslednje rezultate: Trik - Milka Šobar 6:1, Bršljin - IMV 3:2, Gabrje - Uršna Sela 1:5, Regeča vas - Češča vas 1:3. Za presenečenje so poskrbeli nogometaši iz Bršljina, ki so po izenačenju premagali favorite tekmovalca, ekipo IMV. Vrstni red: Trik 4 točke, Češča vas 4, Bršljin 3, Regeča vas 2, IMV 2, Uršna sela 2, Zdravilišče 1, Dvor, Gabrje in Milka Šobar brez točke. D. PEZELJ

Nov rekord Novakove

Novomeški klub za podvodne aktivnosti je konec prejšnjega tedna pripravil za svoje tekmovalce uradni trening. V Dolenjskih Toplicah so se zbrali vsi najboljši plavalci in plavalke s plavatimi, najboljša pa je bila Meta Novak, ki je s plavatimi na 100 m pristo dosegla nov državni rekord. Progo je preplavala v času 57 sekund in popravila star rekord za dve desetinki sekunde. Nekateri rezultati: ženske 25 m na dah: 1. Novak 12,0; 100 m pristo: 1. Novak 57,0 (nov državni rekord); moški: 50 m na dah: 1. Kušer 24,0; 100 m pristo: 1. Kušer 53,9; 2. Strniša 55,9; 3. Sušterič 56,0; 400 m: 1. Vohar 4:46,0.

KRŠKO-LESKOVEC EN KLUB?

Rokomet je v Krškem že nekaj let v zastoji, pa tudi v Leskovcu niso dosegli zaželenih uspehov. Zato je pred kratkim prišlo do razgovorov o združitvi obeh klubov, žal so bili brez uspeha. Kot kaže, so Leskovčani proti združitvi, pobudniki "novoga" kluba pa upajo, da bodo o predlogu še spregovorili. V. P.

Novoteks: v koš še Fructal

Metličane „premagal“ Zaloker - V DKL - Žužemberk

Da so novomeški košarkarji v dobri formi, so dokazali tudi v tekmi s Fructalom, ki so ga odpravili brez težav. V nadaljevanju prvenstvenih srečanj so Metličani razočarali, toda do konca tekmovalca bodo začeli ne spodrsjaje prav gotovo odpravili. M. GORENC

JEŽICA - BETI 84:78

V Ljubljani je Metličane „pokopal“ nekdanji Olimpijin košarkar Zaloker. Kot kaže, je imel svoj dan, saj je zadelav iz vseh položajev. Metličani so igrali dobro predvsem v prvem polčasu, v nadaljevanju pa so popustili, kar se jim je ob koncu prvenstvenega srečanja maščevalo. Betti: Kreimesec 2, Jankovič 4, Lalič 21, Švinger 24, Jezerinac 9, Medek 18.

ZDAJ ŽUŽEMBERK

V nadaljevanju dolenske košarkarske lige je spet prišlo do zamenjave na vrhu: Loka 74 je s samo šestimi igralci nastopila na Mirni in zasluzno izgubila; tako je iz visokozmago nad neposrednim tekmeccem Obutvijo prehitel Žužemberk. Rezultati 13. kola: Mirna peč - Podbočje 40:120, Mirna - Loka 74 79:61, Žužemberk - Obutev 93:53, Semič - Straža 72:70; s tekme Dragatuš - Metlika pa ni zapisnika. Vrstni red: Žužemberk in Podbočje po 22 točk, Loka 74 in Obutev po 20, Mirna 16, Metlika in Semič po 10, Dragatuš in Straža po 8 ter Mirna peč 2 točki.

Bron za Majo Dokl

Novomeška telovadka Maja Dokl, ki je z našo žensko telovadno državo vrsto v Alžiriji na Mediteranskih igrah osvojila tretje mesto in bronasto odličje, je nastopila tudi v dveh finalnih preizkušnjah najboljših telovadk. V svoji najmočnejši disciplini, v preskoku čez konja, je zasedla tretje mesto in tako jugoslovanskim telovadcem in telovadkam priborila še eno bronasto odličje. Nastopila je tudi na gredi in zasedla četrto mesto. S tem je 15-letna novomeška telovadka dosegla enega svojih največjih uspehov. J. P.

KAJ, KJE, KDO?

V prvi košarkarski ligi grede Novomeščani v Celje, kjer se bodo pomerili s Kovinotehno. Glede na to, da so Novotekovski igralci v dobri formi, lahko pričakujemo zanimivo tekmo in tudi - nove točke. V Metliko pridjo igralci ljubljanskih Prul in z njimi priložnost, da si Metličani močno popravijo razliko v koših.

V soboto in nedeljo je bilo v Mariboru prvenstvo SRS za starejše, v Kranju pa za mlajše mladince, kjer je tekmovalje veljalo tudi za ekipno uvrstitev v okviru atletskega pokala Slovenije.

Novomeški mladinci so se v Kranju uvrstili na zelo dobro tretje mesto in prehiteli celo ljubljansko Olimpijo, dekleta pa so bile črte. Med posamezniki je dosegel največji uspeh mladinski državni reprezentant Vane Keržan, ki je zmagal v teku na 100 in 200 m. Udeležba na letošnjih prvenstvih je bila števila, saj je v nekaterih disciplinah nastopilo tudi po 40 tekmovalcev.

Nekateri rezultati Novomeščanov: mlajši mladinci - 100 m ovire: 7. Rangus 17,8; koplje: 5. Može 46,26, 8. Pečar 40,50; daljava: 6. Kranjčič 603; 400 m: Močnik 55,7; 3. Kapš 55,8; 4. Kraševc 56,2; višina: 5. Suštar 175, 6. Rangus 175; krogla: 8. Može 10,77; 4 x 100 m: 3. Novo mesto (Keržan, Kranjčič, Kraševc, Štupar) 46,7; kladivo: 5. Rifelj 27,24; 200 m: 6. Štupar 24,8; palica: 4. Lapajne 260; 1000 m: 6. Semec 2:47,4; troskok: 4. Kranjčič 12,49; disk: 3. Rifelj 35,47; 5. Lapajne 31,90; 4 x 400 m: 4. Novo mesto 3:45,7; ekipno: 1. Klavdar 87 točk, 3. Novo mesto 41,5.

Mlajše mladinke: 80 m ovire: 7. Zaletel 14,7; 100 m: 4. Zaletel 12,7; višina: 5. Pečavar 145; 400 m: 8. Papež 64,0; 4 x 100 m: 4. Novo mesto 53,7; koplje: 4. Hribar 27,34; 60 m: 5. Zaletel 8,0; 4 x 200 m: 2. Novo mesto (Vide, Rihar, Papež, Zaletel) 1:52,8; ekipno: 1. Olimpija 68,4. Novo mesto 18. Starejši mladinci: 100 m: 1. Keržan 11,1; 3000 m: 5. Čampa

CEMENT - ELAN 0:2

V prvenstveni tekmi ljubljanske podzvezne nogometne lige so novomeški nogometaši gostovali v Tolmini in tekmo za zluženo dobili. Oba zadetka je dosegel Jaska.

BELA KRAJINA - ADRIA 3:3

V prvem kolu novega tekmovalca so Crnomalčji presenetili. Z odlično igro v napadu so v drugem polčasu vodili že 3:1, toda srečanje se je kljub temu zaključilo neodločeno. Zadetka sta dosegla T. Weiss (2) in Grguršič.

KARATE KLUB V NOVI ORGANIZACIJI

Krški karate klub se je pred kratkim večinal v novo organizacijo, v Yugokaj. Kot kaže, bodo od Yugokaja dobivali precej več pomoči pri delu, imeli pa bodo tudi boljše možnosti za nemotene treninge.

Bo Sevnica drugoligaš?

Povratno kvalifikacijsko tekmo za vstop v drugo zvezno rokometno ligo so Sevnici igrali v Cakovcu. Njihove želje, da bi igrali vsaj neodločeno, se niso uresničile. Tako se bodo Sevnici čez rokometni Cakovca pomerili še enkrat, in če bo do zmagali, bodo letošnjo sezono tekmovali v drugi ligi. Prav gotovo si „sevniško“ zmago želijo tudi brežiški rokometarji. Če Sevnici čez rokometarji, bodo Brežičani igrali v ljubljanski konksi rokometni ligi, v nasprotnem primeru pa v slovenski ligi.

V Cakovcu so nastopili: Možic, Vrtačnik, Jurišič, Bizjak 3, Svačić 7, Koprivnik, Doblekar 10, Novšak 6, Šumec 3, Jazbec 1, Bučar in Gologranc.

Na kvalifikacijah so nastopili tudi Brežičani, in sicer na turnirju, ki je prinesel najboljše ekipi uvrstitev v republiško ligo. Brežičani so dobro igrali, toda osvojili so le drugo mesto. Njihovi rezultati: Brežice - Vipava 30:24, Brežice - Drava 26:14, Brežice - Rudar 24:18 in Brežice - Minerva 25:23.

Zadnje dni avgusta so bili med gosti krške počitniške skupnosti v Materadi pri Poreču tudi najprizadenejši člani krškega karate kluba. Na skupnih pripravah so trenirali in se spoznavali z novimi veščinami. (Foto: Vlado Podgoršek)

VELIKO SI JE DOVOLIL

1. septembra popoldne je v Mrtvičah osebni avto treščil v hišo. Vladimir Zupančič, star 20 let, doma iz Leskovca, je ta dan vozil neregistriran osebni avto in brez vozniškega izpita po lokalni cesti Vihre-Drnovo. S seboj je vzel še sovaščana, 20-letnega Franca Veličevića. Nekaj časa je bila vožnja v redu, v Mrtvičah pa je neizkušen avtomobilist najprej zapeljal čez rob ceste, potem pa treščil v hišo. Pri nesreči sta bila oba v avtomobilu hudo ranjena in so ju odpeljali v bolnišnico, pa tudi škoda je precejšnja. Vozniku so odvzeli kri za preizkušnjo, če ni toliko korajži slučajno botroval alkohol.

V soboto, 30. avgusta, popoldne pri Mačkovcu: po verzižnem trčenju, v katerem sta bila udeležena tudi Anton Pekolj iz Gombišca in Jože Cesar iz Gotne vasi pa še dva druga, je najdlje ostal na prizorišču razbiti fičko. Posledice nesreče: dva ranjena in za 30.000 din gnotne škode. (Foto: Splichal)

ZELENI BALONČEK

30. avgusta je Alojz Martinčič iz Krškega vozil kombi v smeri Breznica - Senovo, kjer je pred pošto ustavil. Ker je za njim vozil v prekratki razdalji mopedist 49-letni Jože Glogovšek z Vojškega s 16-letnim sinom Andrejem, se je zaletel v avto. Pri trčenju se je Glogovšov Andrej hudo poškodoval in so ga morali prepeljati v bolnišnico, oba voznika pa so miličniki preizkusili z alkoholtestom. Ugotovili so, da je pri mopedistu čez polovico pozelenel.

ČE SE MUDI, SE ZGODI

1. septembra zvečer je Milan Forlan iz Artič precej hitro peljal po cesti med Žužemberkom in Dvorom, zato ga je zaneslo na bankino. Potem je trčil se v skalni vsek, od koder ga je odbilo, da je pristal ob odbojni ograji. Voznik in njegov sopotnik Franc Grmovšek iz Bukoška sta pri karambolu padla iz avta in so ju prepeljali v bolnišnico, medtem ko je gnotne škode za 15.000 din.

ZENSKA V BOLNIŠNICI

1. septembra popoldne je Jožica Kovačič iz Stefana peščila s svojima dvema otrokoma po Rinski cesti v Trebnjem, pa jo je podrli mopedist Stane Markovič iz Stefana, ki je pripeljal v nasprotni smeri. Kovačičovo je zbil na tla, pa tudi sam je padel. Medtem ko se je peškinja hudo poškodovala in so jo prepeljali v bolnišnico, je bil povzročitelj nesreče Markovič le laže ranjen.

SPET SMRT ZA PEŠCA

Neštetokrat so ljudi, ki stanujejo v bližini magistrale Ljubljana-Zagreb, opozarjali, naj ne prečkajo ceste, ker je to zanje nevarno, pa še kar naprej to delajo, četudi je bilo že veliko žrtev. 26. avgusta okrog 16. ure se je pri Trebnjem spet zgodil tak primer. Ladislav Ivanovič iz Subotice je proti Zagrebu vozil v koloni, pri črpalki v Trebnjem pa je nenadoma prečkala cesto 76-letna Marija Velše iz Trebnjega. Čeravno se je Ivanovič skušal ženski umakniti, jo je zadel v bok in podrli. Obležala je hudo poškodovana. Takoj so jo prepeljali v bolnišnico, tam pa je še isti dan izdihnila.

POTA IN STRAŠNA POTI

Dežurni poročajo

UKRADEL LE METLIŠKO ČRNINGO - V noči na 27. avgust je nekdo vlomil v nedograjeno hišo Novomeščana Matije Kobeta na Matlem Slatniku. Vlomilcu je uspelo priti v leseno barako in garažo, od koder pa ni zmanjkalo drugega kot nekaj steklenic metliške črnine.

TUJICA STA KRADLA - 30. avgusta okrog 10. ure sta v trgovino Astra prišla moški in ženska, tujca. Kupila sta natiakače, pri plačevanju pa sta prosila prodajalko, da bi menjala dolarje v dinarje. Pogovarjali se bolj z rokami. Ko se je prodajalka se hip oddaljila od blagajne, je tujka posegla noter in vzela šop denarja. Zmanjkalo je 650 dinarjev. Osumljenca sta verjetno Turka, ker je bil tedaj v bližini parkiran avto turške registracije.

VLOMI V AVTOMOBILE - 31. avgusta popoldne je nekdo vlomil v avto Ljubljance Metoda Muhiča, ki je stal pri Prevolah. Vlomilec je iz avta odnesel samo 1.800 din, čeprav je imel na razpolago še druge vredne predmete. Očitno mu je šlo samo za denar. Dan kasneje pa je bilo vlomiljeno v avto Ljubljance Teresije Plantan, ki je stal v Vavti vasi. Tudi tu je skozi trikotno okence vlomilec prišel v notranjost vozila, od koder je odnesel samo rezervne žarnice. Odmontiral je tudi vzratno ogledalo.

Nasedli kot ladja na plitvini

Mirko Lipar, „mojster za ograje“, je širokogrudno plačeval v gostilnah, rad je kvartal in potoval, toda ne s prisluzenim denarjem

25-letni Mirko Lipar, pručeni varilec iz Semiča, je z dobro namazanim jezikom izjavil od ljudi nad 90.000 dinarjev. Nekaj časa je užival in zapravljaj, zdaj pa bo 4 leta „mojster ograj“ za železno ograjo.

Sprva se je Lipar res lotil izdelovanja ograj. Toliko, da si je ustvaril ime, potem pa je septembra lani v okolici Jastrebarskega začel s prvimi goljufijami. Od Franja Krnežiča je izjavil predplačilo 2.000 din, češ da mu bo dobavil žlebove za hišo; od Stjepana Novosela je dobil 1.000 din kot predplačilo za balkonsko ograjo; Janka Krvavica pa je napet najti za 1.000 din - za material, potreben za žlebove. Ko čez čas ni bilo ne ograje ne žlebov in ne glasu od Liparja, so šli oškodovanci za njim v Semič. Tudi obisk ni zalegal, zato so ga prijavili. Medtem pa so prišle na dan še druge stvari.

Kot mojster za ograje je ogoljufal za 900 din dva Novomeščana in 1.000 din z isto pretvezo izjavil celo od svojega sovaščana. Dali so mu denar za nakup železa, toda nikomur obljubljenega ni dobavil. Očitno mu je šlo na lim tudi Marija Horvat, ki je prevzel gradnjo vikenda blizu Vrsarja in je kot kooperanta za napeljavno vodovoda in centralne kurjave najel Liparja. Sklenila sta pogodbo za 248.000 dinarjev, ki jo je potem iznajdljivi Lipar kazal kot dokaz, da mu zaupajo in z njim sklepajo tudi velike kupčije. Horvat je Liparju dal prvi obrok 50.000 dinarjev, ko pa je hotel še drugi obrok, naredil pa ni nič, mu Horvat ni več dal denarja.

Limanice z ograjami in žlebovi so bile že malce obrabljene, zato si je

SLABE ZAVORE?

26. avgusta zjutraj sta pri Jelovcu trčila dva avtobusa. K sreči ni bil nihče ranjen, materialna škoda pa je velika, saj jo cenijo kar na 80.000 dinarjev. Jernej Radič iz Sevnice je vozil avtobus na progi Boštanj-Trebnje, v slabo preglednem ovinku pri odcepu za vas Radovaj pa je nasproti prišel z drugim avtobusom Mihael Slak iz Krške vasi. Zgledala sta se na kratko razdaljo, oba sta zavirala, vendar pa Slaku niso prijele zavore, tako je prišlo do trčenja. Kako in kdaj je prišlo do okvare, še ugotavljajo.

Lipar izmisli nov način: goljufije z avtomobili. Od rojaka Antona Kralja si je izposodil avto, vendar je ob stal z njim pri Primostku, ker se je avto pokvaril. Brž si je izmisli novo možnost priti do denarja. Nemudoma je šel v Rosalnice k Martinu Brodariču kot kupcu njegovega avta R-4. Sklenila sta kupčijo za 19.000 din, toda Lipar po naključju denarja ni imel pri sebi. Brodariča je premotil, da mu je dal avto s tem, da je zastavil pri njem pokvarjen Kraljev avto, ki je stal v Primostku. Brodaričev avto pa je Lipar že čez tri dni „prepotil“ v Novem mestu za 14.000 dinarjev.

Nazadnje je februarja letos izjavil še od Ane Kabur iz Novega mesta 2.300 din, češ da bo poskrbel za temeljito popravilo njenega avtomobila, ki pa sploh ni bil pokvarjen. Pri zadnji goljufiji je bil zraven tudi Anton Kralj, ki je hotel na vsak način priti do denarja za popravilo avtomobila in je vedel, da od Liparja dolgo ne bo mogel izterjati. Tako je zaradi prikrievanja sedel na zatožno klopo novomeškega okrožnega sodišča tudi Anton Kralj iz Geršičev.

ZADET MED POGOVOROM - 30. avgusta proti večeru sta ob cesti v Vel. Podlogu stala voznik vprege Franc Flajšman iz Naklega in avtomobilist Jože Zupančič iz Srebnice. Oba sta stala na cesti in se pogovarjala. Takrat je mimo pripeljal na ponjuri 18-letni Zvonko Rodošek iz Vel. Podloga, zadel Zupančiča in oba sta padla. Oba sta se tudi hudo ranila in sta v bolnišnici.

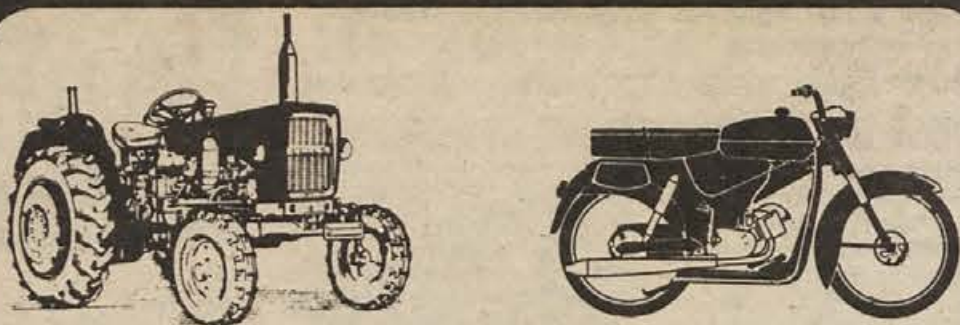
KRONIKA NESREČ

BEDENJ: TRČILA V SKALO - Helena Rastresen iz Jankovičev je 26. avgusta popoldne vozila osebni avto proti Crnomlju, med potjo pa ji je naproti pripeljal avtomobil, zato je voznica zavrla, pri tem pa jo je zaneslo na bankino, nakar je trčila še v skalo. Na avtomobilu je za 6.000 dinarjev škoda.

PRIMOSTEK: VOZIL BREZ DOVOLJENJA - 26. avgusta popoldne je Tomaž Hudorovac iz Krizevke vasi vozil neregistriran avtomobil od Metlike proti Primostku, za njim pa je vozil fičko Crnomalčan Peter Terzić. Ta je Hudorovca prehitelval, ko pa sta bila vstric, je Hudorovac zavil v levo proti kolovozni poti, zato sta trčila. Terzićev avto je odbilo na nasip, potem se je še dvakrat prevrnul. Pri prevračanju se je poškodoval Terzićev sopotnik Božidar Kramarič iz Crnomlja, da so ga morali odpeljati v bolnišnico. Gnotne škode je za 9.000 din. Ugotovili so tudi, da je Hudorovac vozil brez dovoljenja, in ga osutili, da je bil vinjen.

BUČNA VAS: ZNAŠEL SE JE NA TRAVNIKU - 27. avgusta popoldne je Novomeščan Marjan Učman vozil osebni avtomobil od Karteljčevega proti Novemu mestu, v ovinku pa ga je zaneslo v kombi, s katerim se je pripeljal naproti Franc Hlače iz Puščave. Po trčenju je Učmanov avto odbilo s ceste in je obstal precej daleč na travniku. Skoda cenijo na 15.000 din. Učman je vozil brez dovoljenja.

ZIDANI MOST: VOZNIK V KRITIČNEM STANJU - Franc Bizjak iz Trebnjega je 27. avgusta zvečer vozil osebni avto od Občin proti Trebnjemu, v nepreglednem ovinku pa je naproti pripeljal z neosvetljenim konjsko vprego Anton Lap iz Breze. Med srečanjem je avto zaneslo, da je zadel v kolo voza, 74-letni voznik vprege Lap pa je pri tem padel in se hudo ranil. S počeno lobanjo so ga odpeljali v novomeško bolnišnico, medtem ko je gnotne škode za 6.000 dinarjev.

TRAKTORISTI! MOPEDISTI!

**PRIPRAVITE
TRAKTORJE IN MOPEDE
ZA REDNI TEHNIČNI
PREGLED IN PODALJŠANJE VELJAVNOSTI
PROMETNIH DOVOLJENJ!**

AVTOSERVIS »PIONIR«, NOVO MESTO

BO IMEL REDNE LETNE TEHNIČNE PREGLEDE V

- ŠENTJERNEJU 8. septembra ob 15. uri
- ZUŽEMBERKU 9. septembra ob 15. uri
- METLIKI 11. septembra ob 15. uri
- DRAGATUŠU 12. septembra ob 15. uri
- ČRNOMLJU 13. septembra od 7. do 15. ure
- TREBNJEM 15. septembra ob 15. uri
- VELIKI LOKI 16. septembra ob 15. uri
- MOKRONOGU 17. septembra ob 15. uri
- NOVEM MESTU vsak dan razen sobote

Prenosni transformator za varjenje TBH 140 BANTAM

je izredno primeren za varjenje kosov lahke pločevine ali za njeno obdelavo. Tehta le 20 kg, ročen je torej za dela v delavnici ali na terenu. Z njim lahko varimo mehko jeklo, nerjaveča jekla ali jekla, ki so odporna proti kislinam.

Transformator za električno varjenje TBH 400

v moderni izvedbi ima izredne sposobnosti varilnega aparata. Zaradi vrhunca praktičnosti so pogonski stroški majhni. Dobite ga v različnih izvedbah — glede na zmogljivost kot tudi na načine upravljanja. Možna je uporaba v delavnici ali na odprtem prostoru ne oziraje se na vremenske pogoje.

Transformator za električno varjenje TBH 700

transformator je višja oblika delovnih brodirij TBH. Prilagojen je delom vseh vrst — tudi glede na delovno okolje, delavnico in v njej za razna delovna mesta — ali za zunanja dela, pri čemer pa take ali drugačne klimatske razmere ne morejo motiti rednega dela.

Za vsa orodja TBH so na voljo prospekti z opisom konstrukcij, različnosti izvedb in z najnatančnejšimi strokovnimi pojasnili. Brodogradilišče, tvornica dizel motorov i tvornica električnih strojev i uređaja — Pula. P. P. BR. 208. TELEFON CENTRALA (052) 24-322. TELEX 25 252 YU ULJTES

BULJANIK **ESAB**

VABIMO VAS, DA NAS OBIŠČETE NA JESENSKEM ZAGREBSKEM VELESEJMU, KI BO OD 12. SEPTEMBRA DO 21. SEPTEMBRA 1975. RAZSTAVLJALI BOMO V HALI 40, RAZSTAVNI PROSTOR ŠTEVILKA 5.

ŠEŠKOVE NAGRADE!

RAZPIS NAGRADE JOŽETA ŠEŠKA ZA LETO 1975

Na podlagi 2. člena odloka o ukinitvi sklada Jožeta ŠEŠKA v občini Kočevje in 15. člena statuta sklada Jožeta ŠEŠKA ter po sklepu odbora za podeljevanje nagrad z dne 27. 8. 1975

RAZPISUJE

odbor za podeljevanje nagrad Jožeta ŠEŠKA
nagrade za leto 1975.

1. Nagrada in plaketa Jožeta ŠEŠKA v občini Kočevje se daje kot priznanje zaslužnim posameznikom, skupinam, društvom in delovnim organizacijam za dolgoletno uspešno delo ali za enkratne dosežke na kulturnih, prosvetnih, umetniških, znanstvenih, gospodarskih in drugih področjih.
2. Kandidate za podelitev Šeškove nagrade predlagajo družbeno-politične organizacije, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, delovne organizacije in društva iz občine Kočevje.
3. Kandidat je lahko posameznik, skupina, društvo in delovna organizacija, za katero mora predlagatelj dati pismeno obrazložitev.
4. Obrazložitev mora vsebovati tele podatke:
 - ime in priimek posameznega kandidata ali naziv društva ali delovne organizacije;
 - iz katerega področja dejavnosti (kulturno, prosvetno, telesno-vzgojno, umetniško, znanstveno, gospodarsko družbeno-politično in podobno) se predlaga;
 - dosežki kandidata oziroma uspešno delovanje kandidata;
 - ali je bil že predlagan v preteklih letih.
5. Obširno obrazložene predloge sprejema odbor za podeljevanje nagrade Jožeta ŠEŠKA pri skupščini občine Kočevje vključno do 20. septembra 1975.
6. Vse predloge, ki bodo prispeli do 20. septembra 1975, bo obravnaval odbor za podeljevanje nagrad Jožeta ŠEŠKA.
7. Šeškove nagrade se podelijo za občinski praznik na svečani seji občinske skupščine v mesecu oktobru.

Predsednik odbora
za podeljevanje nagrad Jožeta Šeška
TONE ŠERCER, l.r.

ŠTIPENDIJE

Skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov v občini Metlika razpisuje

ŠTIPENDIJE iz združenih sredstev za šolsko leto 1975/76.

Na razpis se lahko prijavi vsak učenec in študent, ki ima stalno bivališče na območju občine Metlika ali prejema kadrovske štipendije od organizacije združenega dela, ki ima sedež na območju občine Metlika.

Štipendije bodo podeljene po kriterijih samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov.

Pravilno izpolnjenemu obrazcu „Prošnja za štipendijo“ (obr. DZS 1,65) je treba priložiti:

1. potrdilo o vpisu v šolo;
2. prepis zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo višje ali visokošolske organizacije združenega dela o opravljenih izpiti;
3. potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov;
4. potrdilo o višini otroškega dodatka;
5. če prejema prosilec kadrovske štipendije, izvod pogodbe o kadrovske štipendiji;
6. tri negativne odgovore od ustreznih delovnih organizacij, ki so razpisale kadrovske štipendije, da jim je bila prošnja zavrnjena (za prosilca iz združenih sredstev).

Prošnje z vsemi potrebnimi dokazili je potrebno nasloviti na Skupščino občine Metlika.

Za učence poklicnih in srednjih šol poteče rok za prijavo 20. 9. 1975, za študente višjih in visokih šolskih organizacij združenega dela pa 30. 9. 1975.

Izvršni odbor podpisnic samoupravnega
sporazuma o štip. učencev in študentov občine
METLIKA

PROSTA DELOVNA MESTA!

Skupn strokovne službe
Samoupravnih interesnih skupnosti občine Ribnica
razpisujejo prosta delovna mesta:

1. ANALITIKA — PLANERJA (za nedoločen čas)
2. FINANČNEGA KNJIGOVODJA (za nedoločen čas)
3. REFERENTA „OD“ — BLAGAJNIKA (za določen čas)
4. TAJNICE (za nedoločen čas)

Za delovna mesta se zahtevajo naslednji pogoji:

- pod 1 — višja ali visoka šola ekonomske, komercialne, pravne ali upravne smeri, 3 leta delovnih izkušenj in moralno politična neoporečnost;
 - pod 2 — ekonomska srednja šola in 3 leta delovnih izkušenj;
 - pod 3 — srednja šola ali nepopolna srednja šola z najmanj 2 letoma delovnih izkušenj;
 - pod 4 — dveletna administrativna šola z najmanj 1 letom delovnih izkušenj, znanje strojepisja in stenografije.
- Razpis velja do zasedbe delovnih mest
Prošnje sprejema SKUPNA STROKOVNA SLUŽBA SIS —
Občine Ribnica Šeškova 50/11

So kitajske igle res zdravilne?

Preizkušanje učinkovitosti
akupunktore — Sugestija?

Starodavna kitajska veda o zdravljenju z iglami, akupunktura, že dolgo ne potrebuje reklam. Razširila se je po vsem svetu in uporabljajo jo z večjim ali manjšim uspehom skoraj vsaki deželi. Kljub temu pa dokončne znanstvene potrditve še ni dobila. Mnogi jo imajo za vzhodnjaško sleparijo, ki po magični fanatičnem rumencem mnogi pa tudi koristno uporabljajo to nenavadno znanje.

Posebna ekipa, ki jo je sestavil dr. Jerome H. Modell, je pred kratkim podvrгла akupunkturo strogemu raziskovanju. Zanimalo jih je predvsem kolikšna je njena učinkovitost pri odpravljanju bolečin. Prosto voljnimi pacietnom so zabodali igle v mesta, ki jih kitajska šola priporoča kot mesta za lajšanje bolečin, nekaterim pa so igle zabadali kar tako, po slepem naključju.

Po končanih terapijah je dvo tretjinska večina pacientov izjavila,

Ali te igle v koži res zdravijo?

vila, da so njihove kronične bolečine ali povsem izginile, ali pa so bile vsaj znatno omiljene. Medtem ni bilo izjem; tudi tisti pacietnom, ki so jim igle zabadali v nepravna mesta, je bilo po dve tretjini rešenih bolečin.

Raziskovalna skupina je objavila v poročilu, objavljenem v časopisu „American Medical Association“, sklepala, da gre pri akupunkturi za podoben psihološki pojav kot pri „zdravljenju“ s tabletami iz sladkorja ali z injekcijami vode — pacietnom pač reagirajo pozitivno na vsako početje strokovnjaka.

Kljub temu pa so dodali, da ima akupunktura pri mnogih toliko resničnega učinka, da bi bilo škoda, ako bi jo odpravili.

Riše in piše: Marjan B...

28. „Niste ravnali ravno po sebi?“ je ob kozareku rahlo poveljati. „No da, kakšnih tristo let je zamahnil Paradiznik. Poteg...“

„Kako? Tristo?“
„Da tristo, ljubček!“ je zamotani postopek potovanja Potegonu. Dolgo je trajalo, predel, kako se čas vrtil naprej.

NAPREDEK OBČINE TREBNJE

Teh naših 30 let

Ko slavimo tako veličastno obletnico, kot je 30-letnica ustvarjalnega dela v svobodni domovini je prav, da ne pozabimo kakšno pot je v tem našem splošnem napredku dosegla tudi manj razvita trebanjska občina.

V vojni je bila uničena edina predvojna tovarna, mokronoška usnjarna, kjer je imelo kruh 300 delavcev. Kmetijstvo je postala osnovna dejavnost za 75 odst. prebivalstva v občini. Delavstvo, kolikor ga je bilo, si je služilo kruh na železnici, in v manjših delavnicah, ki so jih pričeli ustanovljati ter družbenih službah. Občani trebanjske občine so veliko pomagali v prehrani, delovni sili in izgradnji industrije.

Sele po letu 1950 so se začele v občini porajati manjše delavnice, iz katerih so postopoma zrastle sedanji samorastniki: Dana na Mirni, Trimo v Trebnjem, TOZD IMV - Tovarna opreme na Mirni in drugi. Predvsem mladina si je le s težavo našla zaposlitev doma, nova delovna mesta so se odpirala sila počasi, zato se jih je mnogo odselilo v druge kraje. Samo v desetletju 1947-1957 je občino zapustilo okrog 1.800 ljudi! Še leta 1960 je bilo na območju vse občine le 1.300 delovnih mest. V nekaj nadaljnjih letih je bilo odprtih 600 delovnih mest. Lani je bilo zaposlenih 4.500 občanov, od tega že 2.700 v občini. Kar 1.500 se jih vozi na delo drugam, okrog 300 pa jih je v inozemstvu.

Skokovitejši razvoj se pričinja po letu 1970. Delovne organizacije so hitreje napredovale, zrasla je vrsta novih industrijskih objektov. Ugodneje se razvijajo tudi razne obrti, posebno razveseljiv je napredek v kmetijstvu. Čeprav se je močno zmanjšal delež kmetijskega prebivalstva (danes ga je le še 34 odst.), je zasebna kmetijska proizvodnja samo v zadnjih štirih letih izredno poskočila: od 3.778 ton krompirja, kolikor so ga kmetje pridelali leta 1970, so ga lani 5.777 ton. Lani pa so namolžili že 3.600.000 litrov mleka. Družbeni proizvod se je v zadnjih štirih letih potrojil (od 101.621.000 dinarjev na 310.000.000 dinarjev). Tudi narodni dohodek je porasel od 4.800 di-

narjev na 12.759 dinarjev. Povprečni osebni dohodek so se dvignili od 1.400 dinarjev na 2.480 dinarjev. Družbeni sektor je še okrepil svoj položaj, v zadnjih štirih letih je utrdil svoj delež od 61 na 67 odst.

Večino zastavljenih nalog pri gradnji novih industrijskih objektov uspešno dosega. Vendar v preteklem letu nismo uspeli zgraditi potrebnega osnovnošolskega prostora, saj že dve leti ni bilo solidarnostnih sredstev za gradnjo šol v manj razvitih območjih naše republike. Denar za stanovanjsko izgradnjo je ostal zunanj občine, denarja za naložbe v kulturne in telesnokulturne objekte je tudi malo. Neskrumno bi bilo pričakovati, da bi novi ustavni sistem že v prvem letu moral rešiti vse, vendar bo treba vložiti še več naporov, da bomo še bolj obvladovali vsa področja dela. Močno se zaostajamo v trgovini, gostinstvu in turizmu, zaradi česar se nam pomembni del kupne moči odliva drugam. Tudi občani, združeni v krajevnih skupnostih, so opravili mnogo komunalnih del. Mor-

da bi z organizacijo nekaterih služb razbremenili prizadevne aktiviste. Brez krajevnih skupnosti si danes skratka že ne bi mogli več zamisljati učinkovitega reševanja vsakodnevnih življenjskih vprašanj naših občanov.

Marisikaj bo treba izboljšati še pri delu delegatskega sistema. Utrditi bo treba povezavo med delegati in volivci, vodstvi krajevnih skupnosti, družbenopolitičnimi organizacijami, samoupravnimi organi in interesnimi skupnostmi. Ker nam vse huje primanjkuje strokovnjakov, moramo zastaviti akcijo v več smeri. Gre za razvijanje oblik usmerjenega izobraževanja. Naša šolajoča se mladina in delavci v inozemstvu naj bi se vračali v občino.

Nekatere samoupravne interesne skupnosti so v kratkem obdobju že dosegle razveseljive uspehe.

Vsem občanom in našim prijateljem iskrene čestitke ob občinskem prazniku in veliko uspehov v prihodnje.

SLAVKO KRŽAN
PREDSEDNIK SKUPŠČINE
OBČINE TREBNJE

KJE SO BILI?

- Vse do leta 1963 so imeli v občini le enega zdravnika na 17.000 prebivalcev.

- Junija 1966 so izglasovali prvi samoprispevek za šolstvo, sedanji se bo izteklet leta 1978, kar pomeni, da bodo občani odvajali denar v ta namen skupno 12,5 let.

- Otroške vrte imajo samo v Trebnjem, na Mirni in

Mokronogu, to pa pomeni, da je v varstvo zajetih le 5,3% otrok. Potrebe po otroškem varstvu izražajo tudi občani v Sentrupertu in Velikem Gabru.

- Še pred leti je bilo težko govoriti o knjižnici: sedaj je trebanjska matična knjižnica napredovala s skrbnim gospodarjenjem že toliko, da bo kmalu prišla ena knjiga na slehernega občana.

PO

NAPREDUJEJO TUDI DRUGI

Mirenska TOZD IMV Tovarna opreme je letos izvedla prvo večjo naložbo po integraciji. Naložba 14 milijonov dinarjev v mokronoško ISKRO - TOZD Elektroliti omogoča kruh novim 100 delavcem. Program naložb nadaljuje tudi črnuška Elma za TOZD na Čatežu, manjše naložbe so v teku tudi v Trelesu in šentlovenskem Hrastru. Tovarna avtomobilskih tesnil Donit v Veliki Loki je pred pričetkom poskusnega obratovanja, dobro napreduje gradnja tovarne obložnih ploščic Ljubljanskih opekarn v Račjem selu.

NADPOVPREČNA RAST SE BO NADALJEVALA

Gradiva za pripravo novega srednjeročnega načrta, predvsem pa kazalci, ki jih je posredovalo gospodarstvo občine, obeta rast tudi vnaprej. Družbeni proizvod naj bi npr. rasel z 12-odst. stopnjo. Zaposlovanje naj bi naraščalo za 4,5 odst. Samo letos bo število zaposlenih poraslo od 3.000 na 3.720. Če bodo izvedeni vsi programi, ne bo nemogoče doseči številke 4.000. Razveseljivo je, da pri novih naložbah ne gre več toliko za delovno intenzivne vrste proizvodnje, kar se bo v bodoče odražalo tudi v boljši storilnosti. Kako kilav je bil zagon pri naložbah v preteklem desetletju, pove podatek, da je v letih 1961 - 1967 redkokdaj znašala kakšna skupna vsota na-

ložb 5 milijonov dinarjev, nikoli pa ni presegala 10 milijonov dinarjev. Vse nove tovarne: od Kolinske, Novolesa in druge bodo nosilci razvoja na svojih področjih.

ŠE PAJO: TRGOVINA, GOSTINSTVO, KOMUNALA ...

Vsa občina npr. še ne premore niti ene samopostrežne trgovine, da o drugih posebnih lokalih ne govorimo. Marsikatera obstoječa trgovina je v najboljšem primeru doživljala le bolj ali manj dognane predelave, ali pa so jo stisnili v kakšen stanovanjski objekt. Podobno je z gostinstvom, kar povzroča, da gostje, če že ne brzijo mimo, odhajajo. Z gradnjo vodovoda v Suho krajino proti Dobrniču, kar se je letos pričelo, bo storjenega veliko. Kar 60 odst. občanov v krajevnih skupnostih je že priključenih na vodovodna omrežja.

Huda prostorska stiska v šolah terja dvoizmenski pouk, na trebanjski osnovni šoli manjka celo za to osem učilnic. Vseeno je bil dosežen lep napredek: vsepovsod je odpravljen kombiniran pouk, vsi otroci obiskujejo pred osnovnošolskim izobraževanjem 120-urno malo šolo, izobraževalna skupnost organizira v sodelovanju s šolami brezplačno oskrbo učencev z učbeniki. Malico v šoli prejema 86% šolarjev, od tega 11 odstotkov brezplačno. Učenci vseh četrtih razredov so bili letos že tretje leto v šoli v naravi na morju.

ljivosti 70 ton sadne drozge na dan. Glede na sezonsko predelavo bodo letno lahko predelali: 3.000 ton sliv, 5.000 ton jabolk, 7.000 ton vina in 500 ton čistega alkohola. Odkup tolikšnih količin sadja, ki je doslej večinoma zgnilo po sadovnjakih, bo lahko pomembna vzpodbuda že močno nazadujočemu sadjarstvu v odmaknjenih predelih. Nova polnilnica omogoča tovarni tudi prodajo na zunanja tržišča, saj zmorojo sodobni stroji polnjenje 18.000 stekleničk na uro. Nova naložba je Dano veljala 45 milijonov dinarjev za osnovna in 20 milijonov za obratna sredstva. Zaradi velikih del letos niso mogli zadovoljiti vseh domačih kupcev, vendar bodo zmogljivosti poslej naraščale tako skokovito, da predvidevajo že za leto 1977 proizvodnjo, vredno 350 milijonov dinarjev.

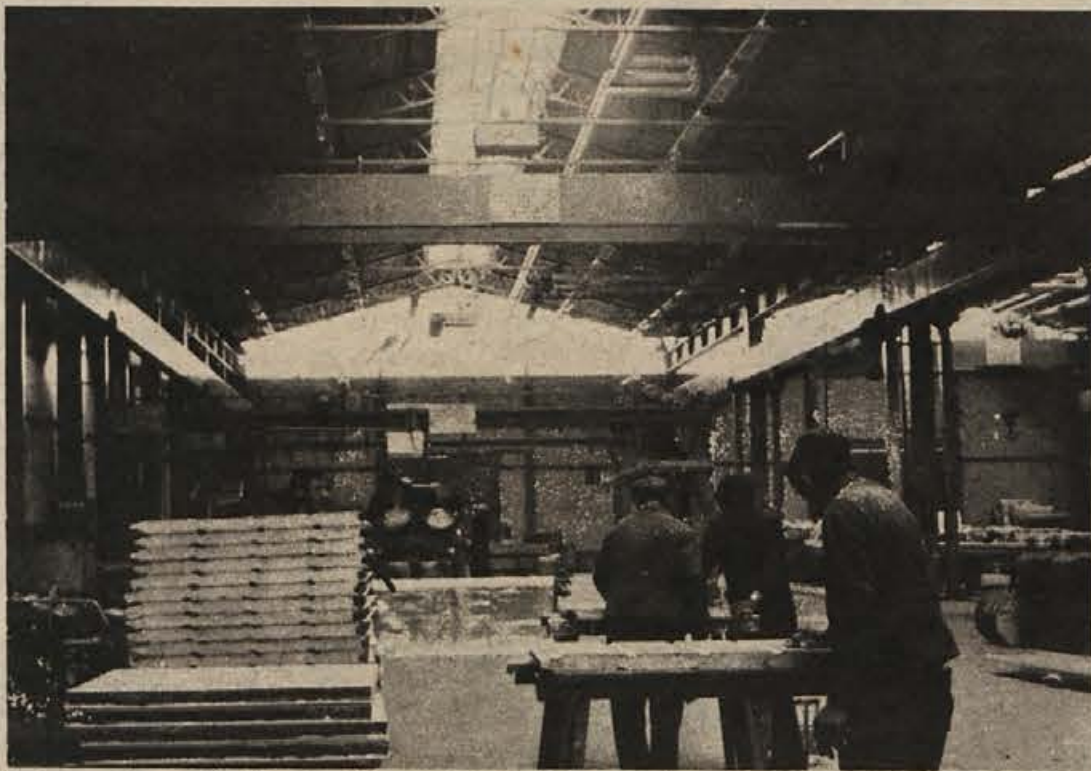
V novi destilaciji mirenske Dane, prvi organizirani v republiku, se blešči niz velikih cistern iz nerjavne pločevine, prostora pa je še za dve vrsti.

TRIMO: ŠE SENDVIČ PLOŠČE

Nova tovarna strešnih in fasadnih plošč je sad komaj enoletne gradnje; za občinski praznik lani je bil vzidan temeljni kamen. Po sodobni italijanski tehnologiji bo mogoče v novi tovarni narediti letno 400.000 kvadratnih metrov strešnih in 120.000 kvadratnih metrov fasadnih plošč le v eni izmeni, skupno z drugo izmeno pa bo mogoče pokriti površino milijon kvadratnih metrov. Polovico teh plošč bo Trimo predvidoma porabil za zapiranje objektov v svoji proizvodnji, drugo pa bodo po tržnih raziskavah in poletni uspešni predstavitvi na beograjskem sejmu gradbeništvu brez posebnih težav lahko prodali drugim proizvajalcem jeklenih in betonskih konstrukcij, ali pa celo izvozili. V novi tovarni bo dobilo kruh 100 delavcev, celotni dohodek kolektiva se bo povečal za 137 milijonov dinarjev.

Nova polnilnica v mirenski Dani polni priljubljene sokove in druge brezalkoholne pijače po novem tudi v litrske steklenice. Ob sodobnih strojih je le še tu in tam potrebno budno oko.

Z novo tovarno tako imenovanih sendvič fasadnih in strešnih plošč odpira Trimo nov list v gradbeništvu. Takšne plošče smo doslej lahko dobivali le iz uvoza. Kakor jih je mogoče z lahkoto vgrajevati v najrazličnejše objekte, jih je mogoče tudi razstavljati skupaj z objektom. Zaradi ugodnih termoizolacijskih lastnosti le nekaj centimetske plošče odtehtajo debele opečnate zidove. Na sliki: zaključna dela pred otvoritvijo nove proizvodne dvorane. (Foto: Železnik)

Ponosni na Gubčevce

Zgodovina narodnoosvobodilnega boja v trebanjski občini je tako pestra, da kar mrgoli pomembnih dogodkov, ki bi lahko bili osnova za določitev občinskega praznika. Prve dni po razsulu stare Jugoslavije, že med 11. in 12. aprilom 1941, se je v Trebnjem sestel CK KPS in sprejel več pomembnih sklepov za nadaljnji potek oborožene vstaje. Italijani so si posebno po roški ofenzivi prizadevali uničiti partizane v Suhi krajini. 26. avgusta 1942 je Aleš Bebler po nalogu komandanta glavnega poveljstva Franca Leskovška Luke in političnega komisarja Ivana Mačka-Matije izdal znamenito odredbo št. 10, s katero je reorganiziral in združil nekatere partizanske enote. Ta odredba je postala ustanovni dekret prve ma-nevrške Gubčeve brigade.

Partizanske enote z Beblerjevim štabom so se uspešno izmaknile italijanskemu obroču in se 2. septembra 1942 zbrale v gozdovih Blatnega klanca blizu Trebelnega. Slovesen miting druge slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade je bil nato 4. septembra 1942 v gozdu južno pod Trebelnim. Trebeljansko je bilo takrat osvojenno ozemlje. Premoglo je močne organizacije OF, KP ter narodne zaščite, kar je bilo potrebno za manifestativno ustanovitev brigade. Tam, kjer je zdaj spomenik, se je zbralo okoli 850 partizanov in političnih aktivistov. To je bil hud udarec sovražni propagandi, ki je jela oznažati konec partizanstva. Glas o množičnem shodu partizanov na Trebelnem se je vztrajno širil.

Brigada je doživela svoj ognjeni krst komaj dan po ustanovitvi. Brigada je nato dolenskim množicam predstavljala pravo vojsko, kar je bilo velikega moralnega pomena. Ost sovražnikove ofenzive se je skrhalo. Brigada se je večkrat vračala na območje, kjer je bila ustanovljena, tako da se je v njenih vrstah prekaljevalo veliko borcev in bork prav s tega območja. V času njenega slavnega delovanja se je v njenih vrstah zvrstilo 3.015 borcev in bork. V številnih bojih in dolgih poteh je imela brigada 628 žrtev. Najštevilnejša je bila po kapitulaciji Italije, ko je štela kar 1.330 partizanov, večinoma delavcev.

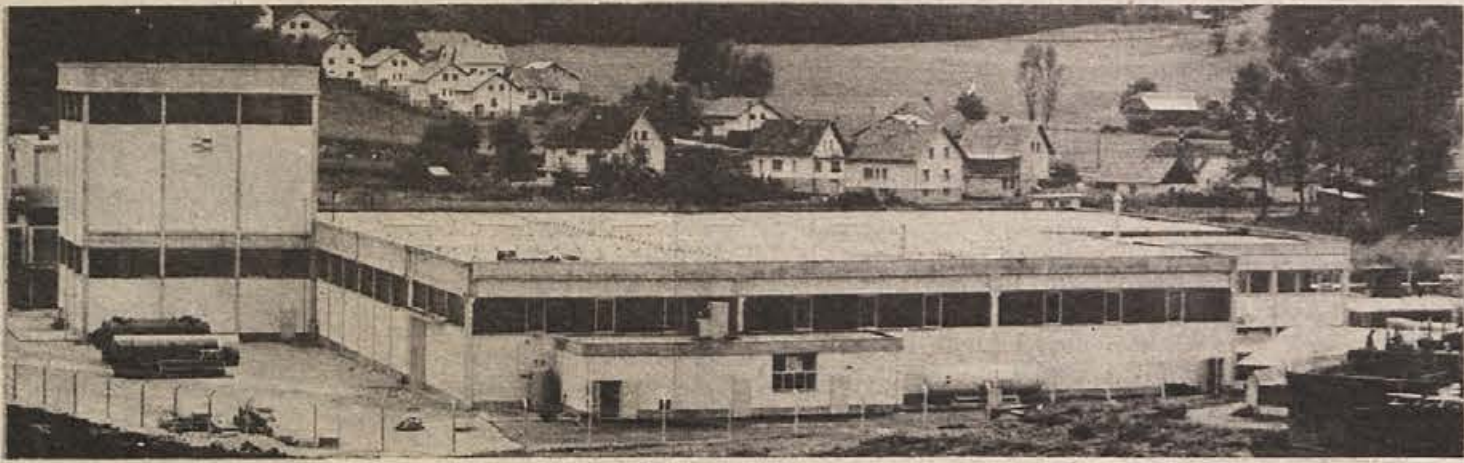
Z delovnimi ljudmi in občani trebanjske občine je navezala tesne prijateljske vezi, ki jih družijo še vsa povojna leta. Zato je občinska skupščina 26. februarja 1966 Gubčevi brigadi podelila tudi domicil, da bi se tako lahko še uspešneje krepile revolucionarne tradicije NOB.

Od žganjarije do moderne tovarne

Letos je 40 let, odkar je Vilko Marin ustanovil na Mirni žganjarno. To je bil začetek današnje tovarne Dana. Po letu 1952, ko je bilo ustanovljeno podjetje, se je iz majhne destilacije začela razvijati proizvodnja alkoholnih in brezalkoholnih pijač. Nenehna rast mirenke tovarne je vse do danes strma in tovarna rastlinskih specialitet in destilacija DANA velja danes za eno največjih tovrstnih tovarn pri nas, njeni izdelki pa so poznani tudi izven naših meja.

Vilko Marin in direktor Avgust Gregorič v razgovoru s Stanetom Dolancem, sekretarjem IK predsedstva CK ZKJ, ko je lani obiskal Dano.

Nov objekt mirenke Dane bodo v soboto, 6. septembra, slavnostno izročili namenu. Z opremo je veljal 45 milijonov dinarjev.

toriji, je veljala 65 milijonov dinarjev. Dobri dve tretjini so osnovna, ostalo pa obratna sredstva. S to naložbo bo kolektiv mirenke Dane predvidoma v letu 1977 izdelal 30.000 ton izdelkov v skupni vrednosti približno 350 milijonov dinarjev.

Kolektiv Dane čestita za praznik občine in hkrati priporoča svoje kvalitetne rastlinske specialitete.

čnih alkoholnih pijač. Kolektiv se je takoj lotil proizvodnje brezalkoholnih pijač in rastlinskih specialitet. Slednje so izdelane po posebnem postopku iz naravnih zelišč. Nekateri novi proizvodi so doživeli na trgu nepričakovan sprejem. Omenimo naj GORJAN, HERMELIKO in SAMA. Takrat so začeli izdelovati še sirupe in osvežujoče gazirane pijače. Leta 1967 so izdelali 298, leta 1969 pa 465 vagonov raznih pijač.

Leta 1970 se začne za Dano tretje obdobje. Z novimi naložbami so omogočili proizvodnjo brezalkoholnih pijač. Na trg so začeli pošiljati sadne sokove iz jabolk, ribeza, grozdja, borovnic in več vrst osvežujočih pijač v malih stekleničkah in sokove v doypack embalaži. Lani je 303-članski kolektiv izdelal 421 vagonov alkoholnih in 566 vagonov brezalkoholnih pijač. To je skupaj 10.000 ton izdelkov.

Za letošnji praznik trebanjske občine pa odpira kolektiv

Dane spet novo tovarno in pričanja v razvoju podjetja novo etapo v proizvodnji alkoholnih in brezalkoholnih pijač. V novem objektu so postavili moderno destilacijsko dvorano zmogljivosti 70 ton sadne drozge na dan. Na leto bodo lahko predelali 3.000 ton sliv, 5.000 ton jabolk, 7.000

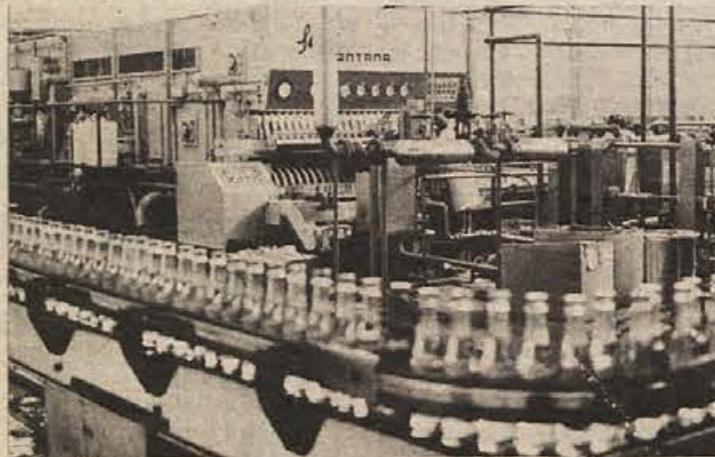
ton vina in 500 ton čistega alkohola. S to naložbo se Dana vključuje tudi v kmetijstvo, saj bo omogočila odkup velikih količin industrijskega sadja in vina.

Pomembna je tudi predelava sadja v sadne koncentrate, ki jih bodo uporabljali za lastno proizvodnjo, viške pa bodo nudili

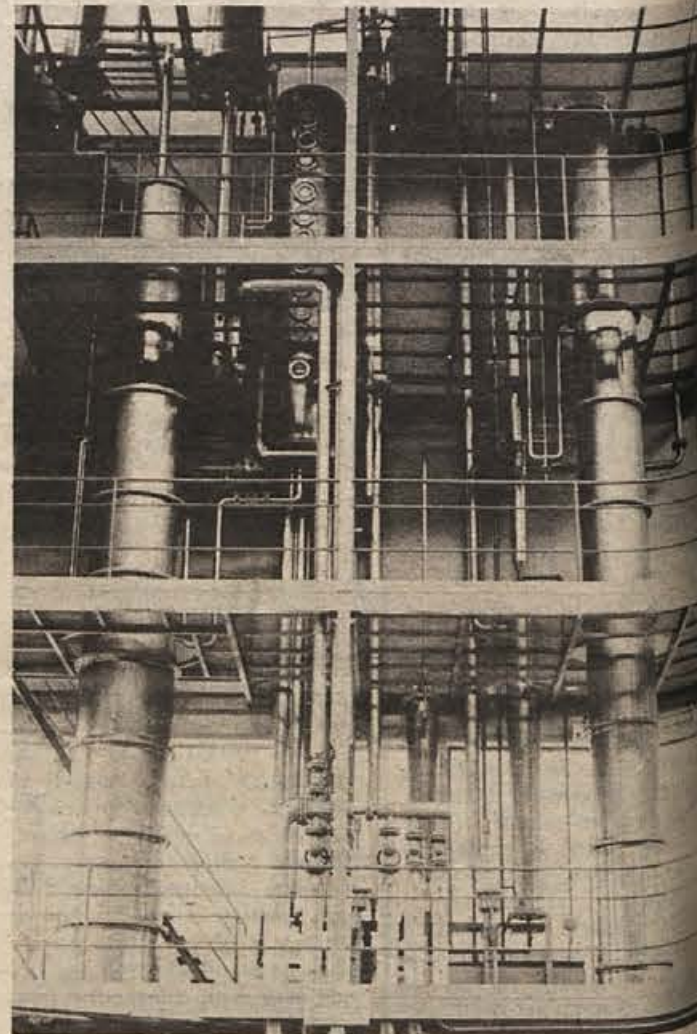
tržišču in tudi izvažali.

Velika pridobitev je tudi nova polnilnica za brezalkoholne pijače, s katero napolnijo na uro 18.000 stekleničk velikosti 0,2 litra, ali 8.000 litrskih steklenic.

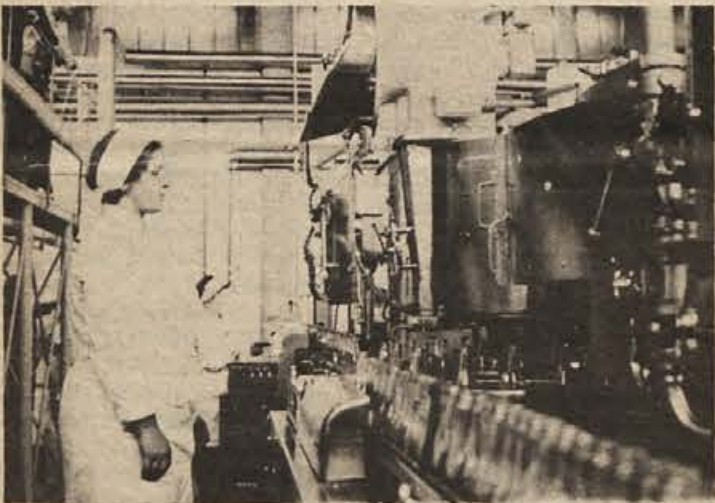
Naložba v nov objekt, v njem so še skladišče gotovih izdelkov in moderno opremljeni labora-

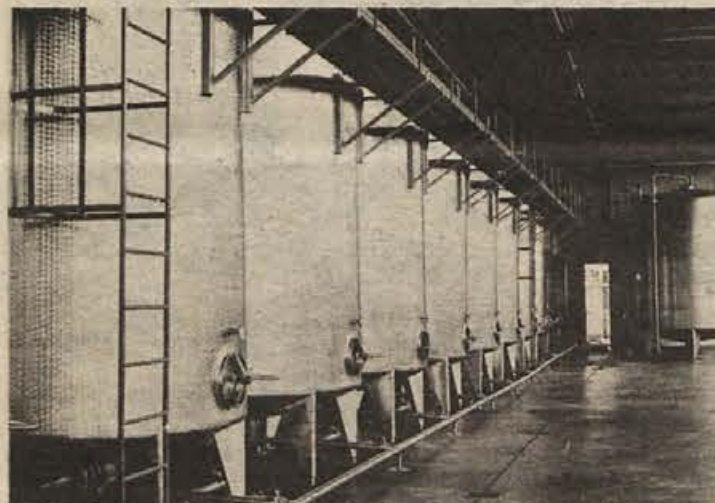
Detajl iz polnilnice brezalkoholnih pijač, kjer na uro napolnijo 18.000 stekleničk.

Del destilacijskih naprav (Foto: M. Vesel)

Kontrola polnjenja

Del fermentacijske dvorane

TOVARNA OPREME IZVAŽA

Tovarna opreme Mirna je ena izmed TOZD Industrije motornih vozil Novo mesto. Po novi samoupravni organiziranosti je mirenki kolektiv prevzel določene naloge, tako da sedaj odloča o večini pomembnih gospodarskih in družbenih vprašanj. V tehnični pripravi proizvodnje je poleg operative še materialni oddelek z operativno nabavo in obratno tehnologijo. TOZD tudi sama ugotavlja uspeh poslovanja, kar ji omogoča lastno materialno knjigovodstvo, obračun proizvodnje in obračun OD. V kratkem pa bodo kadrovske ojačali še splošni oddelek, seveda če bodo dobili primerne kadre, saj je znano, da na Mirni primanjkuje ljudi s srednjo in z višjimi šolami.

Lani in letos je mirenki kolektiv IMV dobil za 15 milijonov din nove opreme. Namestili so jo v dosedanje prostore, ki so jih predem primerno preuredili. To je predvsem nova linija za proizvodnjo avtomobilskih oblog, izpopolnili so opremo v šivalnici in mehanski obdelavi, sporazumno s TOZD tovarno avtomobilov pa so iz Novega mesta preselili na Mirno kom-

pletno opremo za montažo in lakiranje avtomobilskih dvigalk, sklopov in prednjih koles za prikolice.

Z novo naložbo in preselitvijo omenjene opreme bodo na Mirni izdelali mesečno 20.000 avtomobilskih dvigalk za francoskega partnerja Renault, prav tako pa bodo za istega naročnika izdelali na dan 400 kompletov avtomobilskih oblog, po 200 za R4 in po 200 za R12.

S takim obsegom dela se bo celotna vrednost proizvodnje že letos povečala za približno 35 odstotkov in dosegla približno 120 milijonov din. Hkrati so zaposlili še 50 ljudi in, sedaj kolektiv šteje 362 zaposlenih, imajo pa tudi 20 vajencev.

Kolektiv mirenkih kovinarjev vse bolj pestijo premajhni prostori, saj v njih ne bodo mogli povečevati proizvodnje. Prav zato si prizadevajo urediti vse potrebno za gradnjo novih objektov. Na 1,5 ha nameravajo najprej zgraditi objekte v skupni površini 2.200 m², pripravljajo pa tudi načrte za nadaljnjo gradnjo približno 6.000 m²

proizvodnih in skladiščnih prostorov. Da bi svoj načrt lahko začeli uresničevati, spodbujajo odgovorne dejavnike k izdelavi in sprejetju urbanističnega načrta Mirne.

Kolektiv tovarne opreme IMV nenehno sodeluje s krajevnimi skupnostjo in družbenopolitičnimi organizacijami na Mirni. Za zgradnjo sodelovanje je dobil kolektiv letos posebno priznanje.

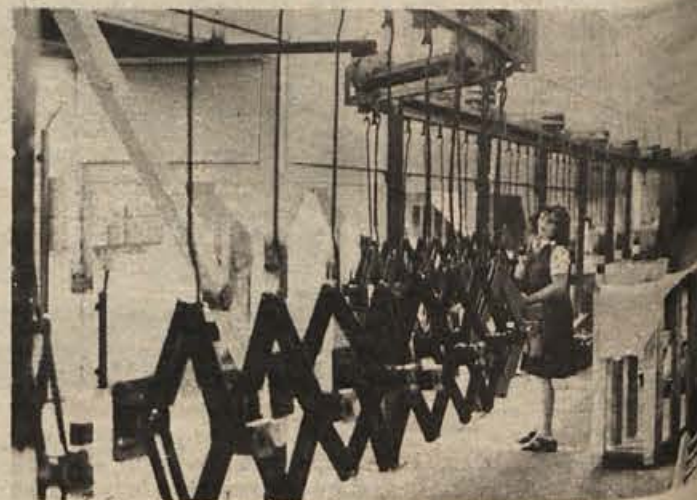
Kolektiv IMV - TOZD tovarna opreme Mirna čestita za praznik trebanjske občine.

Izdelovanje avtomobilskih oblog

Sestavljanje sklopov

Avtomatska larirnica za dvigalke

PASJA ZVESTOBA NISAMO REK

KAJ JE NOVEGA

IZ TRDINOVEGA
NOTESA

ZAKAJ JE
BYRON
PSU POSTAVIL
SPOMENIK

Ste že slišali kdaj koga reči, da pes vodi gospodarja na sprehod? V tem reku, pa naj zveni še tako čudno, je namreč tudi kanček resnice, še posebej v teh stehnziranih in avtomatiziranih časih, ko vsakdo krmi le samega sebe, stroje in računalnike, na naravo, okolje in živa bitja okoli sebe pa pozablja. Trdijo, da je pes človekov najboljši prijatelj. Če peljete psa ali on vas na sprehod, se hočeš nočeš morate že zaradi njega sprehoditi ne samo po asfaltni džungli, ampak tudi po kakšni trati, kjer je kakšno drevo, kjer včasih

radovedno ali prestrašeno zapoje ptica. Imeti psa v teh in takih časih pomeni imeti tudi stik z naravo ali njenim delčkom, poleg tega pa se pes od vas ali vi od njega lahko naučite še množice na videz lahkih, v resnici pa težkih reči: zvestobe, ljubezni, ubogljivosti, navezanosti, skrbi za drugo bitje, in še bi lahko naštevali. V Ljubljani je bila sredi avgusta mednarodna razstava športnih, službenih in lovskih psov. Utrinke pod naslovom „Zakaj je lord Byron psu postavil spomenik“ objavljamo v reportaži na sredini Priloge.

gladiatorji na štirih kolesih

Že na treningu za letošnjo veliko nagrado Evrope na Oesterreichringu v Zeltwegu je Carlosu Paceju pri 240 km na uro odletelo zadnje kolo in avto je zavozil med gledalce: trije ranjeni, eden teže. Na zadnjem treningu v nedeljo, 18. avgusta, ameriški veteran Mark Donohue ni „ujel“ ovinka; vrglo ga je s piste, njegov avto je odtrgal 40 metrov jeklene ograje. Bolid je bil popolnoma razbit, eno kolo je obviselo na reklamnem drogu. Kljub takojšnji zdravniški pomoči sta Donohue in eden redarjev nekaj dni za tem umrli...

Dirkališča po vsem svetu brez milosti terjajo svoje žrtve; za razliko od starih gladiatorskih iger ne le tistih v areni, marveč tudi med gledalci, ki vedno v večjem številu prihajajo v to sodobno gladiatorsko areno.

Dirkanje v Zeltwegu je posel, ki izvabi iz žepov gledalcev — tudi naših — okrog 100 milijonov šilingov od ene same dirke. Samo za letos načrtuje Oesterreichring GESMBH za okoli 5 milijonov šilingov naložb. Posel teče vse leto. Gledalci pa tudi vedo, kateri ovinki so najbolj nevarni in kje se pripetijo najhujše nesreče. Tam se jih zbere največ...

Praden po stezi zdrevijo največji mojstri, se v predtekmovanjih poskusijo mladi nadobudneži. Še najbolj zanimiva je dirka formule mexico, ko se ford escorti prerivajo, trkajo, letijo s steze. Gledalci uživajo, da je kaj.

V veliki cirkus spadajo tudi vragolije na nebu: svetovni prvak v atraktivnem letenju polkovnik Johan Radke in še trije piloti v Saabovih reaktivnih z 200 km na uro pridrvijo tik nad dirkalno stezo, letijo z repom naprej in z drugimi drznostmi gledalcem zadržujejo dih.

Avstrijski idol in skoraj gotovo letošnji svetovni prvak v formuli I Niki Lauda je v reaktivcu

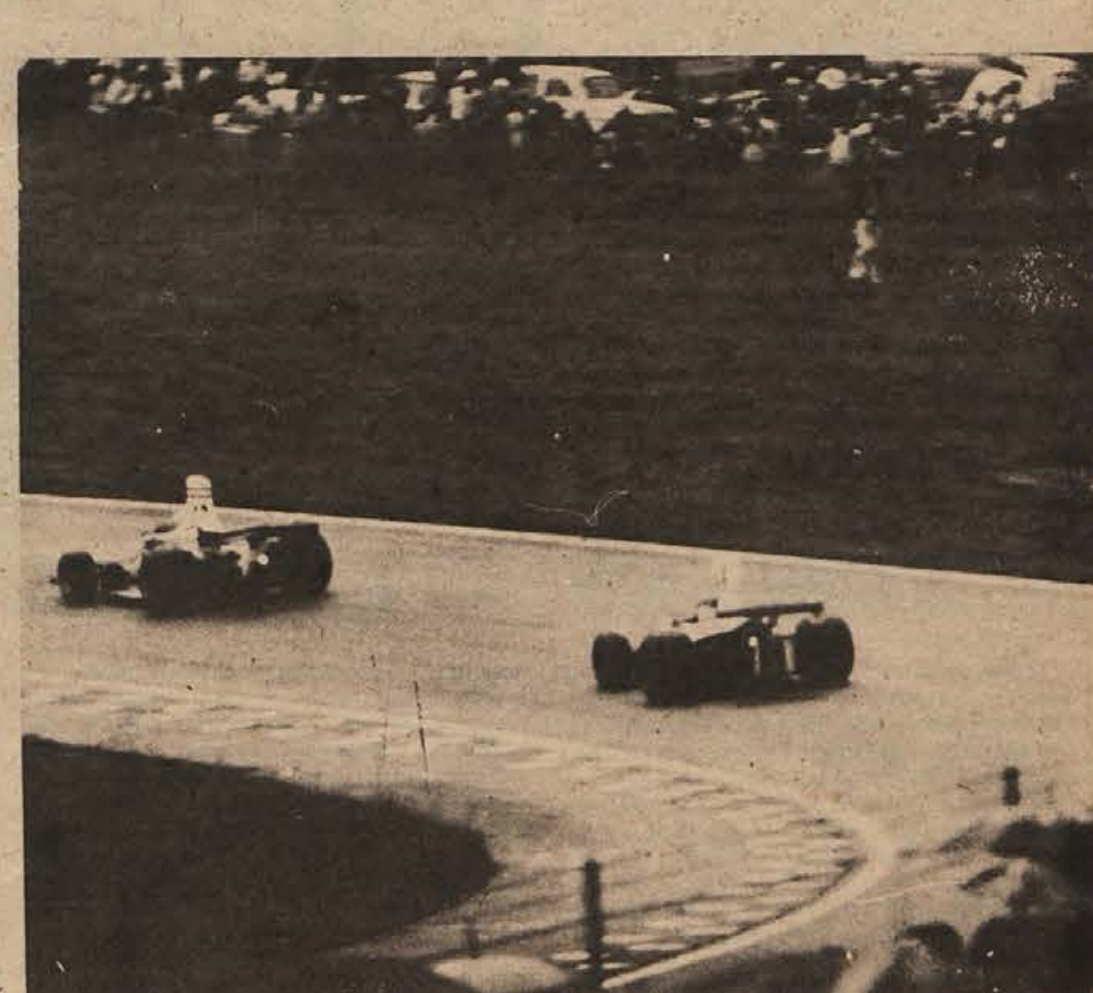
polkovnika Radkeja ugotovil, da je precej lažje obdržati letalo v zraku, kot njegovega ferarija v ovinku. Prepričan je, da bi žel uspehe tudi na nebu.

Morda je tudi na zadnji dirki v Zeltwegu pomislil, kako lepo bi mu bilo, ko bi bil ta čas v reaktivcu. Dirkači so namreč svoje rohneče konje s štarta pognali v dežju, ki je bil iz kroga v krog močnejši, dokler ni prešel v pravi naliv in so morali dirko na polovici prekiniti.

Kljub temu pa je Lauda vodil prvih 12 krogov. Potem pa se je začel veliki lov: specialist za vožnjo v dežju Italijan Brambilla ni prizanašal ne sebi ne svojemu bolidu. Ko so že vsi mislili, da se bosta za prvi dve mesti borila le Lauda in Anglež Hunt, je Lauda vedno bolj zaostajal, Brambilla pa pritiskal na plin, dokler se ni prebil na čelo. Lahko rečemo, da je prav naliv Italijanu prinesel zmago: njegov avto je bil namreč poškodovan in če ne bi zaradi naliva prekinili dirke, bi moral v boks in tako gotovo izgubil prvo mesto in dragocene točke.

Tako je na račun prišla maloštevilna, a zato je toliko bolj glasna italijanska skupina gledalcev doživela pravo zmago: Lauda pa je takoj po dirki izjavil, da so bili pogoji zaradi hudega dežja nemogoči. Prav gotovo pa je podjetni fant tudi preračunljiv: do te dirke je zbral že 51 točk za svetovno prvenstvo in le pol točke mu manjka, da mu nihče ne bo mogel odvzeti tega laskavega in vrednega naslova. Zakaj bi torej tvegala v dežju?

Žal pa za letošnji Zeltweg skupina Angležev ni mogla reči tako kot lani: „Slabe dirke, nihče se ni ubil...“

A. ŽELEZNIK

RESTAVRIRANI APOSTOLI

„Spoštovani, po skoraj 4.000 km dolgi poti sem se na poti domov ustavil v Budimpešti in našel sem našega Janeza. Toda, skoraj čudež, tudi ta je v restavracijskem ateljeju. Trdno sem prepričan, da je naš Janez kvalitetnejši. Upam, da imamo v rokah serijo slik neprecenljive vrednosti,“ je pred tedni pisal restavrator Viktor Povše Dušanu Dežmanu v Pleterje.

Od jeseni lani pa do pred dnevi je bil pleterški zaklad v ateljeju restavratorja Povšeta v

Govor je o dvanajstih glavah apostolov — deset slikanih na lesu in dve na platnu — za katere domnevajo, da jih je naslikal van Dyck, o čemer smo že pisali v Prilogi.

Celju. Strokovnjak je imel z njimi veliko dela, skrbi in odgovornosti. Zdaj je vseh dvanajst slik restavriranih in so spet v Pleterjah. Povše je med drugim ugotovil, da je bila brčkone vsa serija slik narejena na lesu, a sta se dve izgubili ali uničili. Apostola Luka in Petra so naknadno vključili v serijo. Na to kaže tudi nekaj podrobnosti; Peter je brčkone meščan, saj ima okrog vratu krzno in na prsih broško.

Da bi dokončno potrdili domnevnega avtorja, bo potrebno še precej dela, preden bo tehnološko in zgodovinsko ugotovljeno dokazan. Ko bo avtor potrjen, bo celotna serija sodila v vrh evropskega slikarstva. O tem bomo poročali, ko bo delo končano.

ORLI VISOKO LETAJO

Pred štirinajstimi dnevi smo imeli v seriji oddaj z ameriških rock koncertov priložnost videti in slišati skupino „EAGLES“ (Orli). Tisti pa, ki dobijo na svojih ekranih tudi TV Koper, so lahko videli njihov nastop že jeseni, in to v precej daljši verziji.

Skupina je nastala leta 1971, ustanovil pa jo je Bernie Leadon, včasih član „Flying Burrito Brothers“. V ameriški glasbi so se pojavili kot prijetna osvežitev. Njihova glasba sicer ni bila kaj posebno novega. To je le mešanica rocka in ameriške country glasbe, zelo značilna za glasbo zahodne obale ZDA („Eagles“ so iz San Francisc). Obe zvrsti pa so znali odlično združiti. Njihove skladbe so kljub temu, da igrajo veliko igrano zvrst glasbe, originalne in jih poleg odlične instrumentalne izvedbe ter pravtako odličnih aranžmajev odlikujejo čudovite vokalne harmonije. Lansko leto je prej štiričlanska zasedba postala petčlanska. Pridružil se jim je kitarist Don Fielder. Tako je zdajšnja zasedba naslednja: bobnar Don Henley, basist Randy Meisner in trije kitaristi — Bernie Leadon, Glenn Frey in Don Fielder. Vsi trije kitaristi pa igrajo tudi več drugih instrumentov (klavir, bendžo, „pedal steel“ kitaro).

Nedavno tega je izšla njihova četrta velika plošča imenovana „One of these nights“. Plošč ne izdajajo preveč pogosto in je mogoče v tem eden izmed vzrokov, da so vse njihove plošče odlične, saj vsako skrbno pripravijo. Do sedaj so imeli že več velikih hitov, kot „Take it Easy“, „Tequila sunrise“, „Already Gone“, „Best of

my love“... Njihov verjetno najboljši album je predzadnji, „On the Border“, ki vsebuje odlične in raznovrstne skladbe; od nostalgичno obarvane rock and rolla „James Dean“, preko divje country skladbe „Midnight flyer“ do funky-rock obarvane naslovne pesmi. Seveda ne manjka tudi lepih, počasnih, tipično njihovih skladb z jokajočo „steel“ kitaro v ozadju. Raznovrstnost skladb lahko pripisemo tudi dejstvu, da imajo vsi člani ansambla drugačno glasbeno preteklost in različne glasbene okuse. Z „On the border“ so dosegli do tedaj največji uspeh, ki pa so si ga tudi zaslužili. Odprla so se jim tudi vrata v Evropo, kjer so bili kljub uspehom v Ameriki malo znani. Letos so nastopili kot eni glavnih nastopajočih na velikem koncertu, ki ga je imel na londonskem stadionu Wembley Elton John. Za njihov zadnji LP pravijo, da je menda slabši od prejšnjega, toda v Ameriki je dosegel sam vrh lestvic, pravtako pa tudi istoimenski single, plošča pa je visoko uvrščena tudi v Angliji. Ob razpadu skupin „Allman Brothers Band“ in „Grateful Dead“ ter ob zadnje čase manj aktivnih „Band“, so postali najpopularnejši ameriški rock ansambel.

„Eagles“ veliko sodeluje z drugimi imeni glasbene scene zahodne obale. V oddaji o ameriških glasbenih individualistih, ki je bila na sporedu ljubljanske TV spomladi, so spremljali znana Lindo Ronstadt in Jackson Browna, s katerima redno sodelujejo.

C. ŠALI

RESTAVRIRANI APOSTOLI

DOMAČA LEKARNA:

hmelj

Hmelj pozna že skoro vsak otrok in tudi ve, da iz njega pridobivamo pivo, manj znana pa je rastlina zavoljo njenih zdravilnih lastnosti. Avgusta in septembra lahko nabereimo hmeljeve mačice ali storže in jih posušene spravimo.

Ker je hmelj bogat z grenkimi snovmi, vpliva posebno na prebavila — želodec, obenem pa pomirja živce. Storži vsebujejo

namreč hlapno olje, grenke snovi in lupulin, ki pospešuje izločanje seča, deluje pomirjujoče, krepi želodec in vzbuja tek.

Iz mladik lahko pripravljamo tudi solato, ki jo priporočajo posebno bolnikom z rumenico, takim z zaprtimi jetri in vraničom, pomaga pa tudi za revmo in protin. Iz posušjenih storžev pripravljajo čaj (10 gr na skodelico

vode) in ga dajejo zoper nespečnost. Tak čaj pospešuje tudi prebavo in tek, odstranja motnje v prebavilih in pomaga vodeničnim. V starih knjigah z zdravilnimi rastlinami piše, da čaj iz hmeljevih storžev vrh vsega pomirja še spolno razdraženost, čutne vtise in nemir. Kdor pa ima težave s srcem, naj med hmeljev čaj zmeša še malo melise, poprove mete in sivke.

belokranjsko cvrtje

belokranjsko cvrtje

Mesna jed, ki so jo včasih poznali le v Beli krajini, je postala zadnje čase znana po širšem slovenskem območju in lahko jo dobite v vsaki boljše založeni restavraciji. Gostom je všeč, kako pa jo pripravljajo tam, kjer je doma, je povedala Štefka Krajc, vodja kuhinje v

metliškem hotelu Bela krajina: „Ze eno porcijo potrebujemo dvakrat po 7 dkg fino mletega svinjskega mesa. Po okusu mu dodamo samo sol in poper. Iz te mase oblikujemo hlebčke in jih povaljamo v omlatnem testu. Tega pripravimo precej gostega iz moke, jajca, mleka in

snega enega ali dveh beljakov. V omlatnem testu hlebčke dobro povaljamo z vseh strani, nato jih ocvremo na vročem olju. Po nekaj minutah jih obrnemo, da se lepo zapečejo. Mi običajno zraven serviramo krompirjevo solato.“

R. B.

„Mala maša za suknjo vpraša“ je znan rek iz časov naših dedov in babic, pa vsem novotarijam navkljub ugotavljamo, da se glede tega svet do danes še ni spremenil. Po jesenskih sapah je posebno letos zelo zgodaj zadišalo, ve pa — kot po navadi — ugotavljate, da vas je nov letni čas zatekel popolnoma nepripravljene in da skratka v omari ni nič uporabnega.

za delovno ženo, bost že malo bliže ugotoviti, da pa z nekaj popravki, nekaj modnimi dodatki in morda eno samo zares novo jesensko obleko, lahko garderobo poceni obnovite.

Široka obleka, pod katero oblečemo puli ali bluzo, je še vedno aktualna. Šali in rutice vseh vrst so prav tako še moderni. Pazite pa na rokave in dolžino. Moderni rokavi niso ne kratki, ne povsem dolgi. Do komolca, malo čez ali segajo nekaj centimetrov nad zapestje. Koleno je dobro pokrito. In vzorci? Če so cvetlični, naj bodo v baročnem stilu, gladki in mehki Jerseji za enobarvne obleke pa imajo spet nekaj novih imen za barve. Ena med njimi je: rdeča kot rubin.

LIESAR LESNE HARFE DOLENJSKE

NOETOVA BARKA

Gmota lesa in slame, nekakšna „noetova baraka“, določena za potop — še preje pa se morajo izleči golobje in mora imeti psica mlade. Kokoši se morajo udomačiti na novem dvorišču in mački si morajo poiskati nova zaklonišča. Stara mama, ki tako rada kuri z drvni, mora izčrpati zalogo neminljivih skladovnic. In krave in konji morajo požreti vse seno in deteljo in slamo, in prašiči morajo pomendirati vso steljo, in pajki morajo prenehati s svojimi gradbenimi podvigi.

Za lastovke, ki se selijo, pa najbrž ne bo več prostora? Ampak, čas ni samo zrak. Čas je upanje in pogubljenje. — kot dobra njiva in slabo zrnje — nekakšna vrtoglavica in mirnost, precejena skozi sito mrtvih. Potem so pa še živali doli v hlevu in vsenaokoli po dvorišču in travniku za potjo in na ono kraj potoka. Toliko je teh živali. Lahko je pa tudi kača — mrzla in strupena, ali pa je samo mrzla, in brez strupa in ljudje se je vseeno bojijo.

Ljudje so generacija za generacijo. Podobni so si navzven in navznoter. Malo podirajo, malo se

veselijo in sproti pozabljajo na reči, ki jim niso kos.

Drugače pa je, če se mane proso. Takrat sta fant in dekle par in se na debelem snopu dotikata s telesi in vdihavata vonj prosa in sneti in izparjene mehkebe teles. Zunaj nad skednjem in za skednjem je noč in fant in dekle postaneta Orfej in Evridika.

Jutro je zmerom polno rose in žuljev in večeri v seniku so nepozabljivi... Tudi kadar se lička koruza — se spominjajo moji pripovedovalci — je vse polno koruznih laskov in pisanih beračev na kupu, ki prinaša srečo in debelo svinjo za konec leta.

Gmota lesa in slame — nekakšna noetova baraka, določena za potop, pa diha prvinsko, globoko dihanje; in le včasih zacvili v križnih vezeh ali v podobjih in barka se v resnici potaplja.

Tako je tudi s skednjem v Zalogu pri Škocjanu. FRANC KRIŠTOF, kmet, ki je star 61 let pravi:

„To dvestoletno podrtijo bomo podrli. Zdaj že imamo temelje za nov skedenj in za druge gospodarske prostore.“

In res je videti kupe peska in opeke in traktor s prikolicco in v stari kmečki hiši je veselo, kot bi se pripravljali k podiranju.

Stari skedenj je kombinacija vsega, kar hiša premore. Samo svinjaki so posebej. Pod skednjem pa je hlev in klet. Gori pa je senica in kača in na koncu skednja je kot mali bicek prislonjena drvarnica.

Na dolgem hodniku nad hlevom so visele rešte koruze in videl sem vrabca, ki se ni ustrašil strašne cunje in je mirno ždel v svojih nebesih.

Franc mlajši, edinec Franca starejšega, je star devetindvajset let in še ni poročen. Ko pa se je razgovoril, je povedal, da je star trintrideset let — ampak se boji povedati, ker so ženske izbirčne in ne marajo starih fantov. No, France se je zlagal samo za štiri leta. Zgleda pa veliko mlajši in ni hudič, da ga ne bi katera marala...

Sedeli smo v svetli sobici z dvorišnim oknom in pili vino in France starejši, ki je še zmerom gospodar, je poklical psa Lumpija. In Lumpi je dal tace na okensko polico in je po pasje gledal čezme na krožnik z domačo klobaso in sline so se mu cedile in France mlajši mu je odrezal košček klobase.

So tudi pri vas, mislim na vašem skednju, med vojno spali partizani — vprašam tako mimogrede! Franc starejši se prime za klobuk in pove čisto mirno:

„O, tudi v hišo so prišli in zmerom so dobili jesti. Saj to je, bila naša narodna vojska. Pred Nemci pa smo skrivali kar se je dalo...“

„Ko sem bil še mlad,“ pove France, „je bil moj prijatelj Mogoličev Lojze iz Goriške vasi. Bil je odličen tesar in odličen pivca in odličen pevec; ampak ga je vseeno leta 1940 nekdo zastopil na veselici na Bučki. Tudi krovcev ni več. Golob in Sintič sta umrla. Zdaj je samo še Polde — ampak saj tudi škope ni.“

LADISLAV LESAR

a bartelj DOBER DAN! DOLENJSKI

CITA POTOKAR

Baje je v Sloveniji najbolj pogost priimek. Na takoj za njim pa Potokar. Čeprav ime Cita ni na tej „top“ lestvici, se v množici Potokarjev kaj lahko zgodi, da se še več deklet ali žen piše Cita Potokar. Zato naj takoj na začetku povemo, da bo v tem zapisu beseda tekla o slikarki Citi Potokarjevi, katere rod po očetovi strani izvira s Police pri Grosupljem, po domače pa se je pri njih reklo pri Fincu.

„Čudno, na očetovem domu so rekli pri Fincu, mene pa tudi tako silno vleče na sever. Svet, ki si ga želim, je skop, trd, islandski; tja bi šla rada umret.“ Verjamem, trdno verjamem, da se mi bo to izpolnilo, kajti moje hrepenenje je večno in neustavljivo,“ v eni sapi pove umetnica.

Tako se dotakne dveh tem, ki jo spremljata že od najrosnejših otroških let: pokrajine in smrti. Vendar se je njen odnos do obeh od takrat popolnoma spremenil. Sedaj jo vleče na pusti, mrzli, strog sever in o smrti govori mirno, trezno, premišljeno. Rodila pa se je v mehki, nežni, sončni, najmočnejši pokrajini — v Beli krajini, v Dragatušu; in najmočnejši dogodek, ki se ji je v otroštvu pripeljal in dolga leta kot mora visel nad njo, je bila očetova smrt. „Stara sem bila tri leta, ko je oče

umrl, pa še danes vse živo vidim pred sabo. Spoznanje otroka, da očeta ni več, je bilo strašno, ta strah pred praznino, popolnim ničem se je zažrl vame in edino, česar sem se v mladosti bala, je bila smrt. Danes pa vem, da to ne more biti tako, kajti absolutnega nič ni, ga ne more biti — tudi jaz nisem nastala iz nič...“ razmišlja.

Čeprav je Cita Potokar le tri leta živela v Dragatušu, kjer je bil njen oče ravnatelj šole, si ga je dobro vtisnila v svojo otroško dušo. Ko sta se čez nekaj let z mamo, ki je s šestimi otroki živela v Ljubljani, pogovarjali o tej belokranjski vasi, je Cita zelo živo govorila o svojem rojstnem kraju. Mati ji ni mogla verjeti, da si je otrok res tako dobro zapomnil take podrobnosti. Mala Cita pa jo je hotela prepričati in je vzela kos papirja in vas narisala. Vse je bilo takšno, kot v resnici, le da so otroške oči videle kraj, hiše in cerkev precej večje.

Pri Potokarjevih so vsi otroci imeli likovni dar; očitno je, da so ga podedovali po materi, ki je rada slikala oljne miniature in pod njimi zapisovala svoje pesmi. Kot slikarka je danes Potokarjeva znana in priznana, malokdo pa ve, da že od mladosti piše tudi pesmi.

„Jaz mislim tako: dar je eno, tega je po svetu precej razsutega; moč volje, pa tudi malce ‚pupljenosti‘, da se odločiš za študij slikarstva, to je pa spet drugo.“

Cita Potokar je imela enega in drugega v izobilju, sicer se prav gotovo ne bi brez sredstev pred vojno vpisala na beograjsko akademijo.

„Sama nikoli nisem znala ceniti svojega dela. Mislila sem, da to ni nič posebnega: nekaj vidiš, potem pa tisto narišeš. Spominjam se, da so mi drugi govorili, da so moje risbe dobre. Nikoli nisem rekla: Slikarka bom! sem pa od nekdaj plavala v teh vodah,“ pove.

Po končanem učiteljskem v Mariboru, potem ko so jo tik pred maturo iz ljubljanskega izključili, je vedela, da ne bo nikoli učiteljica. Odločila se je za slikarstvo. Ker je bilo v Zagrebu že vse polno, je šla na sprejemni izpit v Beograd in bila edina v zadnjem roku sprejeta. Začelo se je njeno težko, a tako lepo študentsko življenje. Iz fonda slovenskih študentov v Beogradu je dobivala po 100 dinarjev na mesec, za sobo pa je morala odšteti 400.

„Za življenje sem si služila tako, da sem po fotografijah delala portrete. S tem se je še kar

zaslužilo, vendar sem si takrat uničila oči: delo je bilo zelo natančno, luč slaba. Pa se nič ne pritožujem; danes večkrat slišim, da študentje tarnajo kako težko živijo. Moje mnenje pa je tako: visoka šola je specializacija. Človek se sam odloči za študij in ne more vsega zahtevati od družbe.“

Kakšni odlični in nesebični tovariši smo bili takrat, ko smo najtežje živeli! Spominjam se, da sem od nekega peka za plačilo za portret dobila dve vreči suhih žemelj. Kako so nam šle v slast! Tista leta sem bila taka, da mi je prijatelj rekel, da se skožme vidi, se veselo posmeje. Če je takrat katero od deklet kak kavalir povabil na večerjo, je o tem obvestila družino. In tako jih je sredi večerje nekaj ‚slučajno‘ prišlo v tisti lokal; kolegice jih je predstavila in ponavadi se je končalo tako, da so se vsi do siteda najedli — na kavalirjev račun...“

To življenje je prekinila vojna. „Ko sem iz borbenega Beograda prišla v Ljubljano, sem doživela nekaj strašnega: na pošti sem prebrala razglas v treh jezikih, na gradu je vihrala bela zastava, nikjer pa nisem videla nobenega okupatorja. V kavarni Evropa sem se zjokala. Če se ne bi uprli, bi umrla.“ pribije. Zato ni čudno, da se je tudi sama takoj priključila upor, da je bila zaprta in nato izgnana v taborišče.

Odkar je po vojni v Ljubljani končala študij, živi kot svobodna umetnica. „Pri svojem delu ne morem biti vezana na uro, ampak rabim čas, veliko časa. Zato v mojem stanovanju ni nobene ure. Za vsako dobro sliko je potrebno veliko dela, časa in napora. Slika mora biti kot dobra pesem, ki jo lahko vedno znova bereš, ki jo potrebuješ; slika mora človeka spremljati, saj je brez nje mrtva. Zavedati se je tudi treba, da vsak motiv ni za slikarstvo, literaturo, glasbo, ples. Na sliki nočem filozofije, pesmi, glasbe. Slika je oko, glasba uho; mešanje mi ni všeč. Razni vesoljski refleksi v slikarstvu — to je zame primitivizem. Samo secesijska obdobja vse to pomešajo. In kamorkoli se ozrem, me danes vse prepričuje, da smo spet v eni takih secesijskih razmišljanjih.“

Njena osnovna usmeritev v slikarstvu je portret, čeprav jo je že od nekdaj mikala figuralna kompozicija. „Vendar do sedaj še nisem dobila dela v javnih prostorih, kot nobena ženska pri nas,“ ne prav ravnodušno reče.

Čeprav spet zadrži, da je njena narava bolj grobo tesana in spada bolj na samotni otok, prizna, da gre rada na Dolenjsko; zlasti za Belokranjce trdi, da so izredno dobri ljudje. „Na Dolenjskem še naletiš na pravo staroslovansko gostoljubnost, odprtost, prisrčnost. Humor teh ljudi je edinstven pri nas. Iz vsega se znajo norčevati, tudi sebi ne prizanašajo. Največ pa je vredno to, da se ne vtikajo v človeka in ga pustijo, da ga lomi po svoje, kot delajo tudi sami. Zase lahko trdim, da sem prava Dolenjka — cenim dobrine vsega sveta, nisem za bleščec red in strogo natančnost, umazanije in razpuščenosti pa tudi ne trpim...“

ZAKAJ JE BYRON PSU POSTAVIL SPOMENIK

„V bližini tega kraja so pokopani ostanki nekoga, ki je imel lepoto brez nečimrnosti, moč brez predrznosti, pogum brez okrutnosti in vse človeške kreposti brez človeških slabosti.“

Gornjih pet vrst je dal zapisati lord Georg Byron in to na spomenik svojemu psu. Tudi v nekem dolenskem mestecu živi starejša dama, ki na grobu svojega pokojnega psa vsak teden prižge svečko. Poznam urednico nekega uglednega časopisa, ki je dala svoji psički ime te revije. V nekem mestu je živel pes, ki je od vseh pijač najbolj ljubil šampanjec (tudi sicer je imel aristokratske navade), Aristotel je že v četrtem stoletju pred našim štetjem označil neko vrsto pasjega rodu za ljubčke žensk, lavinski psi rešujejo človeška življenja, prijazne novofundlanec imenujejo tudi otroške varuške. Cela vrsta izrazov je vezana na te štirinočce: zvest kot pes, žejen kot pes, tuli kot pes, popadljiv kot pes, „pasja radost“ (vrsta salame, ki izumira), bojim se ga kot psa, reži kot pes in tako naprej.

doge, Italijani goniče, Angleži ovčarje, gospa v letih, ki se jih še da napisati z dvema števkama, par pudlov, ugleden karikaturist dalmatinca, znan pevec menda edinega v Ljubljani živečega baseta. Srečal sem znanko, ki je o svojem psu govorila veliko lepše kot o svojem možu. Predstavili so mi zakonski par, ki se je spoznal v Tivoliju, kar sicer ni posebna znamenitost, če ne dodam, da sta se tam med sprehodom pravzaprav najprej spoznala in vzljubila njuna psa. Zakon je z obeh strani srečen in rodovit.

Seveda so mi, laiku, na razstavi dodelili tudi v pasjih zadevah izvedeno vodičko. V noge je bila podobna dogi, v glavo pa afganistanskemu hrtu, značaj pa bi postavil med buldogovega in terierjevega. Tako zelo se je namreč trudila vteptati mi v glavo to silno zapleteno znanost — ki se imenuje kinologija (veda o psih).

Vse to pa ne bi prav nič pomagalo in tega pisanja ne bi bilo, če se ne bi kasneje zatekel še v novomeško študijsko knjižnico, kjer je nekaj prostora tudi za knjige o psih.

To je pravzaprav skoraj vse, kar morate na splošno vedeti o psih, prava znanost pa se začne pri posameznih pasmah in vzgajanju. Za vzgojo še nekako veljajo ista pravila, pasme pa so tako različne in toliko jih je, da ste že velik strokovnjak, če se dobro spoznate vsaj na eno.

Recimo kraški ovčar, pasma psa, ki je zmagal na ljubljanski razstavi.

To je domača, slovenska pasma, stara nekaj stoletij. Po uporabnosti in poreklu je pastirski pes in pripada vmesni izvorni osnovi „canis molossus“, ki se je razvila na grških tleh, kjer so na silo širili tibetansko dogo „canis tibetanus“. O kraškem ovčarju je prvi pisal baron Janez Vajkarta Valvasor v „Slavi Vojvodine Kranjske“. V 31. odstavku prvega zvezka je zabeležil, da goje ob reki Pivki velike in močne pse, označil je tudi njihov značaj in uporabo. Kmetje so potrebovali zanesljivega psa čuvaja in zaščitnika ovčjih čred.

O kraškem ovčarju je pisal tudi Janez Jalen v povesti Ovčar Marko, naš najstarejši kinolog Ivan Lovrenčič pa je 1925 objavil članek o njegovem nastanku in lastnostih, v katerem je približno tudi naslednje: „Najprej si zapomnimo, da je kraški ovčar naša pristna, domača pasma, ki je slovela že pred več sto leti, ko so se predniki nemškega ovčarja podili okrog kot navadni vaški cucky neopredeljenih oblik.“

Kraški ovčar se je nekoč imenoval ilirski ovčar, vrsto let so pod tem imenom vodili tudi šarplaninca, leta 1968 pa sta bili obe pasmi mednarodno priznani za samostojni jugoslovanski pasmi. In tako naprej vse o kraškem ovčarju. Višina, teža, opis... Na koncu pa piše, da je po značaju umirjen, dobrodušen, toda tudi pogumen in oster, vedno vdan le svojemu gospodarju. Je prijeten spremljevalec, pogumen branilec, dober čuvaj, do tujca nezaupljiv in nepodkupljiv. Je suverenega značaja, toda kljub temu poslušen.

pasja pečenka le za svečenike

Ali pa na primer čivava, pes, ki tehta približno kilogram. Od Majev so ga prevzeli Azteki, nekateri trdijo, da so bili predniki čivav „azteški sveti psi“. Svečenikom naj bi bili obredna hrana, zato so jih Azteki kastrirali in pitali z rižem, imeli pa naj bi jih tudi za igro in družbo. V 14. stoletju so jim bojda med oči zavezovali grahovo zrno, da bi v čelnem presledku naredili vdolbino. Zaradi dolgoletnega vpliva na oblikovanje je postala vdolbina dedna.

Čivavino nasprotje je seveda bernardinec, ki ga vidimo na karikaturah narisane s sodčkom rumo okoli vratu. Predniki bernardince naj bi bili psi, ki so jih v Švico privedli Rimljani. Današnjega bernardince so v sedemnajstem stoletju vzredili menihi samostana St. Bernhard. Tisto o sodčkih z rumom, ko naj bi potovali nasproti izgubljenim popotnikom, pa je menda celo res.

Naša v tujini najbolj znana pasma psov je dalmatincec. Njegovo poreklo še ni docela razjasnjeno, vemo le to, da so ga v dandanašnji obliki vzredili v Dalmaciji. Nekateri so tudi mnenja, da so tega temnobelo pikastega lepota privedli s seboj Turki, ki so ga prevzeli od Indijcev. Dalma-

tina omenja italijanski naravoslovec Aldrovandini že v 16. stoletju. Kasneje se je razširil po Evropi, najraje pa so ga imeli v Angliji, ki šteje njegovo drugo domovino. Na otoku ga namreč vzrejajo že dobro stoletje, ko mu je pri nas prelo, da bo izumrl, smo ga morali uvoziti.

Zanimiva mrcina je tudi novofundlanec, pasma so ga na otok, po katerem ima ime, bojda prinesli mornarji. Vsekakor so bili okoli 1730 na otoku veliki, medvedom podobni psi, ki so pomagali ribičem pri vlačanju mrež ter vozičkov in tovora. Novofundlanec je pravi vodni pes, oljnata pasma ga dobro varuje vode. Velikokrat so že celo rešili utaplajočega se človeka, na otroke pa so naravnost nori; boljše varuške zanje si ne more zamisliti.

Največ privržencev pa ima seveda nemški ovčar, preprosto mu pravijo tudi volčjak. Njegovi predniki naj bi bili volku podobni psi ob Renu. Omenja jih že rimski zgodovinar Tacit. Zasluga za razvoj nemškega ovčarja v psa, kakršnega poznamo danes, ima konjeniški stotnik Max Friedrich Stephanitz, ki je na prelomu devetnajstega stoletja v dvajseto ustanovil klub nemških ovčarjev. Danes šteje ta klub 40.000 članov z več kot 80.000 psi. Prvi pes, ki ga je stotnik uporabljal osnovo za razvoj idealnega nemškega ovčarja, bil Hektor von Linkenheim. Psa je Stephanitz prekrstil v Horanda ter mu dodal še plemiški naziv Grafth.

kako je bila avstralija skoraj ob ovce

Zaradi vsestranskih sposobnosti, predvsem pa zaradi poudariti pogumen značaj, so nemški ovčarja že zelo zgodaj uporabljali kot čuvaja, pastirja, nilca, reševalca in iskalca. Dandanes je v Nemčiji priznan kot najbolj uspešen službeni pes. Je zelo bol zvestobe, poguma in učljivosti, piše o njem v svoji knjigi „O psih“ naš priznani kinolog in slav Zidar.

Ali pa dingo, najbolj znan divji pes. Njegova domovina je Avstralija, izvira pa iz Azije, odkriti so ga pripeljali sedanji avstralski domorabci Aborigini. Ko je postala Avstralija po evropski naselitvi živinorejska dežela, je postal dingo najhujši nadloga, leta 1891 so ti psi raztrgali okoli 5 milijonov ovac. Zato so ga začeli množično uničevati, za vsako kožo je avstralska vlada plačevala 5 šilingov. Zato je dandanes že zelo redek, domorabci pa ga sem in tja udomačijo, pomaga jim pri lov na kengurujce.

Vidite, takole bi lahko naštevali za psa vse pasme. Zgodovino, opis, lastnosti, uporabo, storaj. Pa ne bi nikamor prišli, zmanjkalo bi nam stora. Samo v knjigi „Psi vsega sveta“, ki jo je napisal samo za malo enciklopedijo psov, je namreč kratko opisanih in narisanih kar 343 pasem psov.

Tako je še najbolje, da si psa, seveda če imate radi, omislite po svojem značaju. Jaz bi vam priporočil to poletno pasjo potepanje z zelo udobno odločitvijo. Kupil si bom psa. Z njim seveda ne vse nadloge in radosti. Pes bo pasme koker španjel, ki slovi za zadovoljnega, zvestega, ponosnega in zvedavega četveronožca. Zena pa reče trdi, da jaz večine teh lastnosti nimam, zato se bova dopolnjevala.

prva v vesolju

Skratka: pes je žival, ki je s človekom že od pradavnine tesno povezana. Laja, čuva, pase ovce, goni divjad, pokojna Lajka je bila prvi sesalec v vesolju. Eskimi bi brez psov že zdavnaj prebivali bolj južno — predvsem pa je pes lastniku zvest. Po mnenju mnogih ga je prav ta lastnost v svetu, ki je bil in bo poln laži in prevar, postavila za kralja domačih živali — pa naj gre za orjaškega bernardince, ki potegne na tehtnici skoraj stot, ali čivavo, ki jo lahko prenašamo v žepu suknjiča.

Ideja za to pisanje se je rodila v pasjih dneih (pa smo spet tam), ko je bila v Ljubljani mednarodna razstava psov. Nastopilo je blizu tisoč psov, razdeljenih na 83 različnih pasem, da lastnikov in ljubiteljev iz desetih evropskih držav niti ne omenjam.

Seveda so psi (lastniki) tekmovali za najlepšega v svoji pasmi in rodu sploh. Za ljubljanskega psa vseh psov so natančni sodniki po ogledovanju zobovja, dlake, hoje, poslušnosti (volitve lepotic so v primerjavi s pasjimi razstavami zakotne vaške veselice) razglasili Tigra, kraškega ovčarja iz ljubljanskega živalskega vrta.

po pasji še ena poroka

In v tistem vrvežu, lajanja je bilo bolj malo, ker so nastopali smo dobro vzgojeni psi, se je še enkrat potrdilo (enako natančno sem gledal lastnike in pse), da prevzame pes lastnikove navade in značaj, ali pa se dopolnjujeta. Mesarji so pripeljali bernardince, majhnogospodje z ostrimi brčicami terierje, Nemci volčjake, dobermane ali

prednik ni bil volk

Za silo podkovan zdaj lahko zapišem, da se je dandanašnji pasji rod v vsej svoji raznolikosti razvil iz že izumrlih vrst divjih psov. Tako vsaj meni večina znanstvenikov. So namreč tudi taki, ki menijo, da je praoče vseh psov volk oziroma šakal. Prazgodovinski človek je verjetno po naključju našel osamljenega mladiča in ga vzredil. Sprva je tako udomačene pse gojil le zaradi želje po družbi in razvedrilu, kasneje pa je spoznal, da se jih da tudi koristno uporabiti. Pes je v človekovih rokah pokazal neverjetno sposobnost modulacij v telesnem in duševnem smislu, z načrtno vzgojo so sčasoma nastale najrazličnejše in najbolj ekstremske vrste psov.

Pse so v kamnu in sliki upodabljali že Asirci in Egipčani, slovenska najstarejša pasja zgodovina pa seže na Ljubljansko barje, kjer so leta 1875 odkrili šest pasjih lobanj. Pripadale naj bi tako imenovanim mostiščarskim ali šotnim psom, ki so živeli in služili ljudem v neolitiku.

valvasor sreča kraškega ovčarja

Tako imenovani pasji rodovniki, na katere so lastniki psov tako ponosni, segajo seveda v novejšo zgodovino, ko so se ljubitelji začeli načrtno ukvarjati z vzrejo čistokrvnih psov.

LJUDJE HEROJI

DRAGO RUSTJA

FRANC KOČEVAR CIRIL

„Ob utrujajočih kmečkih delih in nenehnem pomanjkanju sem rad hodil v šolo, kar je bilo za takratne razmere precej nenavadno. Zato sva od fantov, ki smo začeli hoditi v prvi razred, osmi končala samo dva.“ To je bilo sredi tridesetih let v Metliki, eden od dveh fantov s trdno voljo do učenja pa je bil Franc Kočevar, kateremu sta učiteljica in ravnatelj svetovala, naj gre v višje šole. Toda Franc je rasel pod revno slamnato streho, zategadelj to ni bilo mogoče. „Hotel sem se izučiti trgovskega poklica, pa me je bogata trgovka zavrnila, češ da ne bo podpirala revščine.“ Tako mu ni preostalo drugega, ko da je iz dneva v dan garal v očetovem mlinu in žagi.

Leta 1939 je odšel na Sušak k vojaški planinski pešadiji in se po devetih mesecih vrnil domov. Spet je delal pri očetu, bil za pol leta ponovno poklican k vojakom, in ko je bil že prepričan, da je ta nadloga za njim, je mesec dni pred vojno moral spet obleči vojaško suknjo v Gerovem. Tamkaj ga je zatekla vojna in po razpustu sta se z nekim tovarišem peš prebila čez Gorski Kotar do Metlike, ki so jo že zasedli Italijani.

Hrupni mlinski kamni se niso ustavili, s Francem pa je delal tudi stric, ki je bil komunist, in k njemu so prihajali možje, ki so pripravljali oborožen odpor. S stricem in drugimi je zbiral hrano, denar in različno opremo tudi Franc, ki je odšel k partizanom spomladi 1942. „To je bilo 9. maja. Ne da bi kdo od domačih vedel, sem se pridružil enajstim Metličanom in odpravili smo se v Dragomlji vas, kjer so se zadrževali partizani. Da bi pretentali Italijane, smo si naredili drugačna imena. Sam sem postal Ciril, kajti zdelo se mi je, da je bilo tako ime bratu, ki je umrl v otroških letih. Po vojni mi je mati povedala, da brat sploh ni bil Ciril.“

S patrolnimi akcijami so precej začeli „čistiti“ Belo krajino belogardističnih in klerikalnih privržencev Italijanov. Iz Dragomlje vasi, ki do cela upravičeno velja za pravo partizansko vas, so šli nad Dole v Žumberku, kjer so se skupini priključevali novi borci, zato je hitro prerasla v bataljon in nato še belokranjski odred. Franc Kočevar je veljal za partizana, ki je vestno opravljal zadane naloge; v bitkah se je izkazal z velikim pogumom in bil pri napadu na Hrast tudi ranjen. „Nikoli nisem veliko govoril, bil sem moč dejanj, zato sem se na začetku ‚izmikal‘ vodstvenim dolžnostim. Nad Mavrenom pa sem vseeno postal komisar čete, kar sem bil mesec dni – do odhoda jeseni 1942 v Cankarjevo brigado.“

Tamkaj je novembra postal komunist in bil postavljen za komandirja prve čete 3. bataljona. Brigada se je zadrževala največ v Beli krajini in se nenehno spopadala z Italijani. Ko so le-ti februarja 1943 prodrli čez Vivodino proti Žumberku, je prišlo do hudih bitk, v katerih se je še posebej izkazal tudi Franc Kočevar. S svojo četo je zavzel pomembno strateško točko na Loviču pri Kriški, kar je bilo v veliki meri odločilno, da so partizani do tal potolkli nad tisoč Italijanov, ki so se razbiti umaknili proti Karlovcu. Kočevarjev prispevek skupni zmagi kajpak ni ostal neopažen – že čez nekaj dni je bil imenovan za namestnika komandanta 3. bataljona. Dolžnosti sploh še ni začel dobro opravljati in že je bil postavljen za namestnika komandanta Cankarjeve brigade, ki se je potlej premaknila nazaj v Slovenijo in začela velike bitke v Beli krajini in drugod po Dolenjski. „Borci so bili pripravljeni na vsakršne napore. Moralna in politična osveščenost je bila po-

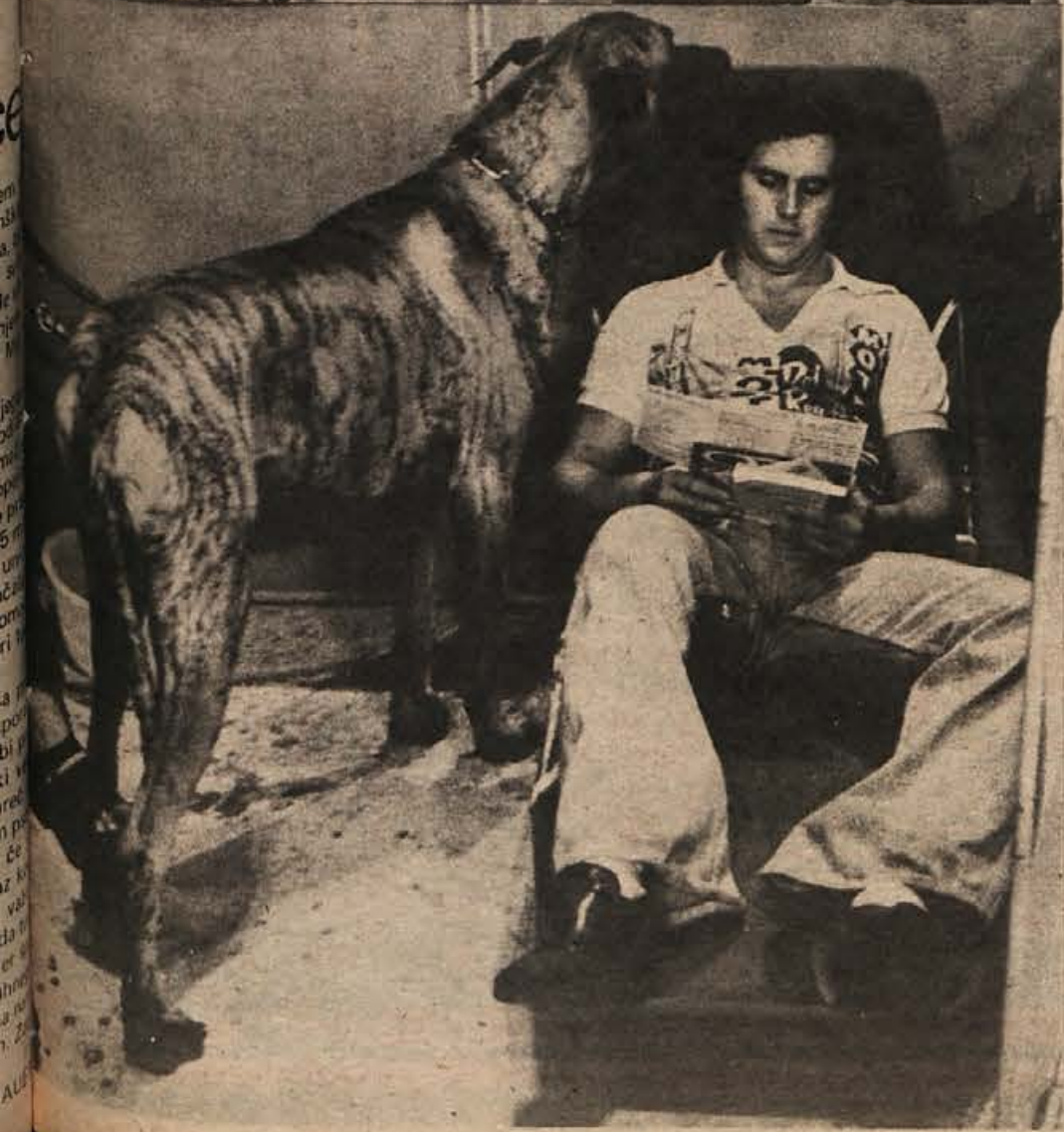
polna; za to je poskrbela komunistična partija, ki je v najtežjih trenutkih krepila borbenega duha. Temu primerni so bili tudi uspehi.“

Julija 1943 je Franc Kočevar postal komandant Cankarjeve brigade in jo po razsulu Italije popeljal na zmagoviti pohod proti Ljubljani. Vrstili so se napadi na Mirno peč, Trebnje, Ivančno gorico in druge kraje, po prihodu do žice okoli Ljubljane pa je brigada začela očišče-vati mejo, ki so jo določili Italijani in Nemci. Med uničevanjem nemških postojank je bil konec septembra pri Kalu Kočevar hudo ranjen. Komandant ni poznal varnega zaledja, vselej je napadal med prvimi, in ko se je tedaj priplazil do nekega bunkerja in vrgel bombo, jo je skupil v pljuča. Tovariši so ga odnesli s položajev in prepeljali v Dolenjske Toplice, od tam pa v roške bolnišnice. „Ko se je začela nemška ofenziva na Rog, še nisem čisto okreval. Za hojo sposobni ranjenci smo se prebijali mimo nemških kolon.“ Sam je tri dni taval po roških gozdovih in prišel do Starih žag. Od tam se je z drugimi odpravil na Rigelj in čez Gorjance v Žumberak, kjer je do decembra 1943 okreval in se vrnil v brigado. Nato je bil imenovan najprej za namestnika, 20. decembra pa za komandanta 15. divizije in do jeseni 1944 je poveljeval Cankarjevi, Gubčevi, 12. in 15. brigadi, ki so v nenehnih bitkah iztrgovale Nemcem in domačim izdajalcem ped za pedjo poteptane domovine. Ena največjih zmag, do katere je 15. divizijo popeljal Franc Kočevar, je bilo uničenje ustaškega gnezda v Bosiljevem.

Po zavzetju Poganka so morale brigade pred napadom na Smartno in Litijo razuriti precej utrjenih nemških postojank. „To je bilo septembra 1944 in v začetku nismo imeli vidnejših uspehov. Zato sem neko jutro pred napadom posvetoval na Preski s komandanti bataljonov, ki so ležali v zaklonu, sam pa sem stal med njimi. Poka ni bilo slišati, gotovo je pomeril oddaljeni ostrostrelec. Narezana krogla mi je prebila levo roko pod ramenom; pet centimetrov kosti je šlo ‚v nič‘.“ Tako je bil Franc najhujše ranjen, roko so mu hoteli celo odrezati. Najprej se je zdravil na Rogu, potlej pa so ga z letalom prepeljali v južno Italijo. Tamkaj ni bilo več znanega kirurga dr. Lavriča, zato je odšel v Beograd, kjer so ga februarja 1945 operirali. Sledile so še tri zapletene operacije, uspela pa je šele zadnja leta 1948.

Medtem je bil Franc Kočevar komandant enot JLA na svobodnem ozemlju Trsta in komandant mesta Ljubljane. Po okrevanju je končal višjo vojaško akademijo in opravljal razne vodstvene dolžnosti po vojašnicah širom po Jugoslaviji. Leta 1959 je končal tudi vojno šolo in nato služboval še v Šibeniku, Beogradu in Ljubljani, kjer je bil nazadnje štiri leta republiški sekretar za narodno obrambo; zdaj je generalpodpolkovnik pred upokojitvijo.

Franc Kočevar, partizanski komandant, hkrati tudi neustrašen mitraljezec in bombaš, je bil za ogromen prispevek narodnoosvobodilnemu boju 15. julija 1952 proglašen za narodnega heroja. „Množice raztrganih in lačnih so pred vojno nemočno opazovale v izobilju se kopajočo pečico izkoriščevalcev. In ko je prišel zgodovinski trenutek odpravljanja krivic, smo se ponižani zlahka odločili; imeli smo se proti čemu in za kaj boriti. Ni šlo za preživetje, zato nam ni bilo žal življenj, kajti ni je bilo stvari, ki bi lahko ustavila boj za svobodo in pravičnejše družbene odnose. Tega smo se popolnoma zavedali in od tod junaštvo, požrtvovalnost, herojska dejanja.“

gosje pero

UTRINEK andrej novak: s flomastrom

V jedilnici menze je bilo bučno, zak ajeno in silno veselo; vsak se je zabaval po svoje in ni gledal, kaj počnejo drugi.

Ko je Zoran odprl vrata, je vanj bušil vroč zrak in trušč jedilnice. S pogledom je preletel zakajeni prostor in med razgretimi glavami iskal njo.

Zagledal jo je v kotu, kjer se je bila zbrala najbolj bučna družba. Oči so ji žarele od razposajenosti, a tudi od popitega vina. Rdečica je ni pogršala, zdela se mu je še lepša kot ponavadi in ni bilo videti, da ima že 35 let. Imela je videz dvajsetletnega dekleta.

Prerinil se je do nje.

„Ida, pojdiva plesat,“ ji je z drhtečim glasom dejal.

Presenečeno ga je pogledala. Do tega trenutka je mislila, da se zanjo ne meni dosti.

Odšla sta na plesišče. Tesno sta se objela, bolj kot bi bilo potrebno. Zoran je imel vroče, potne roke, ona pa mu je v sladki predanosti naslonila glavo na ramena. Predala sta se glasbi in ritmu.

Šepetal ji je besede, ki so jo vznemirile. Od njega takih vročih izpovedi ni pričakovala; vedno je bil bolj tih in zamišljen fant. V opoju glasbe in dotika z mladim telesom je pomislila na moža, ki jo doma slabe volje čaka.

„Molči,“ ga je zaprosila in dodala: „Opazujejo naju!“

Res je nekaj zavistnih oči uprlo pogled v plešoč, tesno objeti par...

Pogledala je na uro in se zdrznila: možu je obljubila, da se bo vrnila s praznovanja do pete ure popoldne, čeprav je vedela, da se take zabave vedno zavlečejo. Dlje ko je plesala z Zoranom, vse težje ji je bilo pri srcu ob misli, da mora oditi.

Ko se je končno odločila, da odide, jo je Zoran vprašal, kje bo pričakala novo leto. Potem pa je brez premisleka hitro dodal: „Pojdi z menoj. Brez tebe ne morem več!“

„Kaj si znorel? Saj veš, da ne morem. Ostala bom doma, ker mož noče nikamor.“

„Pojdi z menoj! Lahko greš brez njega, če hoče čakati polnoči doma,“ jo je vročično rotil.

„Ne morem,“ je nemočno dejala, kajti čutila je, da jo vleče k njemu, da si želi biti z njim. „Kako da ne razumeš? Poročena sem!“

Občutek krivde jo je prisilil, da se je odtrgala od njega in pohitela proti avtomobilu.

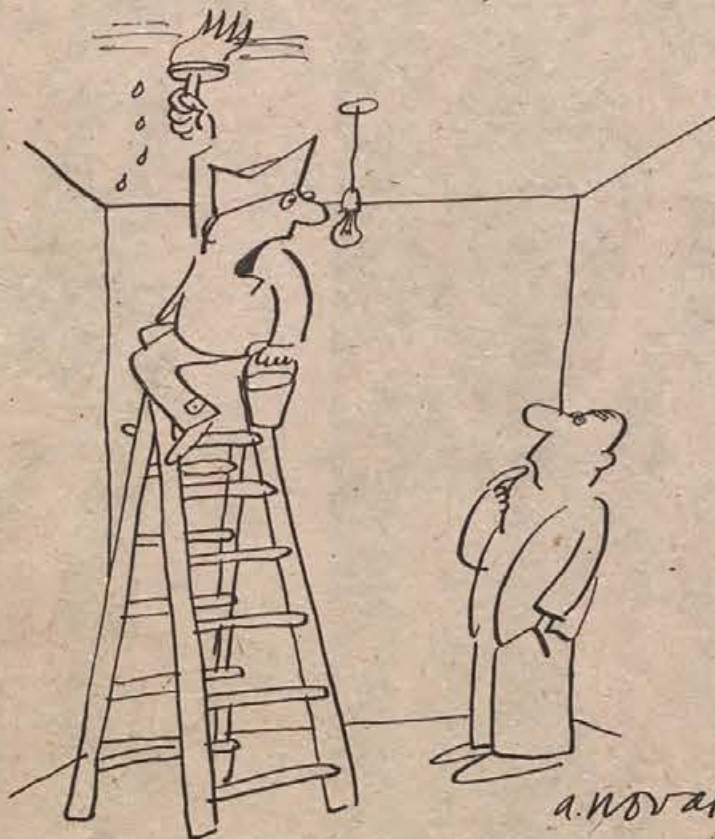
Na parkirišču jo je dohitel. Prijel jo je za roko in ji dejal: „Nisi me poljubila za srečno novo leto?“

Objela sta se. Za hip je pozabila na moža in ves svet, vsa se je predala močnim rokam in vročim ustnicam. Potem se je slabotno osvobodila objema.

„Vrni se na tovarniško zabavo. Jaz moram iti!“ Sedla je v avto in hitro pognala.

Zoran je strmel za njo, dokler ni izginila za prvimi ovinkom. Potem je odšel na sprehod, da si ohladi razgreto glavo in srce.

DANICA

— Drage obrtniške usluge? ! Ja, človek božji, ali sploh veste koliko stane čisto navadna jaha, ki jo imam namen kupiti?

toni gasperic POGOVORI

— Halo, Hitrotkal? Tovariša predsednika, prosim.

— Na drugi strani žice. Smem zvedeti za vaše želje?

— Ta hip. Pred seboj imam informacijo o osnovah skupne politike ekonomskega in socialnega razvoja Jugoslavije, pa me zanima...

— Povedati vam moram, da so delovni ljudje našega Hitrotkala do potankosti seznanjeni z informacijo. Na zboru delovnih ljudi smo jo prebrali do besedice. To so storili sekretarji osnovnih organizacij ZK.

— Lepo.

— Sestali pa so se tudi delavski sveti v temeljnih organizacijah združenega dela, še posebej pa predsedstva družbenopolitičnih organizacij.

— Lepo. Pa ste kaj razpravljali tudi o razmerah v vašem podjetju? Mislim predvsem...

— Ne vprašajte. Akcija je široko zastavljena in ni le trenutnega značaja. Posebno pozornost smo posvetili izvozu oziroma uvozu pa tudi delovni disciplini. Tudi odgovornost vsakega posameznika na svojem delovnem mestu smo poostriili.

— Vidim, da ste se zadeve resno lotili. Zanima pa me še, če je videti že kje konkretne rezultate?

— Seveda je. V posameznih temeljnih organizacijah združenega dela so izdelali programe varčevanja. No, resnici na ljubo — elaborat za varčevanje nam je izdelal institut iz Ljubljane.

— In rezultati?

— Na podlagi izdelanega elaborata bo podjetje Hitrotkal privarčevalo preko 20.000 dinarjev samo pri varčevanju z materialom, nadaljnjih 10.000 dinarjev pri varčevanju z električno energijo, 5000 dinarjev bo ostalo v podjetniški blagajni zaradi manjše porabe pisarniškega papirja. 5000 dinarjev ne bo šlo skozi tovarniška vrata, ker smo namestili na telefonske aparate ključavnice in podobno. Po predvidevanjih izdelanega elaborata bo prihranilo podjetje Hitrotkal do konca leta 1975 90.000 dinarjev.

— Zelo zanimivo, tovariš predsednik. Devel starih milijonov niso mačje solze. Ob koncu me zanima samo še to, koliko denarja ste odšteli za izdelavo elaborata?

— Ne pretirano veliko. Celoten elaborat nam izdelali za 120.000 din.

lojze sever

MAFIJA

Ni nam treba hoditi na Sicilijo ali v ameriški Chicago, da bi spoznali mafijo, ker jo imamo doma. Vedno vsi vse vidijo in vedo, a kadar so vprašani, se izmotavajo na vse mogoče načine: ne spomni se, kdo mu je pravil, šušljalo se je in podobno. Vsi so gluhi in slepi, bebast pa tisti, ki jim verjame.

Že zdavnaj so minili nedolžni primeri, ko je na njivah izginjal korenje, stročji fižol, čebula ali krompir. Kmalu so pobirali tudi perilo z vrvi in ponoči avtomobile iz garaž, da še lastniki niso vedeli za to, ker so bili zjutraj spet na svojem mestu.

Kraje so bile vse bolj predrzne in večje. Pred novim letom je v bližnji okolici čez noč izginilo za nekaj tovarnjakov nasajenih smrečic. Nekemu kmetu so pod kozolcem sneli z naloženega voza vsa štiri gumi-jasta kolesa, drugemu pa odnesli cirkularko z elektromotorjem. Najpogostejše so kraje na gradbriščih, kjer mimogrede odnesejo nekaj ton cementa, nekaj kubikov peska ali desk in

cele kolobarje betonskega železa.

Obrtniki so zapustili svoje delavnice in odšli v tovarne. V te delavnice vstop ni mogoč, ker vsakogar neznan tip brž odslovijo. Šušlja se, da imajo tam skrite avtomatske stroje za... Kdo pa ve, kaj se tam dela?

Vse te primere so raziskovali možje postave in razne inšpekcije. Davkarija in komisija za ugotavljanje izvora premoženja sta gledali le take, ki veliko gradijo, manj pa tiste, ki upravljajo ali pa one, ki so brez služb, a se pri najboljših moških močeh brez dela sprehajajo naokoli, pa vseeno dobro živijo.

Čakali smo, da se bo nekaj zgodilo. Sredi sončnega dne je v mestu počilo. Ljudje so skočili na kup in gasili reveža, ki je v sosedovi drvarnici kradel drva, pa mu je v polenu eksplodiral skrit naboj in podrl štedilnik.

Oddahnili smo se. Drvarnice so odslej varne, pa tudi mafije najbrž ni, saj javno nismo odkrili niti enega primera.

MAŠE MATO

MESTO

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen juric

Kako najti ženo

Moj prijatelj z Dolenjskega je stal tam pred pošto v Ljubljani in je držal tako kisel obraz, kot bi se pravkar ciknjenega cvička napil.

„Zdravo,“ sem mu dejal, „kaj ti pa je?“

„Dež bo,“ je odvrnil.

„In? To je dobro.“

„Dobro? Zakaj?“

„Za kmetijstvo in za elektro gospodarstvo, da svojega avta niti ne omenim.“

„Kaj pa ima spet tvoj avto z dežjem?“

„Nič. Le to, da ga edino dež opere.“

„Meni ni do dežja,“ je dejal.

„Zakaj?“

„Ženo sem izgubil.“

„Čestitam. Tebi se vedno kaj sijajnega posreči.“

Pa me je le grdo pogledal.

„Bojim se,“ je dejal.

„Česa? Da bi jo namočilo in bi se prehladila? Ne boj se, se bo že znašla in se pred dežjem zatekla v kakšno trgovino...“

„Ravno tega se bojim,“ je mrko prikimal.

„Če hočeš,“ sem mu dejal, „ti lahko pomagam.“

„Kako?“

„Imam metodo...“

„Za štefan dam,“ se je strinjal.

Jaz pa sem mu razložil svojo preizkušeno zanesljivo metodo:

„Stopi k tistile ljubki svetlolaski na vogalu. Poprosi jo, če bi te hotela vsaj za nekaj trenutkov prijeti pod roko, če pa te je pripravljena še objeti, toliko bolje...“

„In kakšno zvezo ima to z mojo ženo?“ se je čudil.

„Nobene,“ sem priznal, „a stori, kot sem ti dejal, in videl boš, da se bo tvoja žena kaj pojavila. Vsaka se pojavi ravno takrat, ko si jo najmanj želiš...“

Pa so se oblaki razpršili, posijalo je sonce, nasmehnila sva se in dejala, da je nevarnost mimo, da greva na liter. Zavila sva proti Dajdamu, ko sva zaslišala za seboj:

„Kam pa vidva?“

Bila je prijateljeva žena.

MEŠCAN NA DOLENJSKEM

KAJ JE

PREDSTAVJAMO VAM

FILM

smrt revolucionarja

Tragično smrt Džure Djakovića, revolucionarja in voditelja KPJ, ki ga je v obdobju med obema vojnama ubila zagrebška policija, bo prenesel na filmski trak mladi režiser Miroslav Jakić. To bo njegov prvi celovečerni film, režiral pa ga bo po scenariju, ki je lani prejel prvo nagrado na avtorskem natečaju pri republiškem fondu za kulturo SR Hrvatske. Vloga Džure Djakovića bo zaigral naš priznani igralec Bert Sotlar. V drugih vlogah se bodo predstavili še nekateri slovenski igralci: Manca Koširjeva, Metka Franko, Jožica Avbelj in Jože Zupan.

samo petnajst let, je zapustil zelo obsežen opus svojih del, med katerimi sta tudi Simfonija št. 5 v b-duru in Simfonija št. 8 v h-molu (nedokončana), ki ju je pri nas izdala produkcija gramofonskih plošč RTB. Simfonijo v b-duru v štirih stavkih je Schubert skomponiral kot 19. letni mladenič, in nosi obeležja komorne glasbe, v njej pa je pokazal svoje stališče do tradicionalnega stila in si odprl pot v zrelost ustvarjanja. „Nedokončana“ je nastala 1822 in v njej se že kaže kasnejši stil. Nobeno glasbeno delo tistega časa ni bilo tako novo, „moderno“, nenavadno pa tudi osebno izpovedno.

Ploščo „2 Originals of Van Morrison“ je izdala zagrebška Suzy po licenci nemške WEA. Gre za dve starejši plošči tega znanega irskega pevca, komponista in kitarista, ki je zaslovel v skupini „THEM“, ki je imela svojčas veliki hit „Gloria“. Plošči „Van Morrison, His Band and the Street Choir“ ter „Tupelo Honey“ sta bili vsaka zase izdani leta 1970 oz. 1971. Van Morrisona proglašajo za najboljšega „belega“ pevca soula, in to bo najbrž kar držalo. S svojim nenavadnim glasom vse skladbe podaja občuteno in jim doda čisto posebno vzdušje. Je pa tudi odličan komponist in na svojih ploščah izdaja vedno samo svoje skladbe.

ob raznih svečanostih, proslavah in jubilejih. Ta plošča bo posebno koristna za razne zborove, kulturne domove in ansamble, ki pripravljajo slavnostne koncerte, prireditve in akademije ob različnih praznikih in jubilejih. Na plošči so poleg naše himne še Internacionala, Prvomajska, Uz maršala Tita, Listaj goro in druge pesmi v izvedbi simfoničnih orkestrrov in pevskih zborov JNA in RTB.

KNJIGE

Johannes Mario Simmel velja za enega vidnejših sodobnih avstrijskih pisateljev, ki si je pridobil svetovno slavo z romani o aktualnih „podrobnostih s svetovnega odra“. Tako je v romanu „Odgovor pozna samo veter“, ki ga je v prevodu Stanka Jarca v dveh knjigah izdala založba Obzorja, na literarni način obdelal zakulisje nenehnih valutnih kriz, ki jih ob gospodarskih stiskah pogojujeta revolucija in devalvacija, ki sta pripeljali tudi do inflacije. Roman, v katerem pisatelj med vrsticami sprašuje, zakaj so revni čedalje revnejši in bogataši čedalje bogatejši, ob omenjeni „rdeči niti“ temeljito očrtuje tudi tako bistvene „posebno-

Avstralska književnost je bila dolga leta dokajšnja neznanica za beroči svet, zato je bil pred kakšnim desetletjem pravcato odkrite roman „Hudičev advo-

NOVEGA

kat“, ki ga je napisal Morris L. West že leta 1959. Do zdaj smo imeli v slovenskem prevodu samo Westov roman „Salamander“, v zbirki „Svet v knjigi“ pa je založba Obzorja pred nedavnim izdala njegov roman „Poletje Rdečega volka“, ki ga je prevedel Branko Gradišnik. Delo je napisano v prvi osebi, to pa je pisatelju omogočilo, da je še bolj neposredno predstavil civilizaciji odmaknjeno otočje Zunanji Hebridi zahodno od Škotske. Gre za pripoved o iskanju „rdečele nepoznanja“, kjer ne bi bilo trušča velemestnega vrveža.

Nemška pisateljica Sandra Paretto je že dokaj znano literar-

no ime na Slovenskem, saj je v zadnjih letih izšlo že precej prevodov njenih romanov. Tokrat je Pomurska založba izdala v prevodu Draga Graha njen obsežen roman „Sreča v zakupu“.

Pisateljica je po temeljitem raziskovanju ameriške zgodovine ustvarila pripoved o dveh bogatih družinah, ki imata v lasti veliki železniški omrežji v ozadju New Yorka. Opisuje čas bogatenja po secesijski vojni, ko so prišle v nemar domala vse etične norme družbenega in družinskega življenja; v ospredju je bilo zgolj hlastanje po dobičku, za dosego tega pa se ni izbiralo sredstev: izsiljevanje, podkupovanje, sabotaže in podobno, to je bila pot do „denarne oblasti“.

Kljub temu da gre za lahkotnejše literarno delo, pa daje nazoren opis zgodovinskega ozadja in očrtovanje značajev knjigi nekolikanj večje razsežnosti, kot smo jih navajeni pri običajni t. i. trivialni literaturi.

Ko je italijanski pisatelj Stefano Terra lani dobil za roman „Aleksandra“ znamenito nagrado „Campiello“, je bilo delo kljub velikim nakladam večkrat razprodano, vrstili pa so se tudi prevodi v tuje jezike. „Aleksandro“ je v prevodu Sonje Fupel izdala tudi Pomurska založba. Glavni junak pripovedi je pisatelj zgodovinskih romanov, ki kot konzul v Trakiji hrepeni po ženi Aleksandri, ki ga je zapustila že pred desetletjem in se posvetila raziskovalnemu delu. Ko junak ob misli na ženo zaživi umirjeno, dobi pismo, v katerem mu Aleksandra sporoča, da se bolna na srcu vrača k njemu. „Aleksandra“ je roman o ljubezni, ki spremeni življenjski tok osamljenega, bolj kot stvarnim dogodkom razmišljanjem predanega pisatelja.

bele trave

Nastaja že drugi letošnji film iz programa proizvodnje slovenskega podjetja Viba film. Priznani režiser Boštjan Hladnik, ki ga poznamo po nekaterih uspešnih filmih, kot je „Ples v dežju“ in „Peščeni grad“, prav tako pa tudi po manj uspešnih, vodi snemanja novega slovenskega celovečernega filma „Bele trave“. Glavne vloge v tem filmu so poverili: Marini Urbanc, Barbari Jakopič, Jožetu Horvatu, Poldetu Bibiču in Ljubišu Samardžiču.

PLOŠČE

Schubert

Franz Schubert je bil ena najodličnejših osebnosti glasbene romantike. Čeprav je trajalo njegovo glasbeno delovanje

JUGOSLAVIJA

Produkcija gramofonskih plošč RTB je ploščo „Jugoslavija rasti sve močnija“ izdala z željo, da na eni plošči zbere čimveč pesmi, himen in koračnic, ki se najpogosteje izvajajo

podgorski samouk

Talent — druge besede res ni mogoče uporabiti, ko si ogleduješ pisano vrsto likov, ki jih je iz lipovega lesa izrezljal dvainšestdesetletni Janez Juršič z Dolže. Nihče ga ni nikoli učil kiparskega dela, nikoli se ni pod učiteljevim vodstvom spoprijel z leseno stvarino, da ji vdahne pečat človekovega duha. Kar na lepem je nekega dne, ko mu je bilo dolgčas „da bi hudiča na pol presekal“, prijel kos lipovine v roke in z nožem zarezal vanjo. Kot bi se nenadoma strnile v ustvarjalne gibe rok davne sanjarije, ki so se mu motale po glavi, ko je še kot pastir na paši v mislih gnetel svojo prihodnost — roka je ubogala in iz mrtvega kosa lesa se je izvila ovčica... Potem se rezljanju ni več mogel upreti in še danes ga privlači bolj kot vse drugo.

„Vedno sem si želel, da bi rezljal podobe iz lesa, samo nikoli nisem našel časa, da bi se tega dela lotil. Druge stvari so

bile pomembnejše,“ je pripovedoval Janez Juršič, medtem ko sem si ogledoval domiselno podobo pijanca v globokem reliefu.

„Ne bom rekel, da mi je nesreča porinila nož in dleto v roke, čeprav je res, da sem zašel rezbariti, ker drugo delo le s težavo opravljam. Posebno jeseni in pozimi je težko sedeti križem rok. Jaz moram delati, brez dela sem izgubljen!“

Leta 1941 se je Juršič po nesrečnem naključju težko poškodoval; lokomotiva mu je na muenchenskem kolodvoru odrezala noge. V bolnišnici je prvič prijel svinčnik v roke in pričel risati razne like za sestre. Hoteli so ga obdržati kot vratarja, vendar ga je preveč vleklo domov. V domovino se je vrnil s protezami, vendar ga težka invalidnost ni rešila pred italijanskim okupatorjem. Obsodili so ga na smrt, potem pa so ga „milostno“ poslali na takrat

zloglasni otok Rab, kjer je preživel 14 najtežjih mesecev svoje življenja. Samo izredno trdna volja in neuklonljiv značaj sta ga izveljela živlega s kraja, kjer so umirali mnogi Slovenci.

Po vojni se je poročil. Lotil se je vsakega dela, ki ne zahteva hoje. Čevljaril je, šival copate, se izučil za priložnostnega mesarja. A ves ta čas je čutil, da ga vleče k lesu, da si želi rezljati in ustvarjati. In tako je prišel tisti dan pred enajstimi leti, ko je izrezljal prvo ovčico.

Motive za svoje delo je našel v starih prilikah. Starodavni liki svetnikov v zgubanih oblakih so ga na papirju izzivali, da jih prenese v les. Izziv je sprejel in dleto je pelo, nož je rezal. Včasih je tako zagrizeno delal, da je moral tudi po trikrat zamenjati prepoteno srajco.

„Dostikrat takole ponoči, ko ne morem zaspati, premišljam, kaj bi izrezljal. Iz teh nočnih premišljanj se mi je porodil že

marsikateri globoki relief ali lik. Največkrat pa mi da navdih za delo kakšna slika. Našega pesnika Prešerna sem izrezljal po neki sliki, ki sem jo videl v reviji. Partizana sem si zamislil sam, in pijanca tudi. Kadar pa delam okvire za ogledala ali rezljam podloge za lovske trofeje, mi daje navdih narava; prepletam liste in razne plodove.“

Nikoli ni brez dela. Naročila za kipe in okrasne okvire prihajajo iz vseh koncev Slovenije, eno njegovo delo pa je odšlo tudi prek velike luže v Kanado. Občasno se ukvarja tudi s popravilom uničenih nagrobnih spomenikov.

„Veste, če bi samo sedel in premišljal o invalidnosti, bi se nabralo preveč slabih misli. Zato delam in z delom prihaja veselje do življenja, samo z delom si človek krepi voljo, brez volje pa nisi nič...“

M. MARKELJ

IZ TRDINOVEGA NOTESA

Trška gora

trška gora

„Mali šmaren na trški gori. Ljudi se trlo. Dosti kramarjev, lectarjev, kruharic, kuharic, mesarjev in krčmarjev. Kuhja se zunaj in znotraj. Dobila se govca juha, govedina, bravina, praščevina (pečenka) s salato in klobase. Pri Župančku juha po 5 krajcarjev, pečenka s salato 25 krajcarjev. Vino cviček po 28 krajcarjev, zelenika po 52, zame zoprna sladčica, ali pre-prijetna gospodi. Vino bilo je skoraj povesod drugej po 40 krajcarjev, če ravno nič posebne dobrote. — Meščanov pride k prvi maši malo, k deseti že pritiskajo huje, po poldne jih o lepem vremenu vse mrgoli in razvijajo se krasne veselice okoli cerkve in po zidanicah s petjem, živio-klicanjem, političnim cenčanjem, kranjsko in nemško špraho, lovom deklet in fantov, zbadljivim zabavljanjem, uljud-

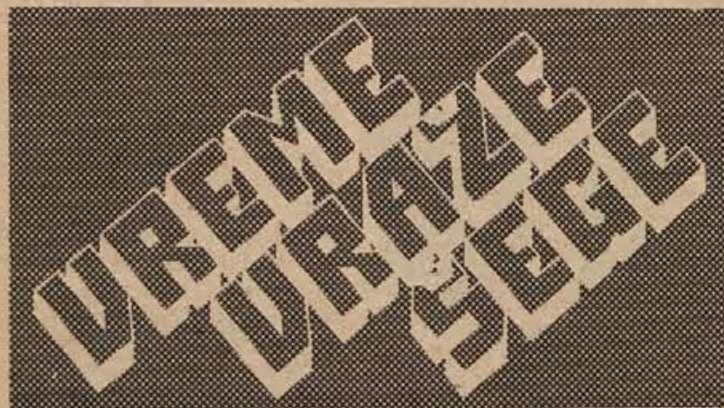
no lunavščino, z borbo z zdravim razumom in moštvo etc. Cerkev slovi po okolici za lepo — te pohvale jaz ne morem nikakor potrditi, posebnega krasa ni nič, mati božja v vel. oltarju se sveti in lesketa kakor kaka orientalska sultana v romanih.

Pele so se stare pesmi, noveje in ravno naj lepše niso mogle se peti, ker orglar ni znal orgljati. Razzaljivo vedle so se 4 Smoletove flore, gledaje tako zaničljivo od strani druge ljudi in zraven kazaje s prsti zdaj in enega zdaj v drugega in spremljevale te pantomime z nesramnim smehom, da se je vse škandaliziralo.“

Čeprav Trdini cerkev ni všeč in še zlasti ne orientalska mati božja v velikem okvirju, čeprav so se štiri Smoletove hčere ved-

ie vse prej kot grajsko, čeprav se je bardu zdel cviček tako drag (upoštevati kaže, da je bil po rodu vendar Gorenjec!) in čeprav je imel mali šmaren na Trški gori še morebitne druge napake, kar vidno raste navdušenje za Trško goro: večina se najbrž še spominja časov, ko avtomobili še niso tako pokvarili človeških duš in načina življenja in ko je bila Trška gora še priljubljeno nedeljsko sprehajališče Novomeščanov.

Danes gre večina le tja, kamor je mogoče z avtomobilom do zadnje gostilne... In Trška gora? Vse bolj postaja zaplankana zasebniška zidaniško-vikendenska pokrajina. Človek bi se zjokal, kako imenitni misleci smo ljudje, kadar je treba oněsnažiti in oskruniti naravo. Trška gora je prav lep primer za to.

Nekdanji sedmi mesec v rimskem koledarju je danes deveti, ime pa je ostalo staro. Latinska beseda „septem“ — sedem je v korenu septembra, meseca, katerega prvi dan se začne ob 5.21, sonce pa zaide 13 ur in 21 minut pozneje. V vsem mesecu se dan skrči za eno uro in 38 minut.

Slovenska imena, ki so bila v rabi pri različnih avtorjih v prejšnjih desetletjih in stoletjih, so močno raznovrstna. Martin iz Loke — od njega imamo kar precej imen, je septembru dejal poberuh, a se ime ni ohranilo. Trubar je za september uporabljal ime jesenik, češ da je to jesenski mesec, a tudi to ime ni zdržalo. Drugi so september imenovali malomašnik, miholščik, sadnik, sadni mesec, šentmihelski mesec in podobno, obveljalo pa je ime kimavec.

Kako je nastalo to ime, ni zanesljivo. Med najbolj verjetnimi razčlembami je brzkoneta, da je ime nastalo zaradi tega, ker živina, ki jo nadlegujejo obadi in muhe, nemirno kima sem ter tja. Ime kimavec za mesec september najdemo že v najstarejši ohranjeni slovenski pratiki iz leta 1741. V letu praktarske pravde je 1848 Blaž Potočnik poskušal uvesti ime sadnik, a se mu poskus ni obnesel.

Petega septembra ob 20.18 bo mlaj, teden dni kasneje ob 12.59 pa prvi krajec. Kdor verjame Herschlovemu ključu, mora verjeti tudi napovedi, da bo okrog mlaja lepo, če bosta pihala sever ali zahodnik, in deževno, če bo pihal južni ali jugozahodni veter. Okrog prvega krajca pa Herschel napoveduje zelo deževno vreme.

8. septembra je mala maša, mala gospojnica, mali šmaren — Marijino rojstvo. Pravijo, da mala maša pripelje jesen v deželo, čeprav sta do začetka astronomske jeseni še dva tedna. Tudi na mali šmaren je v ljudskem izročilu ostalo nekaj tistega, kar velja ob velikem šmarnu. Tako je bilo okrog Krškega tudi ob mali maši prepovedano plezati po drevju, češ da so na drevju kače...

Pregovor pravi, da „pomladanska“ Marija (25. marca) pripelje lastovke v deželo, jesenska jih pa odpelje. Na kmetih še velja, da mora biti otava do male maše pospravljena. Sploh velja mali šmaren za vremenskega preroka. Kajti: poletje se je poslovilo, v deželo prihaja jesen. In kakor je bilo na prelomu med poletjem in jesenjo, tako si obetajta vreme v naslednjih tednih... Poglejmo nekaj pregovorov:

4.9. — 17.9.

Do malega šmarna na so... potem na lesi se otava suši. Kadar prve dni kimavca prav pogostoma gimi, ob letu obilno bo tepkovca, pšenice in rži. Kakršen kimavec, takšen bo sušec. Kakršno vreme na dan male maše, tako nam trideset dni odteče. Kakršno vreme na malo mašo nastane, rado potem še dva meseca ostane. Kakršno vreme o kimavca mlaji (letos: 5. septembra), takšno vso jesen je najraj. Kdor po mali maši kosi, ta za pečjo suši. Mala maša — v vsakem grmu paša. Mala maša za sukno vpraša in lastovke od nas-beže. Če zgodaj-preselijo se priči, hudo zimo žurijo o božiči.

Notburga, ki goduje 13. septembra, je bila včasih v čislih pri kmetih, kajti baje so nekoč od nje zahtevali, naj žanje še po delopustu, pa se je uprla z besedami: „Bog naj razsodi med menoj in teboj.“ Vzdignila je srp, ki je obvisel v zraku... Zato je upodobljena s srpom in — bosa. Pesem poje: „Sveta naga, bosa, je pala nanjo rosa.“ Še en dokaz več, da se jesen neizogibno bliža.

15. septembra goduje Marija sedem žalosti. Pregovora trdita, da če se orje na ta dan, tedaj njiva sedem let ne obrodi oziroma: če se na Marije sedem žalosti na polju dela, se letina žalostno drži.

„Kjer bog roko ven moli“
A. BARTELJ
J. SPLICHAL

prvi birt u šentjerneji

Posebna značilnost kegljišča so bila več kot 80 let stara kegljaška pravila; neznan avtor je namreč napisal „Deset kegljaških zapovedi“.

- Naj jih naštejeva:
1. Vrjem, da jih z enim lučajem lahko vržeš vseh devet!
 2. Ne kolni, če ti je kak lučaj izpodlel!
 3. Praznuj včasih „vseh devet“ s štefanom vina ali dvema štefanoma piva.
 4. Spoštuj dobre kegljavce, da se bode tudi tebi dobro godilo na kegljišču!
 5. Ne razbijaj kegljišča, da se bode tudi tebi dobro godilo na kegljišču!
 6. Ne plankaj, da se tvoja stranka preveč ne ujezi!
 7. Plačaj pošteno kegljiščno pristojbino!
 8. Ne krati svojemu bližnjemu kegljiščnih zaslug!
 9. Ne želi, da jo tvoj bližnji slabo zažene!
 10. Ne želi, da odide tvoj bližnji s kegljišča brez „denarja“!

Ni znano, kdo je napisal ta pravila, ampak brzkoneta bi lahko bil stari Recelj. Recelji so bili znani šaljivci, povrh vsega pa so pravila tako napisana, da spodbujajo red na kegljišču in da, kot na primer tretja zapoved, vevajajo tudi naročanje pijače. Žal so zapovedi letos pozimi ukradli. „Prav hudo sem se ujezila!“ pravi Receljeva. „Večkrat sem nameravala spraviti zapovedi iz okvira in jih nadomestiti s kopljo, pa sem vedno pozabila na to, ali pa mi je zmanjkalo časa — zdaj pa me je prehitel tat in ukradel original...“

Šesta zapoved kaže na to, da je bila družabnost včasih večja vrlina, kot je danes; nekoč je met v planko lahko ujezil kegljaške tovariše. Danes nekdanje družabnosti ni več in kegljači na avtomatskih kegljiščih jezijo s plankami le sami sebe, ker jim meti v desko slabšajo rezultat: kegljanje je postalo popolnoma posamičen šport...

Da družabnost upada, ve povedati tudi gospodinja: „Včasih, da, včasih je bilo čisto drugače. Takrat so bili še časi, ko ni bilo kino dvoran in televizorjev in ko so bili radijski sprejemniki redkosti. Zvečer so se shajale družbe znancev, prijateljev, kolegov. In če samo pomislim, kakšno je bilo na primer ob žegnanih v naši gostilni! Ali pa za Martinovo; to je bil včasih res pravi kmečki praznik ob koncu jesenskega dela! Danes pa — ali se mladi ne znajo več zabavati ali pa se zabavajo drugače, da mi stari tega sploh ne vidimo in ne občutimo. Vendar pa bolj verjamem, da je družabnost močno upadla...“

Še pred vojno je na primer Šentjerneji imel društvo knofelčarjev. To je čisto droben dokaz za nekdanjo družabnost: vsi člani tega društva so morali vedno imeti pri sebi knofljo. Kadar sta se dva člana srečala, sta morala oba pokazati znamenje pripadnosti društvu. Kdor je bil slučajno brez tega razpoznavnega znaka, je bil obsojen na kazen: v skupno blagajno je šel določeni znesek, in ko se je nabralo več denarja, je šel za družabno prireditev... za bandanje...“

Pogovarjali smo se v prostorni in čisti gostilniški sobi; po stenah so visela priznanja, ki jih je dobil pokojni Janko za svoje uspešne nastope na konjskih dirkah, kdo ve kdaj se je ustavila stara stenska ura, v kotu pa je čakala na zimo domača kmečka peč. Včasih je bilo poleti vse drugače: Receljeva gostilna je živela in dihala na vrtu. „Ko še ni bilo hladilnikov, je bil vrt najprijetnejša zadeva. Zadaj smo imeli veliko ledenico, v kateri je bilo dovolj prostora, da smo hladili pijačo, in največ gostov je posedalo na vrtu! Tam smo imeli največ prometa.“ se spominja časov pred vojno Pavla in hkrati dodaja: „Še ko sva midva prevzela gostilno, smo gostom postregli tudi z raki. Janko jih je navdušeno lovil v potoku Koludarček še več let po tistem, ko so zaradi račje kuge izumrli v Krki, potem pa so nenadoma izginili tudi iz tega potoka...“

In ko smo že pri strasteh pokojnega oštirja, potem raki gotovo niso bili na prvem mestu. Kdo v Šentjerneju včasih ni živel za konjske dirke? Janko Recelj je bil med organizatorji in med tekmovalci. Naj zapiševa, da se prireditelji konjskih dirk še danes zbirajo v Receljevi gostilni. Skupaj s tradicijo dirk je ostalo tudi zbirališče organizatorjev.

Včasih so šentjernejski kasači dirkali na jezelnih, furnanskih cestih proti Grobljam. To je bilo še takrat, ko je Josef Ressel, izumitelj ladijskega vijaka, stanoval v Pleterjah in preizkušal svoj izum na Krki. Pozneje so dirke postale organizirane in zgradili so tudi hipodrom.

Janko Recelj je na šentjernejskih in krških konjskih dirkah pobral sedem zmag s kobilo Zoro. „To je bila res prava kobila, rojena za zmage.“ se spominja let okrog 1930 Pavla in pristavi: „Potem ko Zora ni bilo več, nismo več redili dirkaških konj, ampak le težke, za delo na polju in za vprego. Po vojni Janko ni več dirkal...“

Sicer pa bi po vojni Janko res težko še zmogel moči za napore kasaške dirke; med vojno je bil namreč interniranih v Gonarsu. Pravijo, da so se Italijani tako bali maščevanja partizanov, da so iz strahu pred morebitnim napadom posekali 265 dreves v Receljevem sadovnjaku, da se partizani ne bi mogli prikrasti preveč blizu, ne da bi jih opazili.

Ko se je Janko po vojni vrnil v rodni Šentjerneji, je rekel: „Sadovnjaka je sicer škoda, ampak važno je, da smo vsi živi!“ Obrt pa je dal prepisati na ženo, ker sam ni več zmogel naporov tezaškega poklica, v katerem človek ne sme vprašati za nedeljo ali praznik, poklica, v katerem si težko privošči počitnice in v katerem ni prostih popoldnevo...“

V tako znano oštirjo, kot je Receljeva, hodi običajno tudi dosti znanih ljudi. „Ah, o tem ne govorim nič rada, to se mi zdi kot poceni hvalisanje.“ nikakor nisva mogla izveči iz Receljeve Pavle besede o tem, kdo izmed gostov se dostikrat oglasi v njihovi gostilni. Šele pozneje, ko sva s steno vzela fotografijo Slovenskega okteta, sva jo pripravila do besede: „Res, Slovenski oktet se dostikrat oglasi v naši gostilni, zlasti kadar pridejo s turnej. Tudi 15-letnico okteta so slavili v naši gostilni. In prav v zahvalo za dobro postrežbo in prijazen sprejem ob jubileju 1966 so okteto Receljevim poklonili barvno fotografijo s posvetilom. Na hrbtni strani so napisali zahvalo. Pavla pa je pogledala po obrazih na fotografiji: Kozlevčar, Lipušček, ta je že pokojni, škoda, da ni več vseh, tako fejest fantje so bili...“

Tudi prvak ljubljanske opere, znani basist Ladko Korošec, ki ga poznajo po opernih hišah vsega sveta, je čest gost v Receljevi gostilni. „Še prej se je z družino ustavil pri nas in ostal po ves mesec. Filmiranje je njegov konjiček in po cele dneve je hodil po okolici in filmal. Pozimi se je ponovno oglašil in nam predvajal v Šentjerneju in okolici posnete filme in pa kajpak filme, ki jih je naredil na svojih gostovanjih...“

Slikar Jakac in še številni drugi Novomeščani pridejo, kadar le utegnejo, v Receljevo gostilno: po košček domačnosti, po pristno vino iz lončenih majolik — petelinov, iz tega šentjernejskega simbola.

Receljeva gostilna pa ostaja taka, kot je bila pred desetletji: nekdanje furmane, pozneje kočijaze, potem motorizirane turiste, slučajne popotnike, domačine ali tujce — vse se trudijo kar najbolje postreči... „Gost mora zadovoljen iz gostilne!“ je geslo Receljeve gostilne. In ker domala vsi gostje odhajajo zadovoljni, se tudi radi vračajo. Nič čudnega ni zato, da je Božo Račić Kume zapisal v zahvalo posvetilo, katerega del sva zapisala v uvodu: „Prvi birt u Šentjerneji to je Recelj narpoprej!“

trimo: NOVA TOVARNA ZA PRAZNIK

Pogled na TRIMO. Na sliki desno je nova tovarna fasadnih in strešnih plošč, ki jo bodo v soboto, 6. septembra, slavnostno odprli.

vico plošč bodo porabili za zapiranje objektov, ki jih bodo sami postavili, ostanek pa bodo nudili tržišču.

S to naložbo bo kolektiv TRIMO povečal celotni dohodek za 137 milijonov dinarjev letno in zaposlil še 100 ljudi, kar bo prispevalo h krepitvi podjetja, njeni ekonomski varnosti in hkrati gospodarske okrepilo občino, ki je med manj razvitimi v Sloveniji.

PO

trimo

Kolektiv trebanjske industrije montažnih objektov TRIMO čestita poslovnim sodelavcem in vsem občanom za praznik občine.

Trebanjski TRIMO je znan po izdelavi montažnih kovinskih hal po vsej domovini. Letos bodo izdelali 5.000 ton jeklenih konstrukcij, kar pomeni 130.000 m² površin industrijskih in drugih objektov. To je 80 odst. njihovega obsega dela, preostalih 20 odst. pa so drugi kovinski izdelki: cisterne, žerjavi in podobno. Izdelali jih bodo v skupni teži 1.100 ton.

350-članski kolektiv računa, da bo letos dosegel 183 milijonov realizacije. To je približno 150 odst. več kot leta 1973. Kljub taki rasti pa kolektiv pestijo težave, saj zaradi naglo rastočih cen materiala, pomanjkanja strokovnih kadrov in drugih delavcev, organizacijskih sprememb in podobnega, ne dosega takšnih dohodkov, kot bi jih želel. S stabilizacijskim načrtom želijo težave odpraviti in podjetje organizacijsko utrditi. Posebno skrb posvečajo izobraževanju, saj odvajajo na leto v ta namen več kot milijon

dinarjev. Samoupravni odnosi v kolektivu so urejeni in delavci neposredno odločajo o vseh pomembnejših rečeh. Informiranje so popestrili še z redno izhajajočim tovarniškim glasilom.

NOVA TOVARNA

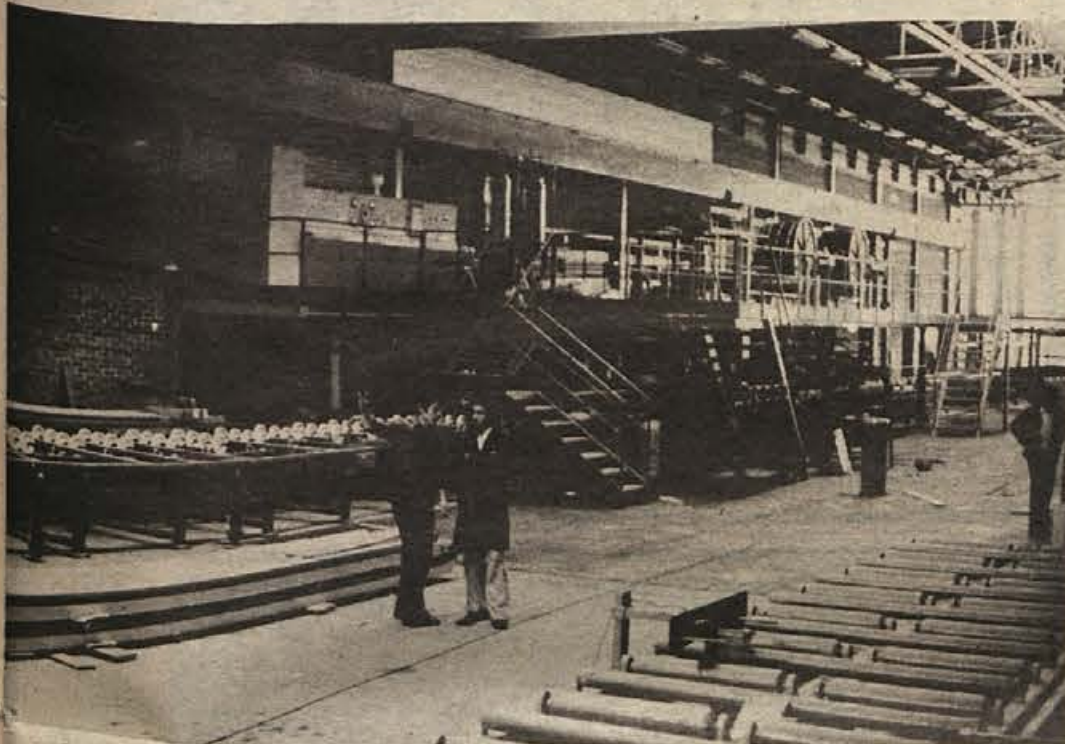
Trebanjski kovinarji bodo letošnji praznik občine proslavi-

li z otvoritvijo nove tovarne. Za naložbo so se odločili potem, ko so spoznali, da objektov, ki jih postavljajo, ne morejo izročiti brez strehe in sten. S kooperanti, ki so opravljali zapiranje objektov, so imeli nenehne težave zaradi pomanjkanja fasadnih in strešnih plošč, primernih za zapiranje tipskih ko-

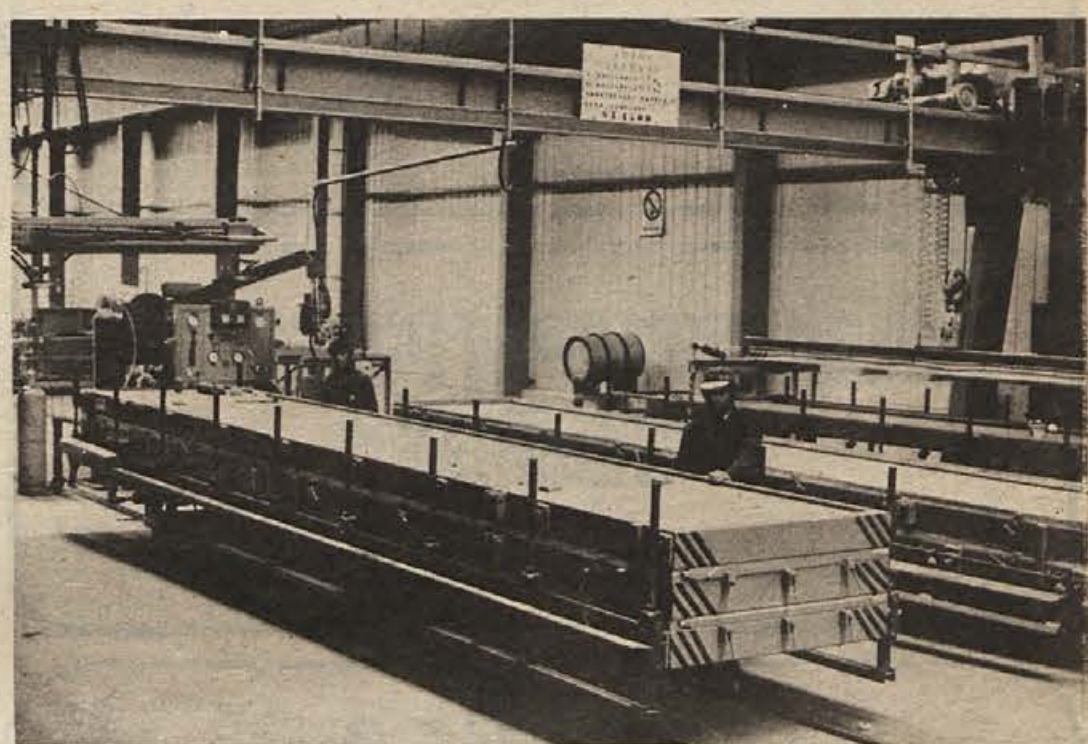
vinskih objektov. V novi tovarni, skupaj z opremo je veljala več kot 47 milijonov dinarjev, bodo izdelovali prav elemente, ki so jih doslej pogrešali, fasadne in strešne plošče. Pravijo jim tudi „sendvič“ plošče. „Sendvič“ zato, ker so sestavljene iz dveh primerno razmaknjenih pločevin, vmes pa je polnilo,

toplotni izolator. Pločevina je plastificirana, polnilo pa poliuretano. Pločevino inn polnilo za sedaj še uvažajo.

V novi tovarni bodo na leto izdelali 400.000 m² strešnih in 120.000 m² fasadnih plošč. Če bodo delali v dveh izmenah, se bo proizvodnja podvojila. Polo-

Naprava za izdelovanje strešnih plošč

Naprava za izdelovanje fasadnih plošč

(Foto: M. Vesel)

GRADBINCI SE MODERNIZIRAJO

Čeprav majhen, je kolektiv Gradbeno opekarskega podjetja z Mirne poznan tudi izven občinskih meja. Sedaj 58-članski kolektiv že vsa leta opravlja gradbene storitve, proizvaja zidake in opravlja uslužnostni razrez lesa. Zaposlujejo tudi blizu 30 sezonskih delavcev.

Lani so povečali obseg dela za več kot 50 odstotkov v primerjavi z letom prej. Posebno so povečali obseg gradbenih storitev, medtem ko sta opekarna in žaga ostali na isti ravni. Letos gradijo v več krajih: na Mirni, v Novem mestu, Grosuplju, v Ribnici in drugje. Veliko delajo tudi za VP. Na Mirni

gradijo v sodelovanju s SGP Grosuplje 25-stanovanjski blok.

V minulih dveh letih je kolektiv mirenskih gradbincev namenil za modernizacijo blizu 3 milijone dinarjev. Kupili so stroje za zemeljska dela in razno drugo gradbeno mehanizacijo. Svoj strojni park pa bodo krepili tudi v prihodnje, saj nameravajo gradbeno dejavnost še povečati in leta 1980 obseg dela podvojiti. Investitorji so z opravljenimi deli Gradbeno opekarskega podjetja z Mirne zadovoljni in kolektiv mirenskih gradbincev je dobil že več pohval.

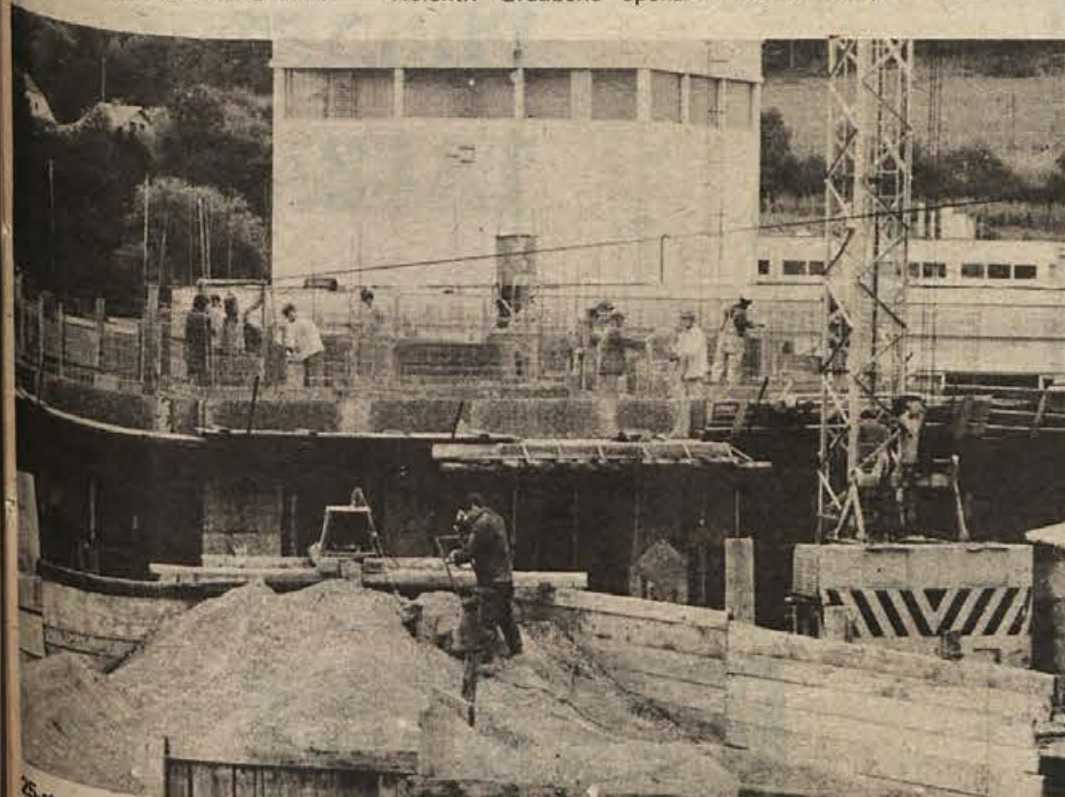
Kolektiv Gradbeno opekar-

skega podjetja sodeluje s krajevno skupnostjo in pomaga pri ureditvi del, ki jih je mirenska KS sprejela za obdobje prihodnjih treh let.

PO

Kolektiv čestita za praznik občine Trebnjel!

25-stanovanjski blok na Mirni gradijo gradbinci Gradbeno opekarskega podjetja Mirna v sodelovanju s SGP Grosuplje.

Kolinska zaupa kmetom oni pa njej

V zadnji sezoni je mirenska Kolinska, TOZD Tovarna za predelavo krompirja, prvič izkoristila plansko zmogljivost svojih naprav. Predelala je 12 milijonov ton krompirja v priznani pire, tako da so v letošnjem polletju presegli količinski načrt celo za 49,7 odstotka, kar pomeni vrednostno pribitek 36 odst. Tako so naredili več kot so načrtovali, lahko pa so zadovoljni tudi kmetje, saj je tovarna kupila vse tržne viške krompirja. Tovarna je predelala tudi krompir državnih rezerv. Ves ta suhi pire je sedaj na trgu po izredno ugodni ceni, saj velja veliki zavoj samo 15.00 dinarjev. V njem je sedem malih zavitkov, tako da stane le-ta samo dobra dva dinarja. Sedaj kupujejo ljudje navaden krompir po tržnicah od 3 do 5 dinarjev, ostanejo pa jim še vse sitnosti od lupljenja do kuhanja!

Trenutno se še pogovarjajo o letošnji odkupni ceni, čeprav je bila le-ta na letošnjem srečanju s kmeti-kooperanti že dogovorjena, ker se cene določajo v zveznem merilu. Kot nam je dejal direktor dipl. inž. Lojze Krhin, bo tovarna svoje odkupne cene prilagodila novim cenam tako, da bo prav tako za kmeta kot tudi tovarno. Tovarna bo pri jesenskem odkupu tudi odstopila od klavzule odbijanja od cene, če ima pripeljani krompir sušino pod 20,5 odst., kakor so se dogovorili na letošnjem srečanju. Dobri pridelovalci, ki bodo pripeljali krompir s sušir. > več kot 20,5 odst., kakor so se dogovorili na letošnjem srečanju. Dobri pridelovalci, ki bodo pripeljali krompir s sušino več kot 20,5 odst., bodo dobili plačan pribitek! Tako tudi tovarna pre-

vzema na svoja pleča spodbudo za pridelovanje čim kakovostnejšega krompirja v upanju, da je tudi kmetje ob letošnji slabši krompirjevi letni ne bodo pustili na cedilu.

Tovarno so nadvse skrbno izkoristili tudi v času, ko ni imela dela s krompirjem. Neodvisno

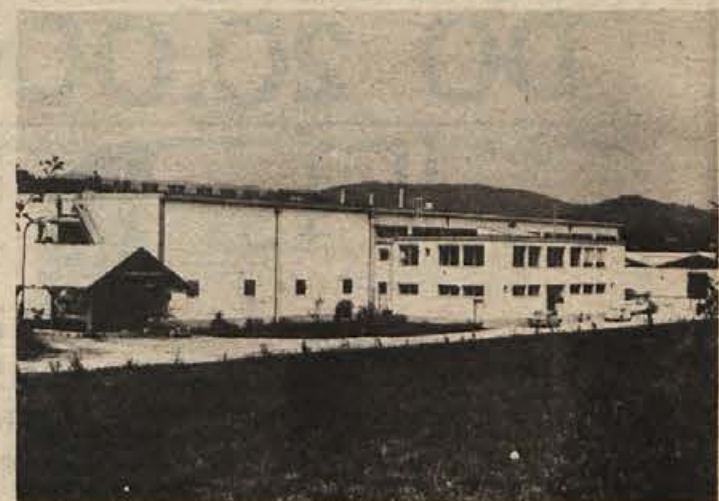
od te predelave teče predelava hrena, izdelujejo še otroške kosmiče Dedis, za tovarno hranil pa pakirajo tudi sodo. To je tudi prispevek k stabilizaciji.

PO

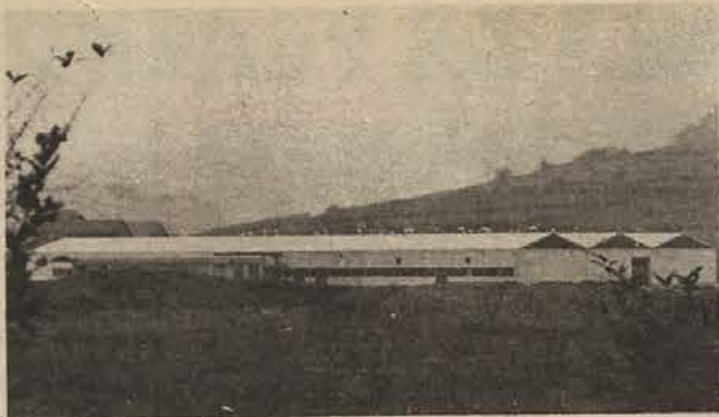
ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE!

Predstavniki Kolinske v razgovoru s pridelovalci krompirja

TOZD Tovarna za predelavo krompirja na Mirni

Obrat v Veliki Loki pri Trebnjem bo kmalu nared

KEMIČNA INDUSTRIJA
DONIT MEDVODE

Občanom trebanjske občine čestitamo za praznik!

dolenjka

TRGOVSKO PODJETJE NA DEBELO IN DROBNO NOVO MESTO
Priporočamo obisk naših prodajaln v Trebnjem, Mokronogu in drugih krajih.
Vsem čestitamo za praznik občine Trebnje!

Komunalno obratno podjetje

Trebnje

Razen komunalnih del opravljamo še:
- GRADBENE STORITVE
- VODOVODNE NAPELJAVE
- STROJNE IN PREVOZNE STORITVE
Čestitamo občanom za praznik občine!

Pogled na Treles z Odrge

MIZARSKO PODJETJE
TRELES Trebnje

Izdelujemo vse vrste pohištvene opreme po naročilu.
Občanom in vsem sodelavcem čestitamo za praznik trebanjske občine!

STANOVANJSKO PODJETJE TREBNJE

VZDRŽEVANJE IN GRADNJA STANOVANJ.
Čestitamo za praznik!

VELIKA RAZPRODAJA POHIŠTVA

novoles

ZNIŽANJE DO

50%

od 25. 8. - 6. 9. 1975 vsak dan od 10.00 do 18.00
v soboto od 8.00 do 14.00

NUDIMO KREDIT DO 20.000 din

uniles

lesni
kombinat

novoles

novoles
novo mesto

TOZD Tovarna ploskovnega pohištva Trdinova 45
Novo mesto (Gotna vas) tel. 22521

Pomoč pridelovalcem krompirja

Kmetijska zadruga Trebnje

Svojim članom, kmetom in delavcem ter vsem občanom čestitamo za praznik občine.
Priporočamo obisk svoje nove prodajalne v

VELIKEM GABRU

ki je založena z reprodukcijskim materialom, železnino in podobnim. Hkrati vabimo k
nakupu v vseh drugih naših prodajalnah.

KROJAŠKO PODJETJE TREBNJE

Izdelujemo vse vrste oblačil in uniforme po meri.
Priporočamo se za naročila in hkrati čestitamo za praznik občine Trebnje!

**vsak četrtek
DOLENJSKI LIST**

Kam po znanje? V šolo vendar!

Za odrasle vsako leto več oddelkov - Vpis možen še do 1. oktobra

Delavske univerze v Posavju so izdale skupen program za izobraževalno sezono 1975-76. Iz njega vzemo za vse vrste šol in tečajev, ki jih organizirajo v Brežicah, Krškem in Sevnici. Program je kratka informacija, dobrodošla vsem, ki se želijo strokovno, družbenopolitično in drugače izpopolnjevati.

Politično šolo in šolo za samoupravljalce imajo v programu vse tri delavske univerze. Brežiška sprejema letos prijave kar za šest srednjih šol za odrasle. To so poklicna gostinska šola, ekonomska srednja šola, srednja komercialna šola, tehniška šola za strojno stroko, poklicna kmetijska šola in šola za poklicne voznike motornih vozil.

Delavci brez popolne osemletke imajo možnost za dokončanje 5. in 6. ter 7. in 8. razreda osnovne šole.

Delavska univerza Brežice razpisuje tudi vpis v oddelek višje uprav-

ne šole, za katero je v vseh treh občinah veliko zanimanja. Do sredine minulega tedna je prejela zanjo že 60 prijav. Oddelek višje ekonomske šole imajo v Krškem, oddelek visoke ekonomske-komercialne šole in visoke šole za organizacijo dela pa v Sevnici.

ZBRALI SO ZA CESTE

Delovne organizacije in občani v brežiški občini so do 25. avgusta letos zbrali za ceste 3.547.455 din. Doslej so porabili za modernizacijo cest po sprejetem programu nekaj nad 2,4 milijona din. S tem denarjem so uredili most čez Savo in Krko v Brežicah, asfaltirali ceste Nova vas-Velika Dolina, Pohanca-Artiče in Dečno selo-Globoko.

Na prireditvi „Artiče 75“ se je v nedeljo zbralo nad tisoč ljudi. O napredku krajevne skupnosti, o pomenu nove ceste in drugih pridobitvah zadnjih let je udeležencem spregovoril predsednik občinske konference SZDL Brežice Vinko Jurkas. Na sliki: predstavnica DPM Artiče sprejema bronasto plaketo krajevne skupnosti. Razen DPM sta jo prejela še Milan Rožac in Janez Slovinc. (Foto: Jožica Teppey)

V tej sezoni bo v Brežicah tudi vrsta raznih tečajev. Med njimi so začetni in nadaljevalni krojni tečaji, tečaji o varstvu pri delu, tečaj higeničnega minimuma za zaposlene v živilski stroki, tečaj za tehnično risanje, strojepisni in stenografski tečaj ter tečaj tujih jezikov. Letos organizira DU še tečaje za kurjace centralnih kurjav, za čuvaje in vratarje ter tečaj za snažilke.

Za nove člane ZK, za vodstva krajevnih skupnosti, za člane delavske kontrole, za vodstva družbenopolitičnih organizacij itd. pa se bodo skozi šolsko leto vrstili številni seminarji.

J. T.

VODO V VSAKO HIŠO!

Prihodnje leto bo uresničena napoved, po kateri naj bi dobilo zdravno pitno vodo vsako gospodinjstvo v brežiški občini. Letos so na vrsti Kapele z vodovodom za 160 gospodinjstev ter vasi Spodnja Pohanca, Mali vrh, Piršenbreg, Globoko, Brezina, Glogov brod, Dečna sela in Gornji Lenart. Na Bizeljskem se bodo lotili napeljave vodovoda takoj, ko bodo imeli v rokah načrte in rezultate raziskav o virih in kakovosti vode. Računajo, da bo to opravljeno do pomladi.

Sevniški gasilski dom dobiva novo podobo: konec tedna so pričeli nameščati že novo ostriženo nadzidane dele doma. Kulturna skupnost bo s temi deli zagotovila mestu kulturno dvorano. (Foto: Železnik)

Mokra podražitev neizogibna?

Vodarina prinaša sevniškemu vodovodu vse večjo izgubo

Komunalno stanovanjsko podjetje Sevnica ni moglo drugače, kot da se je obrnilo na oddelek za gospodarstvo pri občinski skupščini za zahtevkom za podražitev vode. Letos niti ni bilo posebne suše v ceveh, saj so vložili dosti naporov, da so pokrpalili veliko slabega cevododa in zmanjšali izgube vode.

Ze do prihodnjega leta bi bilo treba zagotoviti 1,8 milijona dinarjev, sicer bi znalo priti do suše v ceveh, čeprav so jo nekateri napovedovali za poznejši čas. V tem trenutku je najteže zagotoviti enostavno pokrivanje stroškov. Sedanja vodarina v mestu je bila določena pred dvema letoma, v tem času pa se je samo tokovina že dvakrat podražila. Lani podjetje vode ni moglo podražiti, ker je dovoljeni dvig cen komunalnih uslug izčrpal že višja pristojbina za smeti. Ob sedanjih cenah za vodo (gospodinjstva 1,80 dinarja za kubični meter vode, ustanove 3,60, gospodarstvo pa 5,40), se je na račun stanovanskega podjetja od vodarine nabralo že 120.341,33 dinarjev izgube.

Da bi vsaj nekako izplavali iz te vodne zagate, predlagajo pri komunalno stanovanjskem podjetju 28-odst. podražitev. Kubik vode za gospodinjstva naj bi veljal 2,30 di-

narjev, za ustanove 4,60, gospodarstvo pa 6,90 din. Ob lanskem predlogu za podražitev smeti je bilo precej razburjanja, račune je pregledovala celo občinska komisija, na kraju pa se je izkazalo, da je še dobro, da hoče za ta denar sploh še kdo pobirati smeti. Predvidena podražitev vode, bi, če bodo dana soglasja, onemogočila kakršnekolik druge popravke cen pri komunalnih uslugah. Dražje vode seveda ne bo nihče ve-

SEVNICA: ENI NA MORJE, DRUGI V ŠOLO

V ponedeljek zarana so odpeljali na morje vse učence petih razredov v šolo v naravi. Odpotovalo je 330 otrok.

Otroci bodo v Valovinah pri Puli 10 dni.

sel, zeleti je le, da jo bi bilo mogoče zagotoviti dovolj čim dlje.

Sevniški pabeži

KONKURENCA - Vse kaže, da bo slejkoprej pričeli poslovati v pisarni v Sevnici tudi ljubljanski SAP in sicer v prostorih, kjer je do pregona drogerija. Vzpostavitev zanimanje avtobusnih podjetij v Sevnici je obetavno, več mestnih namreč deluje v mestu že tudi slovarnica celjskega Izletništvu, kdo bo imel tudi kaj novih avtobusov?

KAJ ČAKAJO? Ze nekaj mesecev z ob časa vztrajno izpodročje fult na magistralni cesti proti Sevnici mu malo niže od lesenega mostu. Vse kaže, da je laže postaviti plot in nabiti nekaj znakov, kot da cesto popraviti, preden bo v de. Na sliki: vse večja izpodročje.

SEVNŠKI VESTI

Novo v Brežicah

LOPATE V ROKAH GIMNAZIJCEV - Pred brežiško gimnazijo dokončujejo novo telovadnico, dijaki pa že ves teden urejajo okolico. Akcija je organiziralo šolsko športno društvo.

TRI PLAKETE - Na nedeljskem praznovanju v Artičah so prvič podelili tri bronaste plakete s priznanjem krajevne skupnosti. Dobila sta dva posameznika, Milna Rožac in Ivan Slovinc, ter Društvo prijateljev mladine Artiče.

FOTOAMATERJI, POHITITE! Rok za oddajo fotografij, s katero bodo člani brežiškega foto-kino kluba počastili letošnji občinski praznik in trideseto obletnico osvoboditve, se bo iztekel 20. septembra. Vsak avtor lahko sodeluje z desetimi fotografijami. K sodelovanju so vabljeni tudi učenci foto krozkov osnovnih šol.

ŠTISKA V ARTIČAH. Osnovno šolo v tem kraju obiskujejo tudi otroci iz bivšega okoliša Pečice in Sornelji, zato imajo premalo učilnic za vse oddelke, čeprav poteka pouk v dveh izmenah. Za silo si pomagajo s prostori na podstrešju, ki pa za pouk niso primerni.

BREŽIŠKE VESTI

V petih letih tisoč ležišč

Krčani bodo letovali na Malem Lošnju, kjer bo zrastle veliko naselje

Krška počitniška skupnost je imela letos izredno dobro sezono. Od prvega junija do 20. septembra bodo imeli v Materadi 35 tisoč nočitev. Za občane imajo na voljo 300 ležišč v domu in hišicah, razen tega pa še 42 avtomobilskih prikolice. V Materadi je tudi pionirsko naselje, kjer je letovalo 800 otrok. Učenci četrtilih razredov iz vse občine so tam obiskovali šolo v naravi in se učili plavalnih veščin.

Dopustnikom in otrokom je v Materadi že pretesno, vendar krška počitniška skupnost v Po-reču ne more več širiti svojih zmogljivosti. Zaradi tega so se odločili za nakup novih zemljišč v Nerezinah na Malem Lošnju. V petih letih bodo tam postopoma zgradili objekte za tisoč ležišč. Tako bo zrastle ob

Krške novice

ZE ODPRT - Minulo nedeljo so odprli vrata dijaškega doma „Milke Kerinove“, ki bo tokrat nudil zavetje okoli 160 gojencem. Ta ševička je nekoliko večja kot minula leta. Dijakom srednje tehniške šole se tokrat prvič pridružili še učenci tretjega letnika strojne TSS s „posameznim programom“, to je tisti, ki so uspešno končali poklicno šolo kovinarske smeri.

ZE NADALJEVANJE - S tekmovanjem moških in žensk v plavanju so se minuli teden nadaljevale letošnje občinske delavske športne igre. Do zaključka, ki je napovedan za november, bo na programu še nekaj disciplin.

TOKRAT REKORDNO - V zadnjih treh mesecih so v krški občini zbrali več kot 881.000 litrov mleka, ali skoraj 200.000 več kot v enakem lanskem tromesečju. Tudi polletni rezultat je bil z 1,7 milijona litri „rekorden“ in bo tak verjetno tudi končni odkup. To je razveseljivo tudi zaradi tega, ker je v tem letu nova le ena odkupna linija, kjer zberejo na mesec od 4.000 do 5.000 litrov, kar pomeni, da se je povsod zanimanje za mlekarstvo močno povečalo.

KRŠKI TEDNIK

DELEGATI IMAJO BESEDO

Osnutek dogovora o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976 - 1980 bodo do sredine septembra obravnavali tudi delegati občinske skupščine Krško. Na dnevnem redu bo še osnutek temeljev za dogovor o družbenem planu Jugoslavije, osnutek zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij in manj razvitih območij predelov v SRS ter osnutek dogovora o njihovem pospešenem razvoju v naslednjih desetih letih. Tako bodo delegati iz občine laže sodelovali v razpravi o teh dokumentih na seji republiške skupščine, ki bo 24. septembra.

KOLIKO ZA ZDRAVLJENJE?

Za zdravstveno varstvo občanov so lani porabili milijon in 368 tisočakov iz občinskega proračuna v Krškem. Za zdravljenje nepremožnih so odšteli 358 tisoč din, za zdravstveno zavarovanje uvažalcev družbene pomoči 327 tisoč in za starostno zavarovanje kmetov 566 tisoč din. Manjše zneske so plačali še za razne druge oblike pomoči.

STARA ŠOLA SPET NOVA

V klopi posebne šole v Krškem je te dni sedlo okoli sto učencev. Poslojpe nekdanje osnovne šole so to poletje prezidali in ga na novo opremiti. Tudi zunanost so obnovili, v učilnice in delavnice pa napeljali centralno ogrevanje.

V Nerezinah bo že prihodnje poletje nared kamp za avtomobilske prikolice, otroško naselje in 200 ležišč. Pri izgradnji počitniškega naselja sodelujejo delovne organizacije iz krške občine. Do sedaj se jih je 28 odločilo prispevati po 50 tisoč dinarjev za ležišče standardne izvedbe.

Pozneje nameravajo postaviti dom, v katerem bodo lahko prebili dopust samski delavci. Uredili bodo bazene, igrišča, letni kino, da bodo imeli dopustniki zares dovolj možnosti za rekreacijo v svojem počitniškem naselju. Zanjo so letos odkupili deset hektarov zemljišča ob morskimi obali.

J. T.

SPORTNI CENTER OB ŠOLI

V neposredni bližini Tehniške srednje šole v Krškem bodo dijaki in druga mladina dobili kar tri igrišča: za rokomet, košarko in odbojko. Za mlade je to pomembna pridobitev saj ne bodo več pogrščali igrišč, ki so jih imeli doslej v tovarni papirja.

Pionirsko naselje v Materadi šteje dvaindvajset hišic, v katerih so šolarji iz krške občine letos že četrtič letovali. (Foto: Vlado Podgoršek)

Po etru na vse konce sveta

Trebanjski radioklub ima zdaj primopredajnik in dovoljenja

Duša trebanjskih radioamaterjev je predmetni učitelj tehničnega pouka na osnovni šoli Janez Medved. Konec decembra 1973 so klub ustanovili, danes pa imajo že lep kotiček za delo in dokaj zadovoljivo opremo.

Kot se brez muje še čevljev ne obuje, tudi začetki dela trebanjskega radiokluba niso bili lahki. Ni bilo ne denarja ne kadrov. Najbolj zagnani so vztrajali, na razne naslove so se obračali s prošnjami za pomoč. Največ razumevanja za ureditev stare barake je pokazal občinski odbor Ljudske tehnike. Ko so imeli prostor, so bili še vedno brez opreme.

Brigada kot treba

Marta Planinšek iz Velike Loka, sedaj je dijakinja četrtega letnika novomeške gimnazije, je bila v domačem kraju predsednica mladinske organizacije že pred dvema letoma. Ob volitvah so izbrali drugega, ko pa se je letos vrnila z brigade v Suhu krajini, jo je znova doletela ta dolžnost.

„Vse več mladih prihaja tudi na sestanke,“ govori Marta o vse bolj obetavni pripravljenosti mladih za delo v svoji organizaciji. Velika Loka je bila tudi izhodišče za pomoč pri gradnji vodovoda v trebanjskem delu Suhe krajine, kjer so ravno tako delali brigadirji iz vse občine. „V treh dneh, 4., 5., in 6. julija je delalo 50 brigadirjev, ki so delali že v drugih akcijah. Nekateri so bili nemalo presenečeni s pravim brigadirskim sprejemom. Ni manjkal niti drog za dviganje zastave, simbol pravih brigad!“

Pri kopanju jarkov za vodovod je mladim rokam ostalo najtežje. Šlo je za traso skozi gozd, kjer se stroj ni mogel delati. Sprijemali so se s koreninami in zbito zemljo. Letošnje delovne akcije so bile konec avgusta zaključene, mladi pa so seveda pripravljani še pomagati, koder bo treba.

Marta Planinšek: „Mladina je pripravljena prijeti za delo.“

ga radiokluba niso bili lahki. Ni bilo ne denarja ne kadrov. Najbolj zagnani so vztrajali, na razne naslove so se obračali s prošnjami za pomoč. Največ razumevanja za ureditev stare barake je pokazal občinski odbor Ljudske tehnike. Ko so imeli prostor, so bili še vedno brez opreme. Na pomoč je priskočila tudi občinska skupščina z desetimi tisočaki. Tako so slednjič prišli do japonskega primopredajnika, s katerim gre glas po etru domala v vse konce sveta. Pred nekako mesecem dni so dobili tudi vsa potrebna dovoljenja za delo postaje.

SREBRNI ZNAK SINDIKATOV ISKRI IN ZADRUGI

Jutri popoldne bodo podeljeni tudi srebrni znaki Zveze sindikatov Slovenije za dolgoletno vzorno in učinkovito delovanje osnovni organizaciji sindikata ISKRE - TOZD Elektroliti Mokronog in organizaciji v trebanjski Kmetijski zadrugi. Podobna priznanja bodo podelili tudi posameznikom: Albinu Zoretu in Tonetu Strmoletu iz IMV, - TOZD Tovarna opreme Mirna, Darku Krištofu in Francu Kolencu iz Dane, Francu Marašu iz sekcije za vzdrževanje proge Trebnje, Janku Ovnu, Jani Potočnikovi in Tonetu Glogovšču iz Trebnjega, Mariji Lorenci iz trebanjskega zdravstvenega doma, Martinu Majerleju s KPD Dob, Nacetu Bukovcu iz osnovne šole Trebnje, Stanetu Ponikvarju iz Mercatorja, TOZD Gradišče Trebnje in Tonetu Kožamelju iz Kmetijske zadruge.

KMEČKE ŽENE NA OGLEDIH

Pri kmetijsko-gospodarskih odborih je organiziranih osem aktivov žena zadrug. Za jesen načrtuje dpl. iz. Tončka Borštnarjeva številne ekskurzije v avtobusi. Tako bo sta v petek in soboto odpeljani dva avtobusa žene v Komendo na ogled sodobne kmetije, ki jo ukvarja z živinorejo. Obiskovalci bodo tudi Vrbo in Bled.

Iz kraja v kraj

PROSTOR ZA ŽIVE - Ob njih ureditvenih delih kot je zbiranje ulic ali ureditev kanalizacijske krajevna skupnost poskrbela tudi za parkirni prostor pri pokopališču v Trebnjem. Doslej tam pravzaprav ni bilo primernega prostora, kjer bi človek lahko pustil svoj avto. Posledično bodo tudi asfaltirali.

VSE ZA OBISK - Po reklami za filme sodeč, se v času kših kinematov kljub nenehnemu delanju v trebanjskem kinu menda ni trije gledalci. Na lrpakah za filme herosov namreč tudi take rotče opomine: „Kaj res pozabili?“

POD SVOJO ZASTAVO - Ljudska družina Sentrupert bo v soboto razvila svoj prapor. Slovenske narodne popoldne v Sentrupertu.

TREBANJSKE NOVICE

Petnajst vrstic - ni program

Stabilizacijsko akcijo so v nekaterih OZD v novomeški občini razumeli kot nujno zlo, na srečo pa večina misli in dela resno ter odgovorno

Večina organizacij združenega dela v novomeški občini se je stabilizacijske akcije lotila resno in odgovorno. S tako ugotovitvijo se strinja tudi koordinacijski odbor, ki je temeljito pregledal stabilizacijske načrte z ocenami stanja v posameznih OZD in TOZD.

Na kupu, ki je narasel za pregled, so dobri in slabi programi, med dobrimi nekateri celo za zgled, med slabimi pa jih je nekaj skrajno zanič.

Koordinacijski odbor se je s pozornostjo ustavljal pri programih, ki niso zgolj z leporečjem popisani listi papirja, ampak je za njimi čutili resnost, odgovornost in resnično zavzetost za odpravljanje napak in pomanjkljivosti. Nastalo je merilo, po katerem so sprejemljivi vsi programi, ki predvidevajo ukrepe, predvsem ukrepe za boljše delovno storilnost in organizacijo dela, za zmanjšanje materialnih in osebnih stroškov (dnevnic, kilometrin, nadur) itd.

Po mnenju koordinacijskega odbora so dobre programe izdelali: Bor v Dolenjskih Toplicah ter GG, PTT, splošna bolnišnica in Novograd iz Novega mesta.

Iz večjega števila delovnih organizacij dospel poročila kažejo na hudo neresen, neodgovoren in tudi oportunističen pristop k stabilizacijskim naporom. Kot trdijo v koordinacijskem odboru, je tak primer novomeško komunalno podjetje, katerega stabilizacijski program obsega borih 15 (beri: petnajst) tipkanih vrst in še te v glavnem pogreva, da je „treba varčevati in skrbno

gospodariti“, ene same besede pa ni o tem, kakšni ukrepi so jim potrebni in podobno.

S splošnimi, sicer obširnimi programi, so prišli na dan tudi nekatere največje delovne organizacije, kar jim gotovo ne gre šteti v prid.

Ob tem koordinacijski odbor ocenjuje, da programov niso povsod sprejeli na zborih delovnih ljudi in da ta boj za stabilizacijo ni spoznanje delavcev, marveč bolj ozkega kroga, ki si vsa ta prizadevanja razlaga iz „podjetniškega horizonta“.

Izdelava programov je neodložljiva in takojšnja naloga delovnih organizacij, ki tega še niso storile. Družbenopolitične organizacije, izvršni svet in občinska skupščina, ki po zastopnikih tudi tvorijo koordinacijski odbor, bodo pripravili poročila o poteku akcije, izvršni svet pa je posebej zadalžen, da na podlagi teh poročil oziroma podatkov ter podatkov SDK in bank izdela analizo stanja o polletnem obračunu. S to analizo v roki bodo člani koordinacijskega odbora odšli v delovne orga-

nizacije in v pogovorih izvirali, kakšne rezultate rojevajo stabilizacijski ukrepi.

I. ZORAN

MINI ANKETA:

V zadnjih letih smo se že dobro navadili na nenehno skakanje cen „v višino“, zategadelj nas celo občasne pomenitve otroškega pudra ali zobne paste, s katero izpiramo grenak okus v ustih, niso - presenetile! Toliko bolj pa je ustregla potrošniški mrzlici nedavna pomenitev t.i. bele tehnike in pohištva; o tem smo se prepričali v novomeških trgovinah, kjer kupčija lepo cvete. Tako pravijo trgovci:

Popusti vlečejo

Pavle KOTNIK, prodajalec v Mercatorjevi blagovnici s pohištvom: „Zvezni prometni davek se je zmanjšal za 6 odst. in za toliko so nižje tudi cene pohištva. Če k temu dodamo še ugodnejše kreditne pogoje s 15-odst. pologom, je gotovo, da se nad prodajo ne moremo pritoževati. Od kuhinj do spalnic - vse gre hitro v denar.“

Franc RUDIČ, poslovođa I. poslovalnice Novotehne: „6 odst. zmanjšanje prometnega davka se precej pozna pri prodaji hladilnikov, zamrzovalnih omari, skrinj in črno-belih televizorjev. Kljub temu da se ni zmanjšal prometni davek za pralne stroje, gredu tudi ti v promet zaradi našega 10 odst. popusta.“

Miro MRVAR, trgovski pomočnik v Elektrotehni: „V mesecu avgustu je veljal 8-odst. popust za vse proizvode Gorenja. To se je zelo poznalo pri prodaji zamrzovalnih skrinj, štedilnikov in črno-belih televizorjev, nekoliko manj pa pri pralnih strojih.“

Peter LUZAR, poslovođa Mercatorjeve blagovnice: „Povečana prodaja bele tehnike v avgustu je bila posledica splošne 6-odst. pomenitve in našega 10-odst. popusta. Hladilnikov nam je celo primanjkovalo, nasploha pa smo dosegli največjo mesečno prodajo letos.“

Novomeška kronika

TOLE DA, ONO NE - V tej kroniki običajno opozarjamo na take ali drugačne pomanjkljivosti in napake, ki same bodejo v oči, zato smo si tokrat preveriti, koliko taka opozorila zaležejo. Zapišemo lahko, da so odgovorni že sneli nevarno cestno ogledalo pri mostu in obrezali rože, ki so zakrivala kašpot v Bršlino. Ni pa še novega mostu, novega oddelka lekarne, še zmeraj strašijo ostanki ribogojnice pod mostom, Kettejev vodnjak je prej odpadni koš kot okras (sicer pa ga bodo kmalu pokrili), podhod na Cesti komandanta Staneta še nima razsvetljave, javno stranišče na kandijski postaji je še zmeraj pone-snaženo, tisto na Pugljevi pa še zmeraj staja... itd. itd. Nič ne bo, opozarjali bomo še naprej, saj bomo imeli kaj!

TRŽNICA - Da ne bi kdo mislil, da prejšnji ponedeljek v Novem mestu ni bilo tržnega dne, moramo zapisati, da je bil, le v kroniko ga nismo mogli spraviti. Tudi zadnji ponedeljek so se na tržnici spet zbrali branjevke, gospodinje in kramarji, cene nekaterih živil pa so bile naslednje: kilogram solate je stal 10 din, rdečega korenčka 4 din, čebule 7 do 8 din, rdeče pese 5 do 6 din, fižola 10 din, česna pa 20 din. Za kilogram sliv je bilo treba odšteti 9 din, banan 10 din in pomaranč 16 din. Jajca pa so bila draga: po 1,80 din!

SMRTI - Umrli so: Alojz Bukovec, upokojenec iz Irče vasi 28 a, 70. letu; Avgust Pavlin, upokojenec Nad mlini 29, v 68. letu; Anica Jozreb, upokojenka s Cankarjeve 17.

Ena gospa je rekla, da bo odslej svojemu mulcu šolske knjige kupila šole za Miklavža, kajti zdaj je tako, da knjigarne prodajajo ene, šola zahteva druge, ena gospa pa knjige kupuj, pa zamenjaj itd., dokler ne dobiš pravih. Do Miklavža pa si bodo knjigarne in šole že na jasnem, katere knjige so potrebne in katere ne!

Suhokrajinski drobiž

V ŠMIHELU PRI ŽUŽEMBER-KU se pridno lotevajo reševanja krajevnih problemov, še posebej komunalnih. Sestanki krajanov imajo zadnje čase povsem delovni značaj. Letos so opravili veliko prostovoljnega dela: na Plešjivci so dokončno zgradili vaški vodovod, ki so ga napeljali iz skupnega vodnjaka nad vasio, opravili so tudi veliko del pri popravilu poti v vas; Šmihelci, Klečani, Draščani in krajan iz Dečje vasi so delali na odseku ceste Drašča vas-Dečja vas in sodelovali pri gradnji telefonskega omrežja za Šmihelci območje. Sedaj so pričeli zbirati denar za gradnjo vodovoda v štiri vasi.

GASILSKA DRUŠTVA V KRAJEVNI SKUPNOSTI ŽUŽEMBERK Na Dvoru, v Ajdovcu, Šmihelu, na Rebri in v Križih pridno zbirajo sredstva za svoje programe, to je za gradnjo domov in opremo. Medtem ko na Dvoru, v Ajdovcu, v Šmihelu na Rebri pridobivajo sredstva s prireditvami, zbirajo v Križih prispevke v materialu in denarju.

M. SENICA

Most bo vzdržal, o tem ni dvoma. Na novi, v nedeljo odprti cesti Pogance-Ruperč vrh, ki so jo zgradili vojaki, sta dva manjša mostova, ki so si ju udeleženci slavlja ogledali z zanimanjem. (Foto: I. Zoran)

ČETRTKOV INTERVJU

Z voljo iz nerazvitosti

Alojz Boltar o letošnjih delih, načrtih in željah ljudi v krajevni skupnosti Birčna vas

Ljudski rek „Tako ležiš, kot si postelješ“ ljudem v mali in nerazviti krajevni skupnosti Birčna vas ni tuj. Čeprav ga ni slišati tako pogosto kot „dober dan“, se ravna po njem malone vsaka hiša. Krajevna skupnost, ki načrtuje in organizira javna dela, s pridom izrablja pripravljenost ljudi. Predsednik sveta KS Alojz Boltar pravi: „Ljudje se akcij za javna dela množično udeležujejo, ne odrekajo pa tudi denarnih in drugih prispevkov.“

Letošnji načrt komunalnih del je pester, še kar srečno roko imajo pri uresničenju. Boltar omenja na prvem mestu šolski prizidek v Birčni vasi, kjer bodo prostori družbenih organizacij, posebna mladinska soba, šolska garderoba in ravnateljstva garaža. Prizidek je sezidal in pod streho, v notranjosti ometan in z vgnjenim stavbnim pohištvo. Ljudje so vse to opravili brezplačno, akcije, ki so jo imeli sredi avgusta, se je udeležilo kar 54 domačinov. Prizidek bi radi izročili namenu za letošnji dan republike. Potrebno je povedati še to, da je prizidek izključno plod pridonosti in prispevkov (v denarju in materialu) tamkajšnjega prebivalstva. Računajo, da bo dokončan vreden kakih 400 tisočakov.

Pomembna letošnja pridobitev je tudi nekaj kilometrov novih ali obnovljenih cest. Predsednik sveta KS Boltar pravi, da se mora krajevna skupnost za te ceste zahvaliti predvsem dobrohotnosti vojakov pod vodstvom majorja Djukčica in poročnika Tkalca. Približno kilometer nove ceste Pogance-Ruperč vrh so vojaki sami zgradili, člani mladinske organizacije JLA pa so poleg tega pomagali še pri posodobitvi ceste Rakovnik-Rajnušče. Vrednost del na teh cestah cenijo na 1,8 milijona dinarjev.

Alojz Boltar

Štirikrat. Do teh ljudi, ki živijo še v dosti slabših razmerah kot Kozjanci, čutimo posebno odgovornost,“ pravi Boltar.

Novega je v krajevni skupnosti Birčna vas vsako leto precej, vendar želijo prebivalci, da bi napredovali še hitreje kot do zdaj. Kajpak vedo, da samo tako, če bodo najmanj tako marljivo kot vsa ta leta. Več vasi je še brez pitne vode, Birčna vas je še brez asfaltne povezave z Novim mestom. Vse to in še marsikaj drugega imajo zapisano v programu javnih del do leta 1980. In držijo pesti, da jim to ne bi propadlo!

I. ZORAN

Bo to teden novega asfalta v Trebnjem, ga bo položilo domače Komunalno podjetje. Gospodinjstvom ob posameznih ulicah, ki se niso asfaltirane, kar tekmujejo, kdo bo prej na vrsti za dela. Krajevna skupnost računata na pomoč občinskega komunalnega sklada. Na sliki: dela na kanalizaciji pri postaji. (Foto: Zeleznik)

Gospodarstvo pokazalo dobro voljo

Ob občinskem prazniku bo trebanjska KS spet primaknila nekaj asfalta - Neposredni dogovori s kolektivi

Zedokcije so krajevne skupnosti že našle skupen jezik z gospodarstvom za financiranje programa svojih potreb. Tudi v Trebnjem so se na letošnji načrt KS oblikovale zbirne akcije, ki so nam je dejal predsednik krajevnega kolektiva Ivan Longar, da se skupnosti izročili le za srednjeročno obdobje sprejetjem letošnjih zaključnih računov. Iz tega se je izcipele določene potrebe ni množila volja pa je le. Trimo se je tudi Treles in Komunalno podjetje. Lepo bi bilo, če bi se primaknili tudi drugi, saj na območju trebanjske KS

kar 20 delovnih organizacij. Sedanji akciji za asfaltiranje so se pridružila vsa gospodinjstva ob cestah. Sklenjenih je kar 74 pogodb, vsako gospodinjstvo je primaknilo po 3.000 dinarjev. Asfaltno prevleko naj bi v tem tednu dobile: Cankarjeva ulica, Ulica heroja Simončiča, Rožna ulica, Kolodvorska, Pristava in Ulica talcev. Denar zbirajo v ulici Cankarjeve brigade, Maistrovi, Dolenjskega odreda in Ulici herojev. Gre le za 49 hiš. Večina gospodinjstev je svoje prispevke po 3.000 dinarjev že tudi nakazala, saj kar tekmujejo v tem, kdo bo prej prišel do asfalta. Še vedno ostaja odprto vprašanje, če bo občinski komunalni sklad zmogel svojo sodeležbo.

Dosti nerešenih vprašanj ostaja odprtih še za prihodnje srednjeročno obdobje. Če hoče mesto zanesljivejšo preskrbo z vodo, bo treba zgraditi dodatne rezervoarje, za kar že pripravljajo načrte. Vprašanje mestne kanalizacije bo treba reševati skladno z regulacijo Temenice. Mesto potrebuje vrsto objektov, ki bodo tudi občinskega značaja: od kulturne dvorane do športnih naprav.

Poceni in dobro so se imeli

Sindikalni svet pokazal, kako se lahko ugodno letuje - Počitniška skupnost

V taboru izobraževalne skupnosti v Tašaleri pri Puli so se najprej razdelili v štiri razrede osnovnih šol v občini, otroci iz socialno ogroženih družin in zdomcev, na koncu pa še taborniki odreda, ki jih je bilo 164 članov sindikata in njihovih družinskih članov. Na taboru je bil res dobro izkoriščen sindikalni svet je skupnosti izročili le za srednjeročno obdobje sprejetjem letošnjih zaključnih računov. Iz tega se je izcipele določene potrebe ni množila volja pa je le. Trimo se je tudi Treles in Komunalno podjetje. Lepo bi bilo, če bi se primaknili tudi drugi, saj na območju trebanjske KS

kar 20 delovnih organizacij. Sedanji akciji za asfaltiranje so se pridružila vsa gospodinjstva ob cestah. Sklenjenih je kar 74 pogodb, vsako gospodinjstvo je primaknilo po 3.000 dinarjev. Asfaltno prevleko naj bi v tem tednu dobile: Cankarjeva ulica, Ulica heroja Simončiča, Rožna ulica, Kolodvorska, Pristava in Ulica talcev. Denar zbirajo v ulici Cankarjeve brigade, Maistrovi, Dolenjskega odreda in Ulici herojev. Gre le za 49 hiš. Večina gospodinjstev je svoje prispevke po 3.000 dinarjev že tudi nakazala, saj kar tekmujejo v tem, kdo bo prej prišel do asfalta. Še vedno ostaja odprto vprašanje, če bo občinski komunalni sklad zmogel svojo sodeležbo.

Dosti nerešenih vprašanj ostaja odprtih še za prihodnje srednjeročno obdobje. Če hoče mesto zanesljivejšo preskrbo z vodo, bo treba zgraditi dodatne rezervoarje, za kar že pripravljajo načrte. Vprašanje mestne kanalizacije bo treba reševati skladno z regulacijo Temenice. Mesto potrebuje vrsto objektov, ki bodo tudi občinskega značaja: od kulturne dvorane do športnih naprav.

Prejelo narejenega v turizmu

Turistično društvo ni izpolnilo poslanstva? Po kadrovske spremembe v vodstvu Putnikovega penziona se je sicer končala do takrat pogostna zaga na Putnikovem parkirnem prostoru, kdo bo odpeljal turista: ali bo odšel v motel ali k zasebnikom. Sklenjena je bila pogodba. Zasebniki so receptorji službi Putnika priznali 8 odst. od svoje tarife, če jim je leta postal turista. „Zato da dvigne slušalko in pokliče koga izmed nas, računajo toliko,“ pravi Koporec. Napredek vidi v organizaciji posebnega kioska, ki naj bi stal na primerem kraju in usmerjal turiste. „Ob ustanovitvi trebanjskega turističnega društva smo vzpodbujali ljudi za članstvo. Sam sem jih nagovoril kakšnih 32. Ljudje so bili pripravljivi tudi prispevati, samo da bi bil kakšen napredek. Imeli smo možnost odkupiti kiosk od črnomaljskih jurjevančev, vendar ni bilo mogoče razčistiti niti tega, kam bi ga lahko postavili.“

Pri turističnem društvu naj bi v Trebnjem delalo več komisij, med drugim tudi ena za oddajanje sob. Toda ta komisija se ni sestala leto dni. Tisti, ki so vložili denar v opremo sob, seveda ne marajo sedeti križem rok. Je šla mimo spet ena sezona? A. Z.

V ZALETENA SE TRETJI

25. avgusta okrog 19. ure je bila na magistrali pri Biču ena hujših nesreč, v kateri so utrpeli škodo kar trije avtomobili. Jože Hostnik z Roj pri Veliki Loki je vozil proti domu in pri Biču na dovoljenem mestu prehiteval tovornjak, ko je s parkirnega prostora zapeljal na cesto drug tovornjak in Hostniku zapri pot. Tako sta bočno trčila, s čemer pa karambola še ni bilo konoc, kajti z zagrebške smeri je malo zatem pripeljal z osebnim avtom Ljubljancan Martin Mencej in se zaletel v obe vozili na cesti. Njuna voznika sta medtem ogledovala škodo. Po tretjem trčenju je Hostnikov avto odbilo s ceste na travnik, v nesreči pa je bila ranjena Ljudmila Mencej, ki so jo prepeljali v bolnišnico. Gmotno škodo cenijo na 20.000 dinarjev.

SEJEM NA VESELI GORI

Turistično društvo in krajevna skupnost Šentrupert prireja 6. septembra na Veseli gori pri Šentrupertu glavni letni sejem za konje, govejo živino in kramarske predmete. Obenem si lahko gostje ogledajo tudi Kmetijski muzej.

Piše preprosto, poroča kratko List za vsakogar »Dolenjski list«

Piše preprosto, poroča kratko List za vsakogar »Dolenjski list«

Asfalta ni do Morave, od Pirč do Broda in še na nekaterih krajših odsekih

Pred kratkim smo si ogledali, kako napreduje posodobitve ceste Livold-Brod na Kolpi. Razširili so se namreč glasovi, da bi bila cesta lahko gotova že septembra, medtem ko naj bi bila po pogodbi do 29. novembra letos.

Že po ogledu je mogoče sklepati, da cesta gotovo ne bo dokončana v septembru in da bo zelo verjetno držal kar pogodbeni rok 29. november.

Ob našem obisku je bil prvi odsek ceste, od konca sedanjega asfalta in do Stalcerjev, komaj prevozen, ker tu še ni dokončana trasa nove ceste. Od Stalcerjev, kjer so presekali oster ovinek, pa do Morave je cesta že razširjena in pripravljena za asfaltiranje. Nato je asfalt do odsepa ceste oziroma poti za Suhor, naprej pa je cesta v glavnem makadamska in razširjena, se pravi pripravljena za asfaltiranje, vendar je treba prej opraviti še nekatera druga dela.

Nato je asfalt od Kaptola oziroma Brige vse do Vas-Fare oziroma Pirč.

Vmes so le še trije krajši cestni odseki brez asfalta, in to v Colnarškem klancu, kjer zemljišče drsi, ter še malo daljši odsek od nekdanjega tunela, mimo slapu Nežica in novega kamnoloma. Asfalta pa nato ni spet od začetka vasi Pirče in do mostu, ki povezuje Petriino z Brodom na Kolpi.

Čeprav je večji del ceste že asfaltiran, pa le ni priporočljiva vožnja po njej. Promet je namreč na njej uradno zaprt, zaradi del pa ob delovnikih praktično cesta ni prevozna. Tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih vožnja po tej cesti še ni priporočljiva, saj je le za silo urejena.

J. P.

Proslava v novi dvorani

Usluga naj ne pozabi, da je bila ustanovljena za zadovoljevanje potreb občanov

Ob desetletnici Usluge Rudnik, ki so jo praznovali pred kratkim, so podelili tudi knjižne in denarne nagrade članom kolektiva, ki so zaposleni pri podjetju 10 let, in tistim, ki so pri podjetju, oziroma njenih pravnih predhodnikih, zaposleni skupaj 20 let.

Za 20-letno neprekinjeno delo so bili nagrajeni Jože Naglič, Alojž Zagar, Franc Križman in Drago Podreberšek; za 10-letno pa Jože Ilc, Vida Škrabar, Julka Retar, Rihard Fink, Rozika Ahac, Ivan Cvetkovič, Alojž Novak, Franc Kočjan, Ivan Tratnik, Magdalena Jelen, Zora Faver in Jožica Mesaroš. Za uspešno vodenje podjetja in za zasluge pri utrjevanju delavskega samoupravljanja pa je kolektiv nagradil še direktorja Staneta Lavriča.

Svečanosti so se udeležili tudi upokojeni nekdanji člani kolektiva, med njimi oba direktorja Nace Kamenšek in Alojž Hočevar, ter predstavniki občinske skupščine in občinskih organizacij. Proslava je bila v novi montažni dvorani, ki pa še ni popolnoma dokončana.

J. P.

Drugi del bo mnogo težji

Ocena črnomaljskega komiteja: s prizadevanji za stabilizacijo še nismo zadovoljni, kar niso poprijeli vsi — V Iskri oprijemljiv uspeh

Medtem ko je akcija za ustalitev gospodarjenja pravočasno stekla na občinski ravni, so jo v kolektivih zelo različno zastavili. Belt, Iskra, Begrad in zadruga spadajo med boljše, ponekod so delo začeli, v Kovinarju in IMV Črnomelj pa nimajo še ničesar pokazati.

Tudi aktiv delavcev, neposrednih proizvajalcev, je v celoti na strani družbene akcije za stabilizacijo, opozorili pa so na nedisciplino pri zaposlenih v upravitelstvih. Če delavec kritično spregovori o vodilnih, se ga rad prime očitek, da je proti „kadrom“. Dogaja se tudi, da so nekateri vodilni zelo glasni, ko gre za dobi-vanje točk na odgovornost v pravnih akcijah za delitev osebnih dohodkov, ko pa se je potrebno z odgovornostjo izkazati, kot na primer pri stabilizaciji, so manj vidni.

Na področju negospodarstva so prizadevanja za stabilizacijo še šibkejša. S programom se lahko izkažejo le v osnovni Iskri Črnomelj, na Posebni šoli in v Dijaškem domu, medtem ko na vseh drugih šolah, v zdravstvenem domu, v samoupravnih interesnih skupnostih in v krajevnih skupnostih akcijo še začel

njajo in nimajo še nič črna nazora.

Po drugi strani je primer Iskre zgovoren dokaz, da lahko stabilizacijska prizadevanja rodijo dobre rezultate. Iskra Semič je po ocenah stabilizacije za 3 milijone din s tem, kar je predvidene uvožene navjane stroške nadomestili z domačimi. Izdelali jih strokovnjaki v lastnem kolektivnem izrednem napredku pri gospodarstvu je opaziti v Beltu, saj so po daljšem obdobju zaključevanja bilanc z letnimi bami v letošnjem prvem polletju ustvarili za več kot 4,5 milijona narjave ostanka dohodka.

Ko je občinski komitej v Črnomlju 22. avgusta ocenjeval potek uspeh doseganje družbene akcije stabilizacije, je sprejel tudi več pobov, ki jih bodo morali komitej brez odlašanja prenesti v vsakodnevno prakso. Sprejete zadolžitve bodo spet preverjali v oktobru.

„SUPER KRIMINAL“

Tak vzdevek je dobila cesta od Črnomlja do Stranske vasi, po kateri se že nekaj časa odvija ves promet do Črnomlja, ker je cesta med Gradcem in Črnomljem v popravilu. Obvozna makadamska cesta je tako jamasta in grbasta, polna globokih luž, vrh vsega je še ozka, da ni nič čudnega, če se ljudje jezijo. Šoferji besno gledajo skozi vetrobranska stekla, skušajo se izogibati jamam. Motoristi in pešci pa sploh niso varni. Ko smo ravno v času, ki odgovornost postavlja v ospredje, bi lahko tudi vprašali: kdo je kriv, da je cesta taka?!

SEMIČ JE PRVI

1. septembra so uvedli celodnevni pouk na osnovni šoli v Semiču. Med počitnicami so ustrosobili nekaj dodatnih prostorov v šolski stavbi, povečali so jedilnico, preselili zbornico in ustvarili še druge pogoje za celodnevni pouk. Semiška šola je glede te novosti prva, računajo pa, da bo v drugem šolskem polletju uveden celodnevni pouk tudi na črnomaljski posebni šoli. Ko so spomladi začeli z organizacijskimi pripravami, so sprva starši malo zmajevali z glavami nad to novostjo, zdaj pa ni več pripomb.

DOPUSTI SO MIMO

Tudi za skupščinsko življenje v Črnomlju velja, da so dopustniški dnevi minili. Novo sezono bodo začeli predvidoma 19. septembra z občinsko sejo, na kateri bo glavna točka razprava o osnutku družbeno-ekonomskega plana občine od leta 1976 do 1980. Kot običajno bodo obravnavali še kmetijstvo. Ustrezne službe že pripravljajo obsežna gradiva za to sejo.

PAZNIK TALČJEGA VRHA

7. septembra praznuje krajevna skupnost Talčji vrh v spomin na zbor belokranjskih aktivistov, ki je bil 8. septembra 1943 v bližini Maverlena. Proslava bodo povabljeno preživelih belokranjskih aktivistov predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in seveda ostali. Ob tej priložnosti tudi občinski mladinski odbor in slavnostna seja krajevnih skupnosti. Proslava v spomin na zbor aktivistov bo letos prva, verjetno pa bo postala tradicija. Pripravljata jo krajevnoskupnost in družbenopolitična organizacija tega kraja.

ANTON MIHEC

Črnomaljska poročevalca

Drobne iz Kočevja

VEC ČLANOV — Avto-moto društvo Kočevje je imelo lani 549 članov, v prvem polletju letos pa že 617. Tečaje in izpite bo letos napravilo še precej občanov, zato je možno, da bo šlo družstvo ob koncu leta že 700 članov. Veliko je še lastnikov avtomobilov, ki niso člani društva, čeprav bi imeli kot člani precej ugodnosti, kot 20-odstotni popust pri zavarovanju vozila, izdaji kreditnih pisem doma in v inozemstvu itd.

NI ZANIMANJA — Predavanj o pripravi prehrane za sladkorne in druge bolnike bomo bolj težko organizirali. Teden po objavi sta se pripravili samo dve gospodinjji, čeprav je v Kočevju največ sladkorne bolezni v Sloveniji. Verjetno bolniki te bolezni ne jemljejo resno in poslušajo vsemoogoče domače nasvete, samo zdravnikovega ne. Narodni pregovor pravi, da gre bolezen v človeka z vozom, iz njega pa po niti. To drži, samo če je še čas, da bi šla ven po niti?

ČIKI ČEZ TERASO — Obzirnost je lepa lastnost. Tega bi se morali zavedati tudi gostje na terasi gostilne NAMA, ki mečejo neugasnjene cigaretno ogorko s terase na pločnik. Še tak kadilec zaveda, kaj bi s tem lahko povzročil? Kaj če bi padel tak ogorek na otroški voziček ali celo otroku na oko ali ženskam v lasih? Na metanje čikov s terase nas je opozorila mlada mati, ko je padel ogorek tik njenega otroškega vozička.

— Zakaj tri mesece po razpisu še vedno ni imenovan nov direktor osnovne šole Kočevje?
— Ker je preveč meril za tako malo kandidatov.

KOČEVJSKE NOVICE

EKSLIBRISI V RIBNICI

Mednarodno razstavo ekslibrisov (umetniško izdelanih lastniških znamenj za knjige) so odprli v nedeljo, 31. avgusta, v Petkovi galeriji v Ribnici. Trajala bo do 14. septembra. Organizirata jo društvo „Exlibris Sloveniae“ in ribniška Petkova galerija.

ZOBOTREBICI

ZA VRTEC — Iz sredstev samopriskne občanov bo krajevna skupnost Ribnica namenila letos 300.000 din za gradnjo novega vrta, prihodnje leto pa še 700.000 din.

SE EN BLOK — V Sodražici so komaj začeli kopati temelje za novo stanovanjsko poslovno stavbo, a že ugotavljajo, da bo stanovanje še vedno premalo. Menda je celo že sklenjeno, da bodo zgradili še četvorček iz sredstev solidne stanovanjskega sklada. Vendar še ni znano, kdaj bo sklad zagotovil denar za to gradnjo.

SE VEDNO PREMALO ZASTAV — V Ribnici ugotavljajo, da je za razne državne praznike razobešenih pri hišah bolj malo zastav. Zato sta že decembra lani naslovili občinski vodstvi SZDL in ZZZB NOV vsem organizacijam, ustanovam in delovnim kolektivom posebno pismo, naj opozarjajo zaposlene in občane na njihovo državljansko dolžnost. Pri ZZZB ugotavljajo, da je bilo za letošnje praznike izobešenih sicer več zastav, vendar še vedno pri marsikateri hiši ne izobešajo redno zastav.

— Zakaj so v Ribnici kmetijski pridelki, predvsem sadje, celo dražji kot v Ljubljani?
— Ker nimamo denarja za zaposlitev inšpektorjev.

REŠETU

V kratkem bo končano preurejanje stare žage in pisarniških prostorov TOZD INLES v Sodražici. Dela opravlja Gradisce iz Cerknice. (Foto: J. Primc)

50 let meščanske šole

6. septembra letos bo preteklo 50 let, odkar se je ribniška meščanska šola preselila v svoje poslopje.

Ribničani so že v Avstriji vodili razprave z oblastmi za ustanovitev meščanske šole v Ribnici. Hoteli so imeti tako vrsto meščanske šole, kakor jo je imela Postojna, to je s poukom v slovenskem jeziku. Za tako šolo je bilo z zakonom določeno, da morajo poslopje sezidati in ga kasneje vzdrževati občine, ki so se potegovala za slovensko meščansko šolo. Vse slovenske občine s področja kočevskega glavarstva, razen mesta Kočevje in okoliških kočevskih občin, in občina Osilnica, so podpisale obvezo, da bodo šolo v Ribnici zgradile in vzdrževale. Vendar je s pričetkom prve svetovne vojne leta 1914 vse to padlo v vodo.

Po razsulu Avstrije je na prošnjo Ribničanov višji šolski svet v Ljubljani 12. septembra 1919 ustanovil meščansko šolo v Ribnici. Vendar šola ni imela primernih prostorov. V šolskem letu 1920/21 so bili razredi v dvoranah zasebnikov Filipa Peterlina (hiša ob Bistrici) in Antona Lovšina (Stekličkovi) ter v osnovni šoli. Z naraščanjem razredov in številom učencev je vse kazalo, da bo šola prenehala, ker že za šolsko leto 1922/23 ni imela prostora za četrti razred. Tudi mnenje višjega šolskega sveta je bilo, naj bi šolo ukinitli.

Tedaj je prišla na pomoč posojilnica v Ribnici, ki je bila ustanovljena 1. julija 1888. Za meščansko šolo je darovala 19. januarja 1922 stavbeno parcelo, nato pa je 29. avgusta 1922 odprla še kredit 500.000 din za zidanje stavbe. Prvotni dogovor je bil, da bosta nosila stroške zidave posojilnica in trški gospodarski odbor. Politične razmere so bile ob tem času take, da se je upravni od-

bor posojilnice na seji 25. marca 1924 odločil, da prevzame vse stroške za zidavo in opremo šole.

Gradnja šole je hitro napredovala. Zupanstvo je izdalo uporabno in vselitivno dovoljenje že 8. junija 1925. Po kratki svečanosti ob prisotnosti učencev in staršev je bilo poslopje 6. septembra 1925 odprto in začelo se je prvo šolsko leto v novi stavbi.

„Zgradba je veljala 2.000.000 din. Odbor posojilnice je imel pri gradnji svetlo zavest, da je naredila posojilnica za Ribnico in njen kulturni napredek več, kot vsi pristojni čimtelji, več kot vsi njeni kritiki in omaloževalci,“ je zaključil svoj govor ob otvoritvi šole njen prvi ravnatelj Mervic.

Tega velikega daru posojilnice se posebno zavedajo vsi nekdanji učenci, ki so dobivali v domačem kraju osnovo za nadaljnji študij

ANDREJ ARKO

NOV PREDSEDNIK

Novi predsednik krajevnih skupnosti Sodražica je Srečko Arko, ki je zaposlen v Ljubljani. Zvedeli pa smo, da bo kmalu upokojen in da se bo vrnil v rodno Sodražico. Za tajnika je bil ponovno izvoljen Tone Štupica.

LETOS DOVOLJ UČITELJEV

Na osnovni šoli Loški potok v ribniški občini letos prvič po dolgem času ne bodo imeli težav z učiteljskim kadrom. Na šolo so namreč dobili precej novih, mladih učnih moči.

125 - let metliške mestne godbe

6. septembra bodo najzaslužnejši dobili na koncertu Galussova priznanja

Nemogoče si je zamisliti kakršnokoli proslavo ali pomembnejši dogodek v občini brez metliških godbenikov — letos praznuje metliška godba na pihala 125-letnico delovanja — ki so zaradi svojega kvalitetnega igranja znani po vsej republiki.

Godbeniki imajo na videz vse pogoje za nemoteno delovanje: s pomočjo kulturne skupnosti so si pred dvema letoma uredili prostore v stari šoli, imajo lepe uniforme in dokaj nove instrumente, od kulturne skupnosti dobijo letno približno 30.000 dinarjev, sami pa pravijo, da pogrešajo predvsem moralne podpore.

Člani godbe se zbirajo in vadijo dvakrat na teden, in kar je najvažnejše — načrtno skrbijo za naraščaj in se že dalj časa zavzemajo, da bi odprli pri glasbeni šoli oddelek za trobilo. Pri svojem delu so prizadeti vsi: za godbo žrtvujejo veliko prostega časa, zato pa so tudi edini, ki v metliškem amaterskem mlrtvilu

delajo nepretrgoma in se ne izogovarjajo na pomanjkanje denarja, čeprav so prisiljeni za pridobitev sredstev organizirati veselice, ali pa denar prositi po nekaterih delovnih organizacijah.

Radovica vabi

Letošnja osrednja občinska proslava ob 30-letnici osvoboditve bo 7. septembra na Radovici, ki se je za borčevsko slavnost še posebno dobro pripravila. Da bi se proslave lahko udeležilo kar največ občanov, je odbor za proslavo pri metliški občinski skupščini organiziral brezplačen prevoz. Avtobus bo vozil iz Metlike na Radovico po naslednjem voznem redu: ob 8. uri Metlika — Slamna vas — Radovica; ob 9. uri: Metlika — Suhor — Radovica; ob 10. uri: Metlika — Slamna vas — Radovica. Avtobusi pa bodo ustavljali tudi na postajališčih, kjer bo zbrana večja skupina.

Program se bo pričel ob 9. uri z vajo teritorialne obrambe (napad na Radovico), dobro uro kasneje pa bo pred domom na Radovici spregovoril Niko Šilih. V drugem delu proslave se bodo Radovčanom in gostom predstavili člani metliške godbe, pihalnega orkestra iz Doberdoba in metliške folklorne skupine ter zabavni ansambel Tincta Košmrja.

DOGOVOR JE PODPISAN

Prejšnji teden smo v „Sprehodu po Metliki“ zapisali, da v metliški občini še vedno niso podpisali družbenega dogovora o stanovanjski izgradnji. S stanovanjske samoupravne interesne skupnosti pa so nam sporočili, da so dogovor podpisali te dni in da je njihova skupnost v Sloveniji med prvimi, ki je opravila to pomembno dolžnost.

Pripravljala dela za gradnjo prizidka metliškemu zdravstvenemu domu so v polnem teku. Na sliki: novo gradbišče na nekdanjem „mestnem parku“, za katerim zalujejo predvsem otroci

Sprehod po Metliki

VINOTOČ SE JE PRESELIL — Kmetijska zadruga ima zdaj svoj notoč pri vinski kleti in ne v Partizanskem trgu kot doslej. Toč je sedaj precej bolj dostopna, pred njim pa je tudi prostorsko kirmi prostor. Še posebno ob tihah in nedeljah prodajalcu ne škada dela.

POPRAVLJENA POT — Te dni so silo spravili v red pot do Veselice. Pogost dež jo je dobesaj zdelal in razumljivo je, da so se organizirani gostje pa tudi pešci jezili. Škoda, ker popravilo ni mogoče na več zalego, kajti čas je, da bi pot na Veselico avarali.

ZA KRIVCA SE VEDNO ZAVEMO — Da samoupravne interesne skupnosti izdelale stabilizacijski program in srednjeročni načrti, gramov, po izjavi predsednikov skupščin, dopustiti? Na skupnem sestanku so se dogovorili, da bodo spet opravili do 15. septembra. Če do dopusti zopet ovirali delo, moral v akcijo koordinacijski odbor pri občinski skupščini.

ZAKLENJENA KULTURA — Kino dnevi sta v Metliki zaklenjena na ustanovi: kino dvorana in knjižnica. Kino dvorana baje zato, ker ni mernega obiska, knjižnica pa, ker ni ne prostorov ne knjžnišarstva.

ZAGREBSKI VELESEJEM — Zagrebški velesejem — odprto bodo 12. septembra — se bo stavila tudi Beti s spalnimi stajami, pižamami, diolen loftom in z vsega ročno in strojno pletenje.

metliški tedni

Koristen tudi izvoz brez dobička

Omogočil bo uresničevati proizvodni načrt Tekstilane in izplačilo načrtovanih OD

Po Kočevju je pred kratkim završalo: „V Tekstilani so dobili 90-odstotne osebne dohodke, ker so prej nespametno delili prevlake.“

Poizvedli smo, kaj je res in kaj ne. Povedali so, da so v prvem polletju letos v primerjavi z istim obdobjem lani res dosegli slabše rezultate. Celotni dohodek je bil sicer za 7 odstotka večji, dohodek pa za 15,6 odstotka manjši, za sklade pa jim je ostalo celo 70 odstotkov manj. Število zaposlenih je poraslo za 14,8 odstotka, osebni dohodki za 15,5 odstotka, povprečni osebni dohodek pa za 11,4 odstotka in je znašal letos 3.006 din.

Na tako slabe uspehe pa je vplivalo več dejavnikov. Tako so se konec leta znižale prodajne cene njihovim proizvodom za okoli 20 odstotkov. Letos so začeli izvažati v dežele v razvoju, vendar po takih cenah, da ne ustvarjajo skoraj nič ostanke dobička za sklade. Razen tega so začeli proizvajati nove odeje, kar je zamevalo določen izpad proizvodnje in stroške za prilagoditve nove proizvodnje. Vse to je vplivalo, da je ostanek dohodka za sklade občutno pod lanskim.

Osebni dohodki se gibljejo v skladu z izpolnjevanjem načrta. Odstotek, ki izpolnjuje normo 100-odstotno dobi tudi 100-odstotne osebne dohodke. Kjer normo presejajo, so osebni dohodki višji; kjer je ne dosegajo, so za ustrezni odstotek nižji. Razen tega so sklenili, da dobe različni delavci v primerjavi s tistimi, ki delajo po normi, le 95 odstotkov povprečja. Vodilni delavci in obratovodje pa dobe izplačanih celo le 85 odstotkov doseženih osebnih dohodkov. Razmerje med najnižim in najvišjim osebnim dohodkom je v Tekstilani precej pod mejo, ki jo dovoljuje samoupravni sporazum.

Med ukrepi, ki so se jih v Tekstilani lotili za ureditev našega gospodarstva, so še:

- Sredstva, dovoljena za uvoz surovin (še po novem zmanjšana), so si sami dodatno zmanjšali za 31 odstotkov.
- Letos so začeli prvič izvažati in izvozili bodo 20 odstotkov svoje proizvodnje, od tega so tretjino že izvozili v prvem polletju.
- Zaloge gotovih izdelkov lahko ob

zaradi odpravljanja nočnega dela žensk. Vendar zaradi novih ukrepov nočno delo žensk ne bo še popolnoma odpravljeno do konca tega leta, kot so prvotno načrtovali.

Razen tega so sprejeli še vrsto sklepov v zvezi z izboljševanjem delovne discipline, z zniževanjem bolniškega staleža, zaostrenje osebno odgovornostjo, z zniževanjem stroškov itd.

J. PRIMC

Cesta do dneva republike

Prihodnje leto asfalt do Delnic

Alojz Petek, predsednik IS Kočevje, je na naše vprašanje o dokončanju del na cesti Livold-Brod na Kolpi odgovoril:

„Cesta Livold-Brod na Kolpi bo dokončana in odprta tako, kot je zapisano v pogodbi, se pravi do 29. novembra letos. Po tem roku bi morda dokončevali le urejanje ob cesti. Lahko pa se v najslabšem primeru zgoditi, da bi zaradi drsenja zemlje ostali nekateri manjši deli ceste nedokončani in bi jih dokončno uredili, ko bi bilo drsenje zaustavljeno.“

Na vprašanje o posodobitvi cestnega odseka Brod na Kolpi-Delnice pa je dejal, da mu podrobnosti niso znane, vendar je povsem gotovo, da bodo ta odsek posodobljali in asfaltirali v prihodnjem letu. Nismo pa mogli zvedeti, če bo ta cesta na hrvaški strani Kolpe potekala po isti trasi, kot sedanja cesta, ali po novi, kot je bilo načrtovano pred leti. Bila bi za 4 km krajša, kar pomeni, da bi bil ta odsek dolg le še 8 km.

J. P.

Petnajst vrstic – ni program

Stabilizacijsko akcijo so v nekaterih OZD v novomeški občini razumeli kot nujno zlo, na srečo pa večina misli in dela resno ter odgovorno

Večina organizacij združenega dela v novomeški občini se je stabilizacijske akcije lotila resno in odgovorno. S tako ugotovitvijo se strinja tudi koordinacijski odbor, ki je temeljito pregledal stabilizacijske načrte z ocenami stanja v posameznih OZD in TOZD.

Na kupu, ki je narasel za pregled, so dobri in slabi programi, med dobrimi nekateri celo za zgled, med slabimi pa jih je nekaj skrajno zanič.

Koordinacijski odbor se je s pozornostjo ustavljal pri programih, ki niso zgolj z leporečjem popisani listi papirja, ampak je za njimi čutili resnost, odgovornost in resnično zavzetost za odpravljanje napak in pomanjkljivosti. Nastalo je merilo, po katerem so sprejemljivi vsi programi, ki predvidevajo ukrepe, predvsem ukrepe za boljše delovno storilnost in organizacijo dela, za zmanjšanje materialnih in osebnih stroškov (dnevnic, kilometrin, nadur) itd.

Po mnenju koordinacijskega odbora so dobre programe izdelali: Bor v Dolenjskih Toplicah ter GG, PTT, splošna bolnišnica in Novograd iz Novega mesta.

Iz večjega števila delovnih organizacij dospela poročila kažejo na hudo neresen, neodgovoren in tudi oportunističen pristop k stabilizacijskim naporom. Kot trdijo v koordinacijskem odboru, je tak primer novomeško komunalno podjetje, katerega stabilizacijski program obsega borih 15 (beri: petnajst) tipkanih vrst in še te v glavnem pogrevajo, da je „treba varčevati in skrbno

gospodariti“, ene same besede pa ni o tem, kakšni ukrepi so jim potrebni in podobno.

S splošnimi, sicer obširnimi programi, so prišli na dan tudi nekatere največje delovne organizacije, kar jim gotovo ne gre šteti v prid.

Ob tem koordinacijski odbor ocenjuje, da programov niso povsod sprejeli na zborih delovnih ljudi in da ta boj za stabilizacijo ni spoznanje delavcev, marveč bolj ozkega kroga, ki si vsa ta prizadevanja razlaga iz „podjetniškega horizonta“.

Izdelava programov je neodložljiva in takojšnja naloga delovnih organizacij, ki tega še niso storile. Družbenopolitične organizacije, izvršni svet in občinska skupščina, ki po zastopnikih tudi tvorijo koordinacijski odbor, bodo pripravili poročila o poteku akcije, izvršni svet pa je še posebej zadolžen, da na podlagi teh poročil oziroma podatkov ter podatkov SDK in bank izdela analizo stanja o polletnem obračunu. S to analizo v roki bodo člani koordinacijskega odbora odšli v delovne orga-

nizacije in v pogovorih izvirali, kakšne rezultate rojevajo stabilizacijski ukrepi.

I. ZORAN

MINI ANKETA:

V zadnjih letih smo se že doobra navadili na nenehno skakanje cen „v višino“, zagadelj nas celo občasne pocenitve otroškega pudra ali zobne paste, s katero izpiramo grenak okus v ustih, niso – presenetile! Toliko bolj pa je ustrela potrošniški mrzlici nedavna pocenitev t.i. bele tehnike in pohištva; o tem smo se prepričali v novomeških trgovinah, kjer kupčija lepo cveče. Tako pravijo trgovci:

Popusti vlečejo

Pavle KOTNIK, prodajalec v Mercatorjevi blagovnici s pohištvom: „Zvezni prometni davek se je zmanjšal za 6 odst. in za toliko so nižje tudi cene pohištva. Če k temu dodamo še ugodnejše kreditne pogoje s 15-odst. polgom, je gotovo, da se nad prodajo ne moremo pritoževati. Od kuhinj do spalnic – vse gre hitro v denar.“

Franc RODIČ, poslovodja I. poslovalnice Novotehne: „6 odst. zmanjšanje prometnega davka se precej pozna pri prodaji hladilnikov, zmrzovalnih omar, skrinj in črno-belih televizorjev. Kljub temu da se ni zmanjšal prometni davek za pralne stroje, gredo tudi ti v promet zaradi našega 10-odst. popusta.“

Miro MRVAR, trgovski pomočnik v Elektrotehni: „V mesecu avgustu je veljal 8-odst. popust za vse proizvode Gorenja. To se je zelo poznalo pri prodaji zmrzovalnih skrinj, štedilnikov in črno-belih televizorjev, nekoliko manj pa pri pralnih strojih.“

Peter LUZAR, poslovodja Mercatorjeve blagovnice: „Povečana prodaja bele tehnike v avgustu je bila posledica splošne 6-odst. pocenitve in našega 10-odst. popusta. Hladilnikov nam je celo primanjkovalo, nasploh pa smo dosegli največjo mesečno prodajo letos.“

Novomeška kronika

TOLE DA, ONO NE – V tejle kroniki objčajno opozarjamo na take ali drugačne pomanjkljivosti in napake, ki same bodo v oči, zato smo šli tokrat preveriti, koliko taka opozorila zaležejo. Zapišemo lahko, da so odgovorni že sneli nevarno cestno ogledalo pri mostu in obrezali rože, ki so zakrivale kačipot v Bršlino. Ni pa še novega mostu, novega oddelka lekarne, še zmeraj strašijo ostanke ribogojnice pod mostom, Kettejev vodnjak je prejel odpadni koš kot okras (sicer pa ga bodo kmalu pokrili), podhod na Cesti komandanta Staneta še nima razsvetljave, javno stranišče na kandidski postaji je še zmeraj poneznažno, tisto na Pugljevci pa še zmeraj straši... itd. itd. Nič ne de, opozarjali bomo še naprej, saj bomo imeli kaj!

TRZNICA – Da ne bi kdo mislil, da prejšnji ponedeljek v Novem mestu ni bilo tržnega dne, moramo zapisati, da je bil, le v kroniko ga nismo mogli spraviti. Tudi zadnji ponedeljek so se na tržnici spet zbrali branjevke, gospodinjice in kramarji, cene nekaterih živil pa so bile naslednje: kilogram solate je stal 10 din, rdečega korenčka 4 din, čebule 7 do 8 din, rdeče pese 5 do 6 din, fižola 10 din, česna pa 20 din. Za kilogram sliv je bilo treba odšteti 9 din, banan 10 din in pomaranč 16 din. Jajca pa so bila draga: po 1,80 din!

SMRTI – Umrli so: Alojz Bukovec, upokojenec iz Irče vasi 28 a, v 70. letu; Avgust Pavlin, upokojenec, Nad mlini 29, v 68. letu; Anica Jerab, upokojenka s Cankarjeve 17.

– Ena gospa je rekla, da bo odslej svojemu mulcu šolske knjige kupila šole za Miklavža, kajti zdaj je tako, da knjigarne prodajajo ene, šola zahteva druge, ena gospa pa knjige kupuj, pa zamenjaj itd., dokler ne dobiš pravih. Do Miklavža pa si bodo knjigarne in šole že na jasnem, katere knjige so potrebne in katere ne!

Deviška Kolpska dolina

Neoskrunjena narava ima mnoge dobre, pa tudi slabe strani

Letos sem z družino preživel eden dni dopusta v Dolu ob Kolpi, kjer je še pred približno 10 leti kočevsko turistično društvo skupaj z domačimi organizacijami uredilo vikend naselje. Od vseh lepih načrtov so zdaj ostali le štiri vikend hišice, lasti kočevskega Melamina in LIK, ter sanitarije, ki ne delajo.

Dolina Kolpe je tukaj res izredno lepa, divja in privlačna. Voda je nekoliko mrzla, vendar v vročih poletnih dneh osvežujoča. V Kolpi je veliko rib, predvsem lipanov in postrvi, zaradi česar je to območje res zanimivo raj za ribiče pa tudi druge ljubitelje narave.

Zaradi vsega tega si tukaj spočiješ zvečer bolj kot na morju. Vendar pa ima divja narava za civilizacije navadnega človeka (oziroma razvitega) človeka tudi nekatere slabe strani, ki so po drugi strani pa tudi dobre.

Tako se pripeljaš do Dola po zelo težki makadamski cesti, polni lukenj in grebenov, da lahko z obremenjenim avtom voziš le 20 do 30 km na uro. Med Dolom in Predgradom je precej visoko v steni vzdignjena plošča, kateri piše, da so bile ceste v tej dolini v letih 1910 do 1911, ko je bil prvič odobren vožnja po naročilu vojnega odbora vojvodine Kranjske, da je bil graditelj Josip Lončič, da naj bi „bilo v korist in blaginjo ljudstva“ itd. Seveda bi se deželni glavar, če bi še živel, zjokal nad našimi oziroma slabo vzdrževanimi nekdanji „njegovimi“ cestami.

V vikend hišice in redke šotore, ki jih postavili tam okoli, so vendarle vtirole muhe, komarji, obadi in mravilje, ki pa so jih zaustavljajo posebnimi spreji in maže, kar mora biti domačinom prinesli s seboj.

Bi domačinih dobiš vsak dan lažje mleko in kruh, jajca pa že ne, če o mesu (vsaj kurah ali zajcih) niti ne govorimo. Po meso moraš v Predgrad, ki je oddaljen od Dola 3 km, kar je v dolini od Predgrada 4 km – vsaj tako piše na občestnih tablah v obeh teh krajih. Vendar boš morda ali nedeljo, če pa prideš po meso v ponedeljek, se ti lahko zgodi, da se ti meni, da je v mesnici malo po mesu edino – prodajalka.

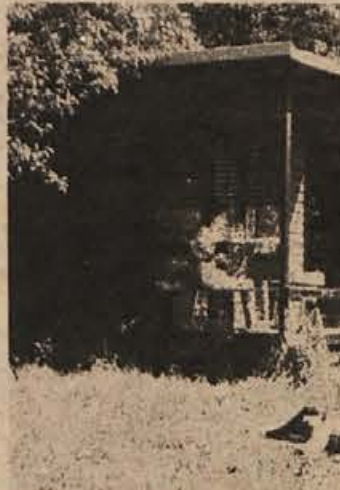
Dobro založena, a se zgodi, da v njej dobijo prav tistega, kar najbolj poizkušajo. Zato lahko poizkusiš srečo v bližnjem Starem trgu.

K majhnim slabostim bi lahko dodal še, da je po morebitnem dežju Kolpa več dni mrzla in primerna za kovanje le za najbolj pogumne. Zemlja pa je razmočena in v dolincah stoje luže.

Vendar pa je razen teh nevšečnosti še kup dobrih stvari. Tako dobiš zemljišče za šotorjenje v glavnem brezplačno, če kar sam ne ponudiš lastniku malenkostne odškodnine. Če ni mesa, lahko naloviš ribe. Če ni v Dolu trgovine, je pa vsaj gostilna, kjer dobiš poceni tudi dobro domače vino. Gostilničar Jonke pa ima tudi v melapan odtisnjene tri fotokopije strani iz „Vojvodine Kranjske“ s slikami in besedilom v potnici, ki govore o gradu Poljane pod Predgradom (od tod ime Poljska dolina), bitki pri Sisku, zemljišču na prikazuje tudi širše območje te doline od Kostela pa do Metlike in Gorjanec. Vse to mu je poslal neki sorodnik, ki je profesor v ZDA, žal pa besedila nima prevedena v slovensščino.

Lepoto tega dela Kolpske doline so najprej odkrili le prebivalci Kočevja, zdaj pa zahajajo sem že izletniki ali turisti iz vse Slovenije, na ribolov pa zaidejo tudi tujci. Največ jih pride sem ob sobotah in nedeljah, vendar tudi te dni dolina ni prenatrpana. Vsak še vedno najde osamljen kotiček, kjer se utabori, peče čevapčiče ali si omisli celo „zasebno“ plažo. Zahvaljujoč slabim cestam in res pravi divjinji je Dol ob Kolpi še vedno prijeten, skrivni kotiček.

J. PRIMC

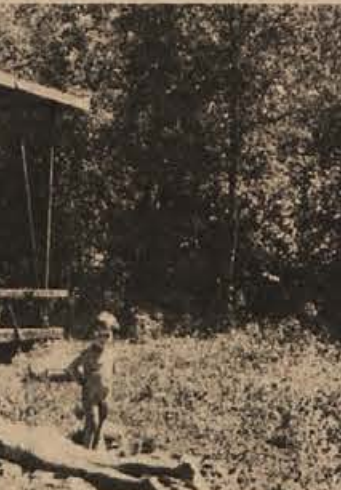
Vse štiri vikend hišice v Dolu ob Kolpi so poleti vedno zasedene. Vedno več ljudi je sitih prenatrpanega in umazanega morja, da o draginji niti ne govorimo. Tudi v ostalih letnih časih jih uporabljajo radi predvsem ribiči, pa tudi drugi ljubitelji narave. (Foto: J. Primc)

Na ovinkih med Predgradom in Dolom je precej visoko nad cesto vzdignjena spominska plošča, ki govori o gradnji cest v Poljski dolini leta 1910/11. Ceste so danes komaj prevozne, napis pa tudi le še delno čitljiv, ker je oboje slabo vzdrževano. (Foto: J. Primc)

Šotori ob Kolpi so zelo redki, ker je tu za mnoge le še nekoliko preveč divje. (Foto: J. Primc)

Vse štiri vikend hišice v Dolu ob Kolpi so poleti vedno zasedene. Vedno več ljudi je sitih prenatrpanega in umazanega morja, da o draginji niti ne govorimo. Tudi v ostalih letnih časih jih uporabljajo radi predvsem ribiči, pa tudi drugi ljubitelji narave. (Foto: J. Primc)

Most bo vzdržal, o tem ni dvoma. Na novi, v nedeljo odprti cesti Pogance–Ruperc vrh, ki so jo zgradili vojaki, sta dva manjša mostova, ki so si ju udeleženci slavja ogledali z zanimanjem. (Foto: I. Zoran)

M. SENICA

ČETRTKOV INTERVJU

Z voljo iz nerazvitosti

Alojz Boltar o letošnjih delih, načrtih in željah ljudi v krajevni skupnosti Birčna vas

Ljudski rek „Tako leži, kot si postelješ“ ljudem v mali in nerazviti krajevni skupnosti Birčna vas ni tuji. Čeprav ga ni slišati tako pogosto kot „dober dan“, se ravna po njem malone vsaka hiša. Krajevna skupnost, ki načrtuje in organizira javna dela, s pridom izrablja pripravljenost ljudi. Predsednik sveta KS Alojz Boltar pravi: „Ljudje se akcij za javna dela množično udeležujejo, ne odrekajo pa tudi denarnih in drugih prispevkov.“

Letošnji načrt komunalnih del je pester, še kar srečno roko imajo pri uresničevanju. Boltar omenja na prvem mestu šolski prizidek v Birčni vasi, kjer bodo prostori družbenih organizacij, posebna mladinska soba, šolska garderoba in ravnateljstva garaža. Prizidek je sezidan in pod streho, v notranjosti ometan in z vgrajenim stavbnim pohištvom. Ljudje so vse to opravili brezplačno, akcije, ki so jo imeli sredi avgusta, se je udeležilo kar 54 domačinov. Prizidek bi radi izročili namenu za letošnji dan republike. Potrebno je povedati še to, da je prizidek izključno plod pripravljenosti in prispevkov (v denarju in materialu) tamkajšnjega prebivalstva. Računajo, da bo dokončan vreden kakih 400 tisočakov.

Pomembna letošnja pridobitev je tudi nekaj kilometrov novih ali obnovljenih cest. Predsednik sveta KS Boltar pravi, da se mora krajevna skupnost za te ceste zahvaliti predvsem dobrohotnosti vojakov pod vodstvom majorja Djukića in poročnika Tkaleca. Približno kilometer nove ceste Pogance–Ruperc vrh so vojaki sami zgradili, člani mladinske organizacije JLA pa so poleg tega pomagali še pri posodobitvi ceste Rakovnik–Rajnušče. Vrednost del na teh cestah cenijo na 1,8 milijona dinarjev.

„Del krajevne ceste Veliki Podljuben–Gorenje Mraševo še čaka na razširitev. Računamo, da bi se teh del lahko lotili le jesen in jih dokončali prihodnje leto. Cestna povezava je nujna, ker Gorenje Mraševo še dobre poti nima. Kdor hoče tja z avtom iz našega kraja, mora prevoziti v eni smeri več kot 20 km, predvidena nova cesta pa bi to razdaljo skrajšala najmanj za

Alojz Boltar

širikrat. Do teh ljudi, ki živijo še v dosti slabših razmerah kot Kozanci, čutimo posebno odgovornost,“ pravi Boltar.

Novega je v krajevni skupnosti Birčna vas vsako leto precej, vendar željo prebivalci, da bi napredovali še hitreje kot do zdaj. Kajpak vedo, da samo tako, če bodo najmanj tako marljivi kot vsa ta leta. Več vasi je še brez pitne vode, Birčna vas je še brez stalne povezave z Novim mestom. Vse to in še marsikaj drugega imajo zapisano v programu prvih del leta 1980. In držijo pesti, da jim to ne bi propadlo!

I. ZORAN

KOČEVJSKE NOVICE

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 4. septembra – Rozalija
Petek, 5. septembra – Lovrenc
Sobota, 6. septembra – Ljuba
Nedelja, 7. septembra – Regina
Ponedeljek, 8. septembra – Marija
Torek, 9. septembra – Peter
Sreda, 10. septembra – Dan mornarice
Četrtek, 11. septembra – Erna

LUNINE MENE

5. septembra ob 20.18 uri – mlaj

KINIO

BREŠTANICA: 6. in 7. 9. slovenski barvni film Strah.
CRNOMELJ: 3. 9. ameriški barvni film Kocka je padla. 5. 9. francoski film Ljubezen samo do polnoči. 7. 9. francoski film Vozni-

sko dovoljenje. 10. 9. ameriški barvni film Odrješitev.

KOSTANJEVICA: 6. 9. ameriški barvni film Zdej ga vidiš, zdej ga ne vidiš. 7. 9. angleški barvni film Poslednji dnevi Hitlerja.

KRSKO: 6. in 7. 9. francoski film Dvorne spletke. 10. 9. ameriški film Valdez – maščevalec.

METLIKA: Od 5. do 7. 9. ameriški barvni film Šaft v Afriki. Od 5. do 7. 9. angleški barvni film Kri iz sarkofaga. Od 10. do 14. 9. ameriški barvni film Detelj nagajivček.

MIRNA: 6. in 7. 9. film Petorka v akciji.

NOVO MESTO, KINO KRKA: Od 5. do 7. 9. ameriški barvni film Bivši prijatelj Kid. 8. 9. sovjetski film Zerjavi letijo. Od 9. do 11. 9. francoski barvni film Vlak. (Od 5. septembra dalje pričetek kinopredstav ob 17. in 19. uri).

RIBNICA: 6. in 7. 9. ameriški barvni film Doc Holliday.

TREBNJE: 6. in 7. 9. italijanski barvni vojni film General in vojak.

obrnite na naslov: Josip Pilat, Zagreb, Petrinjska 28/4.

RAZNO

POROČNI PRSTANI! Darilo po najnovejši modi vam izdelata zlatarji v Gosposki 5 v Ljubljani (poleg univerze). – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

ČESTITKE

DUSANU ZUPANCU, dipl. politologu in diplomiranemu pravniku, za diplomsko iskrene čestitke.

DOBREMU možu in očeku ALOJZU ERJAVCU iz Brezove rebi 7 čestitajo za 83. rojstni dan žena Justina, hčerka Justa z družino in sorodniki.

OBVESTILA

IVAN PEČARIČ, plinsko-vodovodni mojster, Krško, Tomšičeva 2 (200 m desno nad šolo na Vidmu), obveščam cenjene stranke, da solidno in kvalitetno napeljem centralno in vodovodno instalacijo, in se pripravim.

KEMIČNA ČISTILNICA OBRC, Novo mesto, naprošam cenjene stranke, naj takoj dvignejo očiščene obleke zaradi pomankanja prostora, ker bom v nasprotnem primeru zaračunal 50% ležarine.

PREKLICI

RUDI MAJERLE, Ul. 21. oktobra 13, Crnomelj, prepovedujem vsakomur delanje škode po mojem vinogradu in sadovnjaku v Dol. Radencih 8, ker ga bom v nasprotnem primeru sodno preganjal.

MIHA SOMRAK, Kal 3, Novo mesto, prepovedujem delanje kakršnekoli škode po mojem posestvu in širjenje neresničnih govoric Lužarju, Lušku in Metelku. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

MARIJA MEDLE, gospodinja, Sela pri Ratežu 10, Otočec, opozarjam vaščane iz Sel pri Ratežu, posebno Jožeta Vovka, naj prenehajo širiti lažne govorice o meni in naj me pustijo pri miru.

ZAHVALA

Ob nenadni boleči izgubi našega dragega očeta, starega očeta in strica

JOZETA SAŠKA z Rateža 31

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom za tolažbo in pomoč v tako težkih trenutkih ter za podarjene vence in cvetje. Hvala vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu spremili k njegovemu zadnjemu počitku. Posebno pa se zahvaljujemo župniku in patru Petru za opravljeni obred.

Zalujoči: hčerki Marija, Fani in sin Stanko z družinami, sin Jože iz Argentine ter drugo sorodstvo.

V SPOMIN

22. avgusta je minilo leto, odkar nas je za vedno zapustila naša dobra in skrbna mama, stara mama in sestra

JOŽEFA ŠTINE roj. Gregorič iz Stranske vasi 11

Imeli jo bomo vedno v spominu.

Zalujoči: sin Jože in drugo sorodstvo.

V SPOMIN

17. avgusta je minilo leto dni, odkar nas je zapustil

AVGUST LAHARNAR z Ledine

V mislih je še vedno med nami. Spominjamo se ga vsi, ki smo ga imeli radi, predvsem neotolažljiva žena, otroci z družinami ter drugo sorodstvo. Hvala še enkrat vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti. Laharnerjevi.

V SPOMIN

Dne 6. septembra 1975 bo minilo žalostno leto dni, odkar nas je mnogo prežgodaj, komaj v 34. letu starosti, zapustil naš ljubljani mož, očka, brat in stric

MILAN PRAH iz Krškega

Spomin nanj bo ostal vedno živ in praznina v naših srcih bo večna.

Zalujoči: žena Anica, hčerka Vesna in sin Milanček.

ZAHVALA

Po dolgoletni in težki boleznini nas je v 82. letu starosti zapustila naša draga mama, stara mama in teta

MARIJE PLANINŠEK z Dol. Kamene 7a

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, sosedom in vaščanom, kolektivom Novoteks, Jugotekstil, Imper Ljubljana za podarjeno vence in cvetje, nam izrekli sožalje ter za številno spremstvo na njeni zadnji poti. Posebna hvala župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: hčerki Slavka in Mari, sinova Bine in Tone z družinami in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice, prababice in sestre

MARIJE GORENC iz Češnjic pri Otočcu

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem, vaščanom, vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje in nam na kakršnekoli način pomagali v najtežjih trenutkih. Posebno se zahvaljujemo župniku za opravljeni obred, govornici in podjetjema T la in IMV za podarjene vence. Vsem iskrena hvala.

Zalujoči: sinova Ivan in Jože, hčere Marija, Ana, Pepca, Angela, Štefka, Cvetka in Tončka z družinami, sestra Ana in 24 pravnikov.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše dobre, ljube žene in mame

VERONIKE ŽIBRETOVE

z Vrha nad Mokronogom

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki z nami sočustvujete, in vsem, ki ste pokojnico v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom za nesebično pomoč, za podarjene vence in cvetje. Najlepše se zahvaljujemo župniku za opravljeni obred, pevskemu zboru ter osebjem splošne bolnice v Novem mestu za lajšanje bolečin. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: mož Franci, sinova Franci in Janko, hčere Veronika, Martina in Jožica z družino.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Razpisna komisija pri delovni skupnosti ZAVOD ZA KULTURNO DEJAVNOST NOVO MESTO

razpisuje:

1. delovno mesto DIREKTORJA (ni reelekcija)

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- visokošolska izobrazba (prednost imajo slavisti) in 2 leti prakse v kulturno-prosvetnih institucijah ali;
- višješolska izobrazba in 4 leta prakse v kulturno-prosvetnih institucijah ali;
- srednješolska izobrazba in 10 let prakse v kulturno-prosvetnih institucijah.

K prijavi je treba navesti kratek življenjepis z opisom dosedanjih delovnih mest ter priložiti dokazila o izpolnjevanju pogojev razpisa.

Rok za prijave je 10 dni po objavi razpisa, zasedba delovnega mesta pa 1. 10. 1975.

Stanovanja ni!

2. delovno mesto ADMINISTRATORJA-BLAGAJNIKA

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- štiriletna administrativna šola brez prakse
- dveletna administrativna šola in vsaj dve leti delovnih izkušenj.

Rok prijave je 10 dni po objavi razpisa, zasedba delovnega mesta pa 1. 10. 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA!

SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA, PODRUŽNICA 52100 NOVO MESTO,

objavlja
prosta delovna mesta

1. v ekspozičuri Crnomelj

- 1 delovno mesto za pripravnika s srednjo izobrazbo,
- 2. v podružnici Novo mesto
- 3 delovna mesta za pripravnike s srednjo izobrazbo ali za delavce s srednjo izobrazbo in prakso v finančnih stroki (1 leto prakse).

POGOJ:

Dokončana ekonomska srednja šola ali gimnazija. Osebnih dokumentov po samoupravnem sporazumu o opredelitvi in vrednotenju delovnih mest.

Prošnjo za sprejem na delo z življenjepisom pošljite Službi družbenega knjigovodstva, podružnici 52100 Novo mesto. Objava velja 15 dni po objavi v Dolenjskem listu. O izidih bodo kandidati obveščeni v 30 dneh.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Prime, Jože Spletal, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zelenik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Franc Bukovinsky.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej. Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustreznega druge valute v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsi mali oglasi do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TIKOCI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100-601-10558 Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto. Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon: (068) 21-227 – Nenaročniški rokopisov in fotografij ne vračamo – Casopisni stavek, filmi in prelomi: CZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

GOSTILNA IN PRENOČIŠČE, Niko Badovinac, Metlika, išče vajenca ali vajenko za natakarja (natakarico) ali kuharja (kuharico). Hrana in stanovanje v hiši.

ZA VAKSTVO dveh otrok iščemo starejšo žensko. Nudimo stanovanje s posebnim vhodom, ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista (2138/75).

GOSTILNA SPRINGER, Trebnje, takoj zaposli dekle ali žensko srednjih let, ki ima veselje do dela v kuhinji. Lahko je začetnica z nedokončano osnovno šolo. Možnost pričetve, stanovanje in hrana v hiši.

ISCI MO žensko v Zabji vasi ali okolici za varstvo dveh otrok v dopoldanskem času. Slejkovec, V. Cikava 17, Novo mesto.

SPREJMEM dimnikarskega pomočnika in vajenca. Hrana in stanovanje preskrbljena. Stane Arh, dimnikar, Kamnik.

SLUŽBO IŠČE

NATAKARICA z znanjem nemškega jezika išče zaposlitev kjerkoli. Naslov v upravi lista (2152/75).

STANOVANJA

ODDAM sobo samskemu moškemu. Naslov v upravi lista (2146/75).

ODDAM sobo fantu. Naslov v upravi lista (2155/75).

Motorna vozila

PRODAM R 4 – katro, starejši letnik, Vidmar, Kronovo 7, Smarjanske Toplice.

UGODNO PRODAM Citroen GS, letnik 1972, v dobrem stanju. Franci Raeman, Brežina 19, Brežice.

PRODAM fiat 750, letnik 1965, cena 2.000,00 din. Justina Mantelj, Stopiče n.l.

PRODAM fiat 750 ali VW 1300, po ugodni ceni. Grabrijan, Dragoši 4, pri Gribljah – Bela krajina.

PRODAM

POCENI PRODAM skoraj nov avtomobilski tranzistor grunding s kasetnim magnetofonom C 4000 – avtomatik. Martin Černe, Lešnica 20, Otočec.

ZARADI selitve ugodno prodam malo rabljeno spalnico in nekaj kuhinjske opreme. Ogled možen vsak dan dopoldne. Jerman, Bučna vas 16, Novo mesto.

PRODAM 4 m3 suhih desk (beli javor), debelina 40 mm, cena ugodna. Roman Hudoklin, gostilna, Gabejce 130.

PRODAM rabljeno, brezhibno peč za centralno kurjavo. Cena 1.500 din. Naslov v upravi lista (2161/75).

PO ZELO UGODNI CENI prodam dobro ohranjeno spalnico. Novo mesto, Lamutova 18.

UGODNO prodam rabljeno spalnico, kavč z dvema predaloma, jedilni kot. Ogled vsak dan od 18. ure dalje. Ercegovčević, Ragovska 10, ali po telefonu: 22-826.

UGODNO prodam nov dvoredni pletilni stroj, še pod garancijo. Naslov v upravi lista (2130/75).

PRODAM mlatičnico Zmaj in enofazni hidrofor, Jože Rupar, Kleinovik 11, Skočjan.

TOREK, 9. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli: Pravljica H. Ch. Andersena, Za Elizo, Člani skupnosti, Nemščina, Učenci pred kamero, TV vrtec, Ustno in pisno izražanje (Zg) - 10.00 TV v šoli: Prirodoslovje, Risanka, Zajožite z nami! (Bgd) - 11.05 TV v šoli: Domači kostanj (do 11.35) (Sa) - 14.10 TV v šoli: ponovitev (Zg) - 16.00 TV v šoli: ponovitev (do 16.30) (Sa) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.35) (Bgd) - 17.30 Velike so majhne lepote, barvna serija Preprostost besede (Lj) - 17.45 Risanka (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Biseri morja, barvna serija (Lj) - 18.35 Ikebana: Kombinacija dveh slogov, barvna oddaja (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Ne prezrite: Pruijski kulturni teden (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cik-cak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Tretji svetovni mir: Bomba ali življenje, dok. serija (Lj) - 21.05 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 21.10 Ch. Bronte: Jane Eyre, barvna nadaljevanka (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 10. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli: Nasadi sadja, Kakšna je Jugoslavija, Solisti v operi, Obdelava lesa, TV vrtec, Slovica (Zg) - 10.00 TV v šoli: Predšolski pouk, risanka (do 10.35) (Bgd) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd) - 17.25 J. Verne: V 80 dneh okrog sveta, barvna nadaljevanka (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Mladi za mlade, oddaja TV Beograd - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Kaj pove črna skrinjica, barvna reportaža (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cik-cak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Celovečerni film: Hirošima, ljubezen moja (Lj) - 21.35 Gorenje novosti, propagandna oddaja (Lj) - 21.40 TV 21.40 TV dnevnik (Lj) - 21.55 Nogomet Poljska: Nizozemska, pesnitek (Lj)

VSAG DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 23.00 in 24.00. Pisani glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

ČETREK, 4. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Uganite, pa vam zagremo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Dušan Mlinšek: Novi gozdni rezervati v Sloveniji. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 "Vrtljak". 15.45 "Vrtljak". 17.20 Iz domačega opernega arhiva. 18.35 Produkcija kaset in gramofonskih plošč RTV Ljubljana. 19.40 Minute za ljubljanski jazz ansambel. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 23.05 Literarni nookturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 5. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 10.15 Po talijanski poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Boris Praprotnik: Jesenska paša. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Vrtljak". 16.50 Clovek in zdravje. 18.05 Ogledalo našega časa. 18.15 Zvočni signali. 19.40 Minute za ansambel Toneta Kmetca. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 20. 21.15 Oddaja o mor-

ju in pomorščakah. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nookturno. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 6. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Tadej Šuga: S semenskim krompirjem dobrih sort se oskrbimo že v jeseni. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 "Vrtljak". 16.45 S knjižnega trga. 17.20 Greimo v kino. 18.05 Listi iz albuma lahke glasbe. 19.40 Minute za ansambel Jožeta Kampača. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Radijski radar. 21.00 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja o morju in pomorščakah. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 7. SEPTEMBRA: 8.07 Radijska igra za otroke: Vrata, ki škripljejo. 8.50 Skladbe za mladi. 9.05 Še pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Radijska igra. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT - studio. 23.05 Literarni nookturno. 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 8. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisani svet pravljic in zgodb. 9.20 Pet minut za novo pesmico. 10.15 Nekaj

za ljubitelje ansambelske in solistične glasbe. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jože Protner: Kako določimo pravi čas trgatve. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Vrtljak". 16.45 Poletni kulturni vodnik. 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 19.40 Minute za ansambel Jožeta Burnika. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Če bi globus zaigral. 20.30 Operni koncert. 22.20 Popevke jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nookturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 9. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo. 9.30 Pojo mali vokalni ansambli. 10.15 Promenadni koncert. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Mihaela Černe: Prezimljenje solatnic pod plastično folijo. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 "Vrtljak". 18.05 V torek nasvidenje! 18.35 Lahke note. 19.40 Minute za ansambel Weekend. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra. 21.20 Zvočne kaskade. 22.20 Skladatelji predstavljajo svoja dela. 23.05 Literarni nookturno. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 10. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 9.25 Glasbena pravljica. 10.15 Urednikovi dnevniki. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Franc Černe: Pomen in organizacija osmenjevanja svinj v zasebnih rejah. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Loto vrtljak". 18.25 Predstavljamo vam... 19.40 Minute za ansambel Atija Sossa. 19.50 Deset minut za EP. 20.00 Koncert iz naše- ga studia... 21.30 Igrajo veliki zabavni orkestri. 22.20 S festivalov jazza. 23.05 Literarni nookturno. 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETREK, 11. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Uganite, pa vam zagremo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Zdravko Turk: Strojno delo v gozdarstvu. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Med šolo, družino in delom. 15.45 "Vrtljak". 17.20 Iz domačega opernega arhiva. 18.05 Revija orkestrrov in solistov. 18.35 Produkcija kaset in gramofonskih plošč RTV Ljubljana. 19.40 Minute za ansambel Mojmir Sepeta. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Iz jugoslovanske glasbene literature za pihala. 23.05 Literarni nookturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

ČETREK, 4. SEPTEMBRA: 13.40 Sredozemske igre - odbojka, barvni posnetek samo, če bo igrala dnev okrog sveta, barvna nadaljevanka (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cik-cak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Sonce vzhaja enkrat na dan, celov. film (Lj) - 21.35 Gorenje novosti, propagandna oddaja (Lj) - 21.40 TV dnevnik (Lj) - 21.55 Sredozemske igre - boks, barvni prenos in posnetek (Lj)

PETEK, 5. SEPTEMBRA: 15.40 Sredozemske igre - vaterpolo za 3. in 4. mesto, barvni posnetek, če bo igrala Jugoslavija (Lj) - 16.30 Sredozemske igre - filmski pregled, barvni posnetek (Lj) - 16.50 Obzornik (Lj) - 17.00 Sredozemske igre - plavanje, barvni prenos finalnih tekmovalj (EVR) - 18.05 Pisani svet: Vis, 1. del barvne oddaje (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Ansambla Biserica in Gorenjci, barvna oddaja (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cik-cak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Celovečerni film: Zaljubljena v oder (Lj) - 21.35 Propagandna reportaža (Lj) - 21.40 625 (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj) - 22.15 Sredozemske igre - vaterpolo, barvni posnetek finalne tekme, če bo igrala Jugoslavija ter boks finale (Lj)

SOBOTA, 6. SEPTEMBRA: ... Sredozemske igre - odbojka, barvni posnetek finalne tekme, če bo igrala Jugoslavija (Lj) - ... Sredozemske igre - filmski pregled, barvni posnetek (Lj) - 14.00 Sredozemske igre - skoki v vodo, barvni prenos finalnih tekmovalj (EVR) - 15.00 Sredozemske igre - nogomet za 3. in 4. mesto, barvni prenos, če bo igrala Jugoslavija (EVR) - ... Obzornik (Lj) - 17.00 Sredozemske igre - nogometni finale, barvni prenos, če bo igrala Jugoslavija (EVR) - 19.00 Mozaik (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cik-cak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Velika sprememba - barvna serija (Lj) - 20.35 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) - 20.45 TV magazin, oddaja TV Zagreb (Lj) - 21.45 Barvna propagandna oddaja - 21.50 Kojak, serijski film (Lj) - 22.40 TV dnevnik (Lj)

NEDELJA, 7. SEPTEMBRA: 9.25 Poročila (Lj) - 9.30 R. M. du Gard: Thibaultovi, barvna nadaljevanka (Lj) - 10.20 Otroška matineja: V 80 dneh okrog sveta, Biseri morja (Lj) - 11.10 Mozaik (Lj) - 11.15 Kmetijska oddaja TV Novi Sad (Bgd) - 12.00 Poročila (do 12.05) (Lj) - Nedeljsko popoldne: Pisani svet: Vis, 1. del - Sredozemske igre - barvni posnetek sklepne slovesnosti - Monza: Avtomobilske dirke, prenos (Lj) - 17.45 Celove-

černi film: Nicholasove dogodivščine, barvni film (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cik-cak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 G. Mihčič: Zenske iz djavoljih merdevin (Lj) - 20.45 S kamero po svetu: Spomenik čevljem, barvna oddaja (Lj) - 21.15 Moda za vas - barvna oddaja (Lj) - 21.25 Leto minevajo, čas teče, barvna oddaja TV Bgd (Lj) - 21.55 TV dnevnik (Lj) - 22.10 Sportni pregled (Bgd)

PONEDELJEK, 8. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli: Slovica, Položaj Evrope, Kakšna je Jugoslavija, Angliččina, Razredna skupnost (Zg) - 10.00 TV v šoli: Serpe na Himalaji, Risanka, Pravljica (do 11.05 Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.00) (Zg) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd) - 17.30 V. Pečjak: Slovo, serija Dreječek in trije Marsovdčki (Lj) - 17.45 Risanka (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Glasbena oddaja: Trpanjski glasbeni večeri, barvna odd. (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Danes v igri - jutri zares, serija Pred izbiro poklica (Lj) - 19.00 Odločamo (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cik-cak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.05 A. Mercero: Ptiice, B. Sass: Zadnji list, barvni TV drami (Lj) - 21.10 Kulturne diagonale (Lj) - 21.40 Mozaik kratkega filma: Renaissance Chambard - barvni film (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj)

POTROŠNIŠKO POSOJILO ZA NAKUP POHIŠTVA

do 50.000 din
Polog 15%

NA ZALOGI ŠE GARDEROBNE OMARE PROGRAMA
BARBARA

Salon pohištva **NOVI DOM**
Ljubljana, Novi trg 6 (pri Suštarskem mostu)

TOMBOLA!

Turistično društvo Krško prireja 7. septembra ob 14.30 uri VELIKO TRADICIONALNO TOMBOLO na stadionu „Matije Gubca“ v Krškem. Poleg desetih tombol, katerih glavni dobitek je avto wartburg karavan, je še preko 300 zelo bogatih dobitkov. Pridite 7. septembra v Krško - sreča in avto vas čakata.

CENEJŠI betonski zidaki

Vse cenjene kupce gradbenega materiala obveščamo, da smo znižali prodajne cene našim betonskim zidakom.

Na zalogi imamo vedno dovolj kvalitetnih betonskih zidakov vseh dimenzij, ter se za nakup priporočamo.

„SAVA“
industrija gradbenega materiala
KRŠKO

F. S. FINZGAR 9
PREROKOVANA

„Lej ga,“ se je razveselil oče in sedel. Tedaj je stekla še Micka in se mu oklenila krog vratu. Za njo je šla Franca in mu segla v roko. Matic je pa ostal sredi sove in si ni upal - tujec, tako se mu je zdelo - do njega.

„Obiskat smo te prišli,“ je poskušal okorno Matic. Blaž ga ni slišal. Matic je spoznal, da ti štirje tam na slami - tudi Franca je sedla k Blažu - govore jezik, ki ga on ne razume. Smejale so se jim oči in lica, govorili so pretrgane stavke, ne, še stavo ne, samo besede in se gledali in iskali rok, ki so se dobriale in stiskale.

Franca je začela jemati iz cekarja gnjat, pogačo, steklenico sadjevca, debele hruške in slive ter vse polagala pred moža na slamo. Blaž je prijel vsak kos posebej in dajal za roko hvalo za vse.

Franca je stal od daleč in gledal. Občutil je živo, da je popolnoma odveč, in spregovoril: „Le pogovorite se. Pri Figovcu počakam.“

„Ne hodi,“ je vstal Blaž in otepal bilke slame z obleke. „Saj gremo vsi.“
Blaž je pospravil jedila, opasal bajonet, otroka sta se prišla očetu za roke in so šli. Na stopnicah je za očetovim hrbtom potegnil Ferjan Micko za krilo in jo prosil, da sta menjala prostor. Ferjan je hotel biti na levi, ker mu je bil očetov bajonet tako silno všeč.

Ko so prišli k Figovcu, je bila krčma natlačena. Sopren duh, dišeč po razliti pijači, je nasičal sobo. Tobakov dim je zavijal vse goste v meglo. Matic je vdrl prvi v gnečo in isčal prostora. In spet se je oglašil iz kota Jernej in jih vabil: „Sem, k nam! Za pol kompanije nas je iz naše fare! Poglejte!“ In Maticu so molili roke: Matija, Manin, Mlinarjev, Jaka, Lukov in še drugi. Pri Matiju je sedela Franca in sram jo je bilo. Odmikala se je od njega in pripovedovala samo zaradi zadrege Jernejevi ženi nekaj na uho.

Gostje so se stisnili in naredili prostor. Matic je zadnji sedel na vogel mize in klical za natakario po pijači.

„Jančarica,“ je začel najbolj zgovorni Jernej, „lahko si prevzetna na moža. Za majorja je pri kompaniji!“

Jančar se je trudno nasmehnil, se odkril, da je pokazal sive lase, in rekel:

„Zato, kajne, ker je meni že ves osel iz glave, ti ga pa imaš še v njej!“ Jančar se je spet pokril, Mlinarjev je strgal Jameju korenček in omizje se je smejal. Natakario je postavila ropotaje štiri vrčke na mizo.

„Na dobro zdravje!“ je segel Mlinarjev po Maticevem polnem vrčku in ga izpraznil v duško. „Pa boglonaj zanj,“ se je muzal in brisal po kocinastih brkih.

„Alo, natakario! Za vsakega pri mizi dva vrčka, plačam jaz. - Kaj misliš, da nimamo?“

Matic se je potrkal po listnici, skrili v telovniku.

„Tako se spodobi,“ je bil Jernej s praznim vrčem ob mizo.

„Vidiš, Jančarica, ali nismo vojaki veseli fantje?“

„Fantje? Seveda!“ - ga je sunila s komolcem njegova molčeča žena.

„Kajne, skoro sami oženjeni dedci,“ ji je pomagala Franca.

„Kaj dedci! Ali ne veste, kogar cesar preobleče, da ni več dedec, ampak fant? Zato bi jaz, če bi smel kaj ukazovati, dal postaviti, da vojaka ne sme priti obiskat nobena žena.“

„Hvala Bogu, da nimaš te pravice,“ je rekla Franca.

„Ne, škoda, da je nimam. Žene nas samo pohujšujeta. Boš videla jutri. Vsakemu se bo na obrazu poznalo, da ga je obiskala žena, tako mu bo dolgčas. Še meni, ko je nič ne maram.“

svojo zemljo, ki sta jo na pol pojedeno držala v rokah, sta pozabila. Od sosednje mize se je čula kvanta. Franca je hitela otrokoma nekaj pripovedovati, da je preglušila grdo besedo. Prav nanju se je nagnila in ju stisnila k sebi. Potem se je takoj obrnila k Blažu, ki je molčal, in mu šepetala tako, da omizje ni razumelo. Mož je prikimal, se obrnil k Maticu, ta je prikimal Blažu in Franci, potegnil se enkrat iz vrča in odšel od mize. V veži je plačal, šel k hlapeu in dal zapreči.

„No, če greste, pojdimo,“ je rekel, ko se je vrnil, in izpil ostanek iz vrčka. „Kar sem rekel, je plačano! Zbogom, fantje!“

„Zakaj tako naglo! Posedite! Zbogom!“ je vršalo omizje.

„Gora ni nora, je le tisti nor, ki hodi v temi gor,“ je še rekel Matic pri vratih in odšel na dvorišče.

„Hribovec,“ ga je uščenil Mlinarjev, pa Matic ni več slišal. Takoj za njim je prišla Franca z otrokoma in za njo Blaž.

„Hvala Bogu, da smo zunaj,“ se je oddahnil Jančar.

„Zavoljo otrok,“ je omenila Franca.

Mama in Micka in Jančar so sedli za Matic in Ferjan spred in koleselj je zdrčal proti Šent Vidu.

„Ali si videla,“ je vprašal Jančar ženo, „kako nič ne spadam mednje? Bog ve, zakaj so me vtaknili v kompanijo?“

„Drugi so za stražo, ki so tvojih let, ali ne?“ - „Skoro vsi.“

„Ko bi se prosil stran?“ - „Nič ne pomagaj. Pustimo: naj bo, kakor je božja volja.“

Nato sta začela govoriti o mlačvi, o živini, o polju, o vsem. Za vsako malenkost je vprašal Jančar, da je ženi hodilo na misel: Zadijč se je doma tako poslavljaj, danes se od daleč. Pomeni. In vso pot si je otirala solze.

V Šent Vidu je zavozil Matic k Cirmanu. Poiskali so si miren kotiček.
„To je zame, ne tisti šunder,“ je rekel Blaž Maticu. „Ko smo lepo sami.“

Čas krepi prijateljstvo

Janez Slovenc sodi v krog tistih prijateljev, sočelavcev in tovarišev, ki so v Artičah vedno dobrodošli. Njihov rojak iz Pohance živi že vrsto let v Ljubljani. Niti oddaljenost niti čas nista zrahljala vezi z domačini, z ljudmi, na katere ga priklepa prijateljstvo iz mladostnih, medvojnih in povojnih let.

Območje Orlice in Kozjanskega mu je blizu se iz partizanskih časov. Septembra 1942 so ga poslali tja kot borca II. grupe odredov. Tedaj je spoznal številne aktiviste. Domačini iz teh krajev so bili tudi borci čete, v kateri je bil komisar. Z obojnimi, z aktivisti in borci, je navezal tesno prijateljstvo.

Leta 1942 je bil tovariš Slovence hudo ranjen. Nikoli ne bo pozabil tistih, ki so tedaj tako vneto skrbeli zanj. Zatocišče so mu gostoljubno nudile družine Korsič, Rožanc, Godler in Ceklan. Zlasti pozitivna sta bila člana okrožnega odbora OF za Kozjansko Jože Preskar-Ilija in Sveczar Čoporada, znan pod partizanskim imenom Miha. Zvenli vseh teh vezi se Slovenc zelo tad vrača v brežiško olčino, ne le kot obiskovalec in ozavovalec, ampak kot soustvarjalec načrtov za napredek kraja, ki mu toliko pomeni.

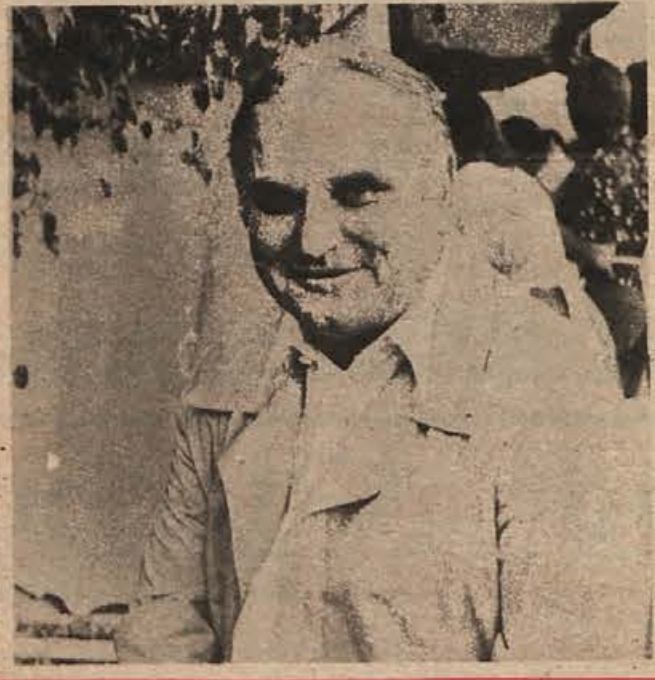
Janez Slovenc je aktiven član okrožnega odbora medvojnih aktivstov in borcev za Kozjansko. Njegova velika želja je, da bi se ti kraji hitreje razvijali, da bi ljudje laže in lepše živeli. Veseli se

vsakega napredka, predvsem pa vneme in prizadevnosti občanov pri uresničevanju programa artistske krajevne skupnosti. Vedno znova ga osrečuje dobro razumevanje med generacijo borcev in aktivstov ter mlajšimi rodovi in vzorno sodelovanje med družbenopolitičnimi organizacijami in društvi v kraju. Vsako proslavo, vsako tovariško srečanje prepletajo tudi delovni uspehi.

Na njegovo pobudo so se Artičani sprijateljili s Slovenskim oktetom, ki so ga lani tako navdušeno pozdravili na prireditvi „Artiče 74“. Janez Slovenc in Tone Kozlevčar sta namreč dala zamisel za postavitev spomenika puntarjem, izgnancem in borcev NOV, ki so ga odkrili za praznik vstaje slovenskega naroda 1974 v Artičah. Kolektiv kombinata Žito, kjer je Janez Slovenc zaposlen, je za ta spomenik prispeval precejšen delež. Tudi oktet je pomagal pri njegovi postavitvi.

V zgledu, ki ga daje artistska krajevna skupnost, vidi naš portretiranec najboljše pot k razvijanju samoupravnih odnosov, za kakršne smo se odločili s sprejetjem nove ustave. Ko je v nedeljo, 31. avgusta, sprejemal bronasto plaketo in priznanje za za sluge pri napredku krajevne skupnosti Artiče, je obljubil, da bo še naprej rade volje sodeloval in pomagal pri uresničevanju njenih načrtov v prihodnosti.

JOŽICA TEPPEY

Igor Šepce, Vlačič Zoran in Igor Rubin kažejo ob Rinži, kam je Borut Zatler metal vrečko, napolnjeno s kamenjem. (Foto: F. Brus)

Je bil goli moški tujec?

V Malem Podlogu pri Kostanjevici se je zgodil uboj, ne vedo pa še, kdo je mrtvec in kdo ga je spravil s sveta – Iščejo podatke!

27. avgusta dopoldne so miličniki iz Krškega našli blizu ceste Dmovo-Kostanjevica golo moško truplo. Smrt neznanca je še zavita v skrivnost, kriminalisti pa domnevajo, da gre za obračun med tujci.

Truplo neznanca je bilo za silo pokrito s populjeno travo. Kot je pokazala obdukcija, je bil umorjeni star kakih 27 let in vse kaže, da ni naše narodnosti. UJV in miličniki iščejo kakršnekoli podatke pri občanah okoliških vasi, da bi laže identificirali mrtvega.

Ker so nekateri zapoznali gostje na veselici, ki je bila ta dan v Podlogu, okrog treh zjutraj opazili avto, iz katerega so izstopili trije moški in videli njihov pretep, domnevajo, da gre za obračun. Ljudje so videli tudi, da so se trije neznanci hudo

tepli, potem sta dva naložila tretjega v avto in so se odpeljali. Da je šlo res za pretep, so ugotovili tudi miličniki, ker so našli na opisanem kraju krvave sledove. Na truplo pa so naleteli tako rekoč slučajno, ker je neko dekle tam okrog iskalo kolo.

Nepojasneno je tudi, zakaj so ubijalci mrtvega siekli in kam so odvrli njegovo obleko. Če bi našli vsaj oblačila, bi bila to dobra sled, ki bi lahko veliko pomagala pri odkritju storilcev. Ob smrti neznanca se ponuja kup vprašanj, na katere še ni

odgovora. Poškodbe, ki so jih našli na umrlem, pa so take, da strokovnjaki sklepajo, da je šlo za pretepanje do smrti.

Ni denarja za svetnike

Obnova kulturnih spomenikov naj ne bo odvisna od prispevkov občanov, ampak njihove pomembnosti

O stari cerkvi v Ribjeku v kočevski občini smo že nekajkrat pisali. Za obnavljanje in vzdrževanje tega kulturnega spomenika se je razen Zavoda za spomeniško varstvo začel zavzemati še „Klub Osilniške doline“, ki deluje v Ljubljani.

Ta klub je začel zbirati prostovoljne prispevke za urejanje cerkvice, vendar domačini nimajo denarja, ali pa imajo za ta kulturni spomenik slab posluh. Skratka: v Ribjeku so zbrali le okoli 2.000 din prostovoljnih prispevkov, v bližnji Osilnici pa menda tudi približno toliko.

Ta pa je precej premalo, da bi cerkvico, ki je stara okoli 300 let – če ne celo precej več – temeljito obnovili. Obnove je

potrebna še skodlasta stropnadstreška, leseni poslikani strop, priznica, pa tudi črtni leseni oltarji, ki naj bi bili po letu 1681. Slučajni turisti, ki zaidejo v ta del Kolske doline, se zelo presenečeni nad lepoto zbirateljke cerkvice. (Foto: J. Primožič)

Na sliki je leseni oltar svetega Egidija oziroma Tilna v cerkvi v Ribjeku, na katerem je letnik 1681. Slučajni turisti, ki zaidejo v ta del Kolske doline, se zelo presenečeni nad lepoto zbirateljke cerkvice. (Foto: J. Primožič)

NESREČA PRI SPRAVILU HMEJJA

V ponedeljek, 1. septembra okrog 19. ure zvečer, se je v Sentažnu hudo ponesrečil domačin Stanko Zore, ko je skupina delavcev spravljala hmelj. V trojki, ki je nalogala hmelj na traktorsko prikolico, je bil tudi Stanko Zore. Ko je bilo naloženo, je traktorist odpeljal proti sušilnici, delavci pa so sedeli na prikolici. Na strmini pri obračanju pa se je prikolica prevrnila in Zoreta pokopala pod seboj. Druga dva sta imela več sreče in sta pravočasno odskočila. Hudo ponesrečenega Zoretta so takoj odpeljali v bolnišnico.

BOMBA PO 30 LETIH

Nemalo je bil presenečen upokojenec Jakob Pretnar iz Kettejevega drevoreda v Novem mestu, ko je 1. septembra dopoldne čistil pobočje (na Marofu) ob hiši, pa je našel še celo italijansko bombo. O tem je obvestil miličnike, ki so poskrbeli, da so strokovnjaki z oddelka za narodno obrambo bombo odstranili. Po 30 letih je še eksplodirala. Najdba bi se lahko tragično končala, če bi na bombo naletel nedvednež ali otrok.

V levo obrnjen pes v pratikah je 23. avgusta naznanil konec pasjih dni, vreme pa, kot da bi hotelo ubogati pratike: deževni dnevi pospešujejo konec turistične sezone. Tudi kamp na Otočcu (na fotografiji) je vse bolj prazen. Sezone turističnih dopustov je konec... (Foto: Splichal)

Rimski grobovi pod okni novomeškega župana

Letošnje izkopavanje na Beletovem vrtu znova potrjuje, da sodi Novo mesto med naša najbolj pomembna arheološka najdbišča – Imena rimske naselbine ne bomo nikoli zvedeli – Rimljani so svoje mrliče dosledno sežigali – Usoda najdb pri okrajnem glavarstvu

Skoraj ne mine leto, da ne bi v Novem mestu opravili večjega ali manjšega arheološkega izkopavanja, ki prinašajo iz leta v leto nove izkopanine in nova zgodovinska spoznanja o življenju prebivalcev ob Krki v minulih tisočletjih. Arheološka zbirka Dolenjskega muzeja pa postaja z novimi najdbami vse večja, bogatejša in pomembnejša.

Za od sredine junija letošnjega leta Dolenjski muzej v Novem mestu skupaj z Ljubljanskim regionalnim zavodom za spomeniško varstvo nadaljuje načrtno raziskovanje rimskega in poznokeltskega grobišča ob Ljubljanski cesti v Novem mestu. Gre za sistematično odkrivanje dokaj obsežnega grobišča iz rimskega časa, raziskovanja, ki se je začelo že leta 1973 in je doslej razkrilo že 160 grobov. Nekropola iz rimskega časa, ki jo že drugo leto o zaporedno raziskujemo, je bila urejena na južnem vznožju Marofa, obsegala pa je nekoč del Ljubljanske ceste. Beletov vrt in območje, kjer stoji danes poslopje občinske skupščine.

Stavba novomeške občinske skupščine je dejansko zgrajena prav na nekdanjem rimskem grobišču! Se za časa avstro-ogrsko monarhije so poslopje namenili za urade tedanjega okrajnega glavarstva (v stari Jugoslaviji je bilo v njem srečno načelstvo, po osvoboditvi pa sprva okraj-

ni ljudski odbor), graditi so ga pričeli leta 1902. Pri kopanju gradbene jame za temelje stavbe, so naleteli na stare grobove. Žal takrat grobov niso izkopali pod strokovnim nadzorstvom, zato so delavci iz malomarnosti veliko najdb uničili in porazgubili, predvsem pa niso pazili na število in sestav posameznih grobnih celot. Zaradi tega danes žal ne moremo več dognati, koliko grobov so takrat odkrili. Očividce najdb, dunajski arheolog Jožef Szombathy, je oktobra 1902 obiskal Novo mesto, si ogledal najdbe in zapisal v svojem dnevniku:

„Pri gradnji poslopja okrajnega glavarstva (ob cesti, ki pelje h kolo-dvoru, nasproti pokopalšču), je bil odkrit en del keltsko-rimske nekropole z žganimi grobovi, ki so bili pri gradbenih delih le delno raziskani... Večino najdb so delavci-kaznjenci oddali, medtem ko se jih civilni delavci uničili. Podatke sta mi dala oba paznika in gradbeni

adjunkt. Poslopje je zgrajeno že do prvega nadstropja. Izgleda, da se grobovi nadaljujejo v smeri proti vzhodu. Najdbe so shranjene v pisarni gradbišča, kjer mi jih je pokazal inženir. Najdbe niso razdeljene po grobovih, niti niso primerno shranjene. Več kot je shranjenega, se mi menda izgubilo. Inženir naj bi sedaj poskrbel, da bodo najdbe s podrobnim seznamom odpislane deželni vladi, in odgovorjal za njihovo stanje. Pri zidanju škarpe okrog poslopja se bo najbrž še kaj našlo. Sistematično izkopavanja niso predvidena.“

Taka je bila usoda najdb pri okrajnem glavarstvu. Izkopanine so kasneje izročili deželnemu muzeju v Ljubljani, ki jih hranijo še sedaj.

Na podlagi zazidalnega načrta in spomeniškovarstvenega režima, ki velja za arheološke spomenike v Novem mestu, smo leta 1973 pričeli načrtno raziskovati Beletov vrt, ki s svojim zahodnim robom neposredno meji na vrt občinske skupščine. Izkopavanje smo nadaljevali krajši čas poleti 1974, letošnje daljše izkopavanje, ki je dalo že nad 50 grobov, pa je še v teku in se bliža koncu. Rezultati raziskovanja so preselili vsa naša pričakovanja. Doslej smo

izkopali skupaj že 160 grobov iz rimskega in tudi predrimskega časa, največ jih je iz 1. in 2. stoletja n. št., manjši del pa iz 1. stoletja pred našim štetjem. Iz oblik posameznih grobov in iz grobnega inventarja smo marsikaj izvedeli. Predvsem to, da so pod Rimljani v Novem mestu svoje mrtve dosledno sežigali, izkopavanje pa je osvetlilo tudi temna desetletja pred prihodom Rimljanov v naše kraje. Različno število pridatkov v posameznih grobovih in njihova neenaka kvaliteta nam govorijo tudi o socialni diferenciaciji tedanjega časa. Izvirne oblike glinastih posod kažejo na močne korenine domačih kulturne tvornosti, ki so jo ustvarili domorodni Iliri-Kelti.

Razmeroma bogate najdbe v grobovih kažejo, da so bili antični prebivalci Novega mesta dokaj premožni, toda konservativni keltski domorodci. Kraj je bil najbrž pomembno gospodarsko tržišče domačinov iz plemena Latobikov in privlačna tranzitna postaja potujočih trgovcev. Imena rimske naselbine v Novem mestu ne bomo nikdar izvedeli. O tem molčijo tako antični pisari, kakor tudi številne izkopanine.

Vemo le, da je v Novem mestu bila rimska naselbina od začetka rimske okupacije, ki se je začela leta 33 pred n. št., pa do konca 4. stoletja.

Z oken občinske skupščine se odpira zanimiv pogled na odkrite grobove davnih „Novomeščanov“, katerih pepel so skupaj z obrednimi darili hrane in pijače pred skoraj dva tisoč leti polagali k večnemu počitku. Po dveh tisočletjih bo na nekdanjem mestu mrtvih zrasla poslovna stavba sredi živo utripajočega mesta. Poslovni vrvež in sklepanje kupčij se bosta posledje odvijala nad grobiščem davnih starostelcev. Mamon bo triumfiral nad smrtjo.

TONE KNEZ

Odkriti rimski grobovi na Beletovem vrtu v Novem mestu. (Foto: S. Habec)

Knašova žičnica-sedežnica v Ribjeku ob Kolpi je edina napravna na tem delu Slove-njke Gornja je bila gotovo zelo lepota, vendar si je Knašova približal svoj Zakrajec (Foto: J. Primožič)

VINSKA TRGATEVI

GOSTILNA Romana Hudoklina Gabrju vabi na VINSKO TRGATEVI nedeljo, 7. septembra. Za ples bodo poskrbeli VESELI DOLENJCI